

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SZ ŽELEZARNE JESENICE

ŠTEVILKA: 21. LETO: XXVI

JESENICE, DNE 2. JUNIJA 1977

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl – Naslov: Uredništvo Železara, SZ – Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

DELAVCEM TOZD IN DS TER NJI- HOVIM DELEGATOM V DELAVSKIH SVETIH

V prilogi današnjega Železara objavljamo predlog samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo Železarno, ki ga bodo delavski sveti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti obravnavali na svojih sejah 6. in 7. junija. Predlog so na osnovi pripomb samoupravnih delovnih skupin in družbenopolitičnih organizacij na osnutek pripravile delovne grupe za:

- dohodkovne odnose,
- finančno premoženjske odnose,
- organizacijsko področje,
- družbeno samozaščito,

– statusna vprašanja. Delavski sveti bodo uskladili pripombe znotraj temeljnih organizacij, delavski svet Železarne pa nato še med temeljnimi organizacijami.

Ker je v primerjavi z osnutkom v predlogu precej bistvenih sprememb, smo članom delavskih svetov poslali še dodatno informacijo vodij zgornjih grup o tistih področjih, na katera morajo biti zaradi sprememb še posebej pozorni.

Hkrati smo vodjem delovnih skupin, predsednikom delavskih svetov in vodjem temeljnih organizacij posredovali še odgovore delovnih grup na tiste pripombe samoupravnih delovnih skupin, ki iz kakršnih koli vzrokov niso sprejemljive.

Če bo postopek usklajevanja potekal brez večjih zapletov, predlaga odbor za uresničevanje ustave takle rokovnik za dokončno konstituiranje delovne organizacije Železarne:

- objava osnutka (popravljen besedilo) samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo Železarno – 2. junija;
- seje delavskih svetov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti (usklajevanje na osnovi pripomb samoupravnih delovnih skupin) – 6. in 7. junija;
- seja delavskega sveta Železarne (usklajevanje pripomb in stališč med temeljnimi organizacijami ter razpis referenduma) – 9. junija;
- referendum o samoupravnem sporazumu – 15. junija;
- kandidacijski zbori za samoupravne organe in delegacije morajo biti zaključeni do – 21. junija;
- volitve samoupravnih organov Železarne ter delegacij za zbor združenega dela in samoupravne interesne skupnosti – 28. junija;
- konstituantna seja delavskega sveta Železarne – 6. julija.

– Opozarjamo na dosledno izpolnjevanje rokov, ker je pred nami čas dopustov in z njim problem udeležbe na sejah, pa tudi volitvah. Zato pomeni vsak premik v rokovniku sklenitev nove organiziranosti šele jeseni.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

RAZISKOVALNA DEJAVNOST SESTAVINA ZDRUŽENEGA DELA

Izšla je 13. številka Poročevalca, ki ga izdaja skupščina SR Slovenije. Temeljne delegacije v temeljnih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih in naročniki so ga že prejeli. V tej številki je objavljeno gradivo, ki ga je pripravil republiški komite za raziskovalno dejavnost, in obravnava stanja ter vlogo raziskovalne dejavnosti v SR Sloveniji.

To problematiko bodo delegati obravnavali na zasedanju zbora združenega dela in zbora občin na eni izmed prihodnjih sej republiške skupščine. Prav gotovo pa ga bo obravnavala tudi skupščina samoupravne interesne skupnosti za raz-

(Nadaljevanje na 2. strani)

DESETLETNICA ŽELEZARSKEGA ZBORNICA

Za nami je deset let izhajanja Železarskega zbornika. Pred desetimi leti je izšla prva številka skupnega strokovnega glasila slovenskih železnar in metalurškega inštituta. Strokovna vodstva, predvsem raziskovalnih oddelkov vseh treh slovenskih železnar in metalurškega inštituta, kakor tudi večina strokovnih sodelavcev v jeklnah, valjarnah in drugih obratih, so že pred uradno združitvijo v takratno združeno podjetje Slovenske železarne čutila potrebo po tesnejšem in odkritem strokovnem sodelovanju. Pred tem smo se, hote ali nehoti, zapirali v ograje in ljubosumno čuvali skrivnosti tehnologije, izkušnje in načrte, kar je bilo nam vsem samo v škodo.

(Nadaljevanje na 3. strani)

JESENIŠKI NOVATORJI USPEŠNI TUDI V PRVEM ČETRTLETJU

Jeseniški iznajditelji, novatorji, racionalizatorji so v letih po osvoboditvi skupaj z avtorji malih, toda potrebnih in koristnih obratnih izboljšav uvedli v proizvodnjo in predložili v oceno že 2.320 tehnoloških in tehničnih inovacij, s katerimi ustvarjajo iz leta v leto vedno večje prihranke in koristi.

Inventivna dejavnost v temeljnih organizacijah združenega dela jeseniške železarne je dobila pravo obliko in vsebino dela leta 1975, ko so avtorji s 63 tehnološkimi in tehničnimi inovacijami prihranili in ustvarili 14.871.335,00 din inovacijskega dohodka.

Z izumi, novatorstvi in racionalizacijami jeseniški plavžarji, martinari, valjavci in številni drugi neposredni proizvajalci, skupaj z energetiki in strojniki in elektro vzdrževalci, uvajajo nove delovne in tehnološke postopke, s katerimi povečujejo storilnost in ustvarjajo znatne prihranke na surovinah in energiji.

Tako kot v prvem letu tehničnih in tehnoloških inovacij, leta 1975, so bili jeseniški železarji na tem področju uspešni tudi v drugem letu, leta 1976, ko so s 66 inovacijami ustvarili in prihranili 23.716.866,00 din inovacijskega dohodka.

Za te dosežke organi samoupravljanja v Železarni dajejo inovatorjem najvišja priznanja, odškodnine, rente in akontacije. Leta 1975 so dobili avtorji za ustvarjene koristi in prihranke 389.520,00 din, leta 1976 pa celo 567.464,00 din ali 2,39 % od prihrankov in koristi.

POVEZOVANJE V KOLEKTIV

Na prvi pogled se zdi nova hladna valjarna na Beli izumrla. Kot da bi jo ljudje zapustili, pa oko le zaznava okoli velikanskih strojev drobne osebe, ki s pritiski na gumbe obvladujejo ogromno, titansko silo. Pogovarjala sem se s petimi sodelavci, ki delajo na ključnih mestih pri osrednjih napravah v hladni valjarni Bela. Kljub temu, da sem spraševala vsakega posebej, lahko njihova mnenja strnemo v neko celoto, kot da bi ti tovariši, izmenjavajoč se, navezovali svojo besedo na besedo predhodnika.

Sogovorniki Joža Pretnar, Aleksander Pikon, Marjan Žurman, Uroš Pust in Stanislav Kliček so relativno mladi, trije mladinci, ostala dva pa z bogatimi izkušnjami pri delu. Nasplošno prevladujejo v hladni valjarni na Beli mlajši ljudje, zelo veliko jih je še v letih, ko so člani ZSMS.

Tudi težave, o katerih so se razgovorili, lahko strnemo v skupno ugotovitev: Težave so zaradi tega, ker še ne delajo z vsemi zmogljivostmi,

ker delavcem primanjkuje, tako da imajo le redkokje izpolnjen normativ. Nekatere sem mimogrede pobrala trditve, da je ugotovljeno, da morajo delavci dve do tri leta delati pri strojih, da lahko delo teče brez zapletov. Delavci v hladni valjarni so pa, kot vemo, zelo mladi in marsikomu je to prvo delovno mesto, zato še nima delovnih navad. Nova tehnologija, ki je upravičeno v ponos

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sodelavec pri obdelavi poizkusnega vzorca v mehanični delavnici OTK

PREDVIDENA PROIZVODNJA V MAJU

Proizvodni rezultati, predvideni dva dni pred koncem meseca, kažejo, da bodo mesečne operativne programe dosegle ali presegle naslednje temeljne organizacije združenega dela:

Valjarna bluming-štel, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Jesenice, Profilarna, Vratni podboji, Elektrode in Željalna.

Mesečnega operativnega programa verjetno ne bodo dosegle naslednje temeljne organizacije združenega dela: PLAVŽ zaradi slabe kvalitete vsipa, v katerem prevladujeta ruda Tomašica in ruda iz nasipa.

JEKLARNA, kjer je v martinarni obratovala SM peč 01, ki ima majhno proizvodno zmogljivost, in ker je bilo v času prvomajskih praznikov 2,5 dni mirovanja. V elektro jeklni je bilo precej težav predvsem s proizvodnjo dinamov jekel.

VALJARNA ŽICE IN PROFILOV je imela proizvodne težave v valjarni žice po končani rekonstrukciji. Valjarna profilov bo operativni program presegla.

HLADNA VALJARNA BELA ne bo dosegla planirane proizvodnje zaradi pomanjkanja toplo valjanih trakov kvalitete dinamov. To pa je povezano s prej omenjenimi težavami v elektro jeklni.

ŽICARNA ni imela zasedenih vseh razpoložljivih žičarskih strojev zaradi pomanjkanja, oziroma priučevanja delavcev.

JEKLOVLEK bo malenkostno zaostal za programirano proizvodnjo zaradi predelave tanjših dimenzij na Schumag stroju. To je posledica pomanjkanja valjane žice zaradi težav v valjarni žice. Obstaja pa možnost, da bo planirano skupno proizvodnjo, kljub navedenim težavam, le dosegel.

PRIHODNI TEDEN SEJE VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

Predsedniki Boris Bergant, Franc Žerjav in Teodor Kreuzer sklicujejo prihodnji četrtek, 8. junija, ločene seje zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora skupščine občine Jesenice. Na vseh treh zbora bodo obravnavali naslednja skupna vprašanja:

DRUŽBENI DOGOVOR O SKUPNIH OSNOVAH IN MERILIH ZA PODELJEVANJE PRIZNAVALNIN

Delegatom vseh treh zborov je predložen v razpravo in sklepanje predlog družbenega dogovora o skupnih osnovah in merilih za podeljevanje priznavalnine udeležencev NOV in drugih vojn, katere ureja

občinska skupščina s svojimi predpisi. S tem družbenim dogovorom bi v vseh občinah SR Slovenije zagotovili bolj enotno politiko pri zagotavljanju priznavalnini tistim, ki so zaradi neugodnega materialnega položaja take družbene pomoči potrebni.

V jeseniški občini je bilo določanje priznavalnini regulirano z odlokom (Nadaljevanje na 7. strani)

PRVI, TODA ZANESLJIVI KORAKI

V današnji številki zaključujemo razgovore z vodji temeljnih organizacij združenega dela, ki delujejo znotraj Železarne, v prihodnji številki pa bomo predstavili še preostala dva vodja TOZD, in sicer Monter Dravograd in Kovinoservis Jesenice.

JANEZ MALENŠEK (STROJNE DELAVNICE)

Na tem delovnem mestu nisem niti mesec dni, prišel sem iz skupni. služb, čeprav sem bil že prej zaposlen kot vzdrževalec. Vsaka temeljna organizacija ima kup problemov, ti so se zgrnili v tem začetnem obdobju name in skušam jih po najboljši volji rešiti. Vse probleme rešujemo skupaj z družbenopolitičnimi organizacijami in z odborom za

samoupravno delavsko kontrolo. Vsi samoupravni organi so imeli že več sestankov, sprejeli so program dela, razen odbora za ljudsko obrambo (Zaradi nesrečne smrti predsednika, kooptirali so pa novega člana.)

Smo v končni fazi razpisov za vodstveno strukturo temeljne organizacije in za zdaj je težko reči kakšen je napredek v proizvodnji

(Nadaljevanje na 7. strani)

Minila so že tri leta, odkar smo v ustavi uveljavili delegatski sistem kot eno izmed oblik odločanja, oziroma uresničevanja oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi pri upravljanju vseh skupnih zadev ne le svojega okolja, marveč vse družbe. Čeprav že iz ustave izhajajo zelo jasne in konkretne odgovornosti delegatov, le-te še bolj konkretizira in razširja zakon o združenem delu, ki smo ga dobili pred pol leta. Vse dosedanje ocene kažejo, da so se delegatski sistem in delegatska razmerja na različnih področjih družbenega življenja in dela različno uveljavila, kar je nedvomno odvisno od delovanja vseh organiziranih socialističnih sil pa tudi od večjega ali manjšega neposrednega interesa delavcev in njihovih delegatov. Čeprav smo šele na začetku poti in se srečujemo še s številnimi slabostmi objektivne in subjektivne narave, lahko rečemo, da je med delavce in delovne ljudi ter občane že globoko prodrlo spoznanje, da bodo le prek delegatskega sistema lahko uresničevali svoj družbenoekonomski položaj, ki jim ga zagotavlja ustava in zakon o združenem delu.

Iluzorno bi bilo misliti, da je tako vsebinsko pomembne spremembe moč uresničiti v kratkem času, še posebno, če upoštevamo, da se bomo na poti uresničevanja delegatskega sistema srečevali še z različnimi odmiki pa tudi opori, ki bi hoteli ohraniti ostanke sistema, v katerem je bilo možno odločati v imenu in na račun delavcev, mimo njihovih interesov. Teh odmkov in odporov pa seveda ne moremo in ne smemo jemati kot nemoč delegatskega sistema, kakor bi to nekateri radi prikazovali, temveč kot neogibno spremljajoče dejavnike pri uresničevanju katerekoli novosti v našem družbenem razvoju, ki lahko izhajajo iz zavestnega odpora ali pa tudi iz nepoznavanja vsebine sprememb, ki jih prinašajo ustavna načela, oziroma delegatski sistem.

Orožje za uresničevanje ustavnih določil, oziroma delegatskega sistema in delegatskih razmerij je v rokah delavcev in delovnih ljudi, da se organizirani v zvezi sindikatov, socialistični zvezi delovnih ljudi, v zvezi socialistične mladine in v zvezi komunistov kot inspiratorji in nosilci našega samoupravnega socialističnega razvoja borijo za uresničevanje ustavnih družbenoekonomskih odnosov na vseh področjih družbenega življenja in dela. Sami si morajo priboriti položaj, ki jim gre po ustavi. To pa seveda pomeni biti oborožen z znanjem in sposobnostjo za sodelovanje in sooblikovanje teh procesov, pomeni podrobno poznavanje ustavnih določil in zakona o združenem delu. Tako oboroženi se bodo lahko z močjo prepričevanja in argumentov, ki jih bodo črpali v ustavi in zakonu o združenem delu ter v sklepih in resolucijah kongresov zveze komunistov ter v sklepih in stališčih, ki so sledili temu, ter s prizadevnostjo in doslednostjo borili za položaj, ki jim pripada po ustavi.

Če tako objektivno, kritično in samokritično presojava stvari, potem bomo morali v mnogih primerih priznati, da so naša prizadevanja v tej smeri doslej potekala le preveč deklarativno, da smo sicer veliko govorili, mnogokrat tudi »na pamet«, kakor temu pravimo, če nekdo govori neargumentirano in nepodkrepljeno z znanjem in z že znanimi stališči

ZA DOSLEDNO URESNIČEVANJE DELEGATSKEGA SISTEMA IN DELEGATSKIH RAZMERIJ

političnih organizacij. Ponavljali smo tudi znana načela in stališča, vendar pa največkrat temu niso sledile politične akcije. Namesto prepričevanja in argumentiranja ter politične akcije smo raje iskali vzroke za prepočasno uresničevanje ustavnih načel v različnih odporih, premajhni aktivnosti poslovalnih organov in vodilnih struktur in podobno. Čeprav je tudi v tem nekaj resnice, je osnovni vzrok v nezadostnem političnem delovanju in usposabljanju delavcev in delovnih ljudi samih za borbo pri uresničevanju ustavnih določil, oziroma v našem obravnavanem primeru delegatskega sistema.

Že vsaka najmanjša sprememba tehnologije ali sistema dela v proizvodnji zahteva prilagajanje in usposabljanje delavcev na nov sistem dela, pri tako vsebinsko pomembnih spremembah družbenoekonomskih odnosov pa zanemarjamo usposabljanje in seznanjanje delavcev za spreminjanje teh odnosov. Kako naj sicer uresničujemo delegatski sistem in delegatska razmerja, če ne bodo predvsem delegati, ki jih je v Železarni kar šestina zaposlenih, kakor tudi vsi ostali delavci dobrega seznanjeni z ustavnimi določili in z zakonom o združenem delu.

Delavski sveti so v novih temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih šele na začetni poti in že takoj na začetku bi se morali prizadevati, da se dosledno uresničujejo delegatski sistem in delegatska razmerja. Poglejmo kaj pravi o delu delegata in o odločanju delavcev zakon o združenem delu:

»Delavec odloča skupaj in enakopravno z drugimi delavci v temeljni organizaciji po delegatu v delavskem svetu temeljne organizacije tako, da skupaj z drugimi delavci enakopravno določa stališča o delegatskem delu ter daje delegatu smernice glede izjavljanja o vprašanjih, o katerih odloča delavski svet.

Delegati v delavskem svetu temeljne organizacije delajo po smernicah delavcev, ki so jih izvolili, in odgovarjajo za svoje delo delavcem temeljne organizacije.

Smiselno iste pravice, dolžnosti in odgovornosti veljajo tudi za delegate v delavskih svetih delovnih skupnosti.

Naša samoupravna organiziranost v Železarni, oziroma v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih, nam daje prek delovanja samoupravnih delovnih skupin idealne možnosti za uresničevanje zakonsko določenih pravic, dolžnosti in odgovornosti delegatov. Seveda pa se s tem povezuje tudi vprašanje pravočasnega sklicevanja sej delavskih svetov in ustrezna informacija delegatom, na osnovi katere bodo lahko na sestankih samoupravnih delovnih skupin oblikovali stališča in smernice delavcev, ki jih zastopajo v delavskem svetu.

Ob sklepu naj še enkrat poudarimo, da je orožje za uresničevanje takih odnosov v rokah delavcev samih, da se organizirani v sindikatu, zvezi socialistične mladine in v zvezi komunistov borijo za dosledno uresničevanje tako delegatskega sistema kakor tudi vseh ostalih določil ustave in zakona o združenem delu. Orožje za ta boj pa je znanje in dobro poznavanje ustavnih določil in zakona o združenem delu.

RAZISKOVALNA DEJAVNOST SESTAVINA . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

iskovalno dejavnost. Gradivo poskuša prikazati, kakšno je z vidika vloge raziskovalne dejavnosti v srednjeročnem planu v SR Sloveniji njeno realno stanje, in s tem prispevati k iskanju poti, kako to vlogo še bolj učinkovito uresničiti.

Raziskovalna dejavnost kot pomemben dejavnik pri ustvarjanju lastnega domačega in pri prenašanju oziroma uporabi tujega znanja mora biti vgrajena v vse celice naše družbe, postati mora značilnost in se podružiti. V skladu s številnimi drugimi dokumenti tudi družbeni načrt SR Slovenije daje raziskovalni dejavnosti posebno mesto. Vrsto ciljev družbenega plana bomo lahko dosegli le, če bomo znali izkoristiti možnosti, ki nam jih nudi uporaba sodobnega znanja. Z uveljavljanjem družbenega planiranja in zakona o združenem delu nastaja novo razdobje v razvoju raziskovalne dejavnosti. Dogovor o temeljnih družbenih planov SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980 leta in družbeni plan SR Slovenije vključujeta in ustvarjata temelje ter instrumente za delo vrste sprememb in premikov, ki naj privedejo do večje akumulativnosti, večje produktivnosti, večje konkurenčne sposobnosti in večjega deleža znanja v strukturi dela. Družbeni plan predvideva, da bi se v okviru vseh vlaganj v raziskovalno delo vlagala dva odstotka družbenega produkta. V gradivu navaja komite, da je v SR Sloveniji trenutno namenjenega 1,1 odstotka družbenega produkta za raziskovalno delo. Gradivo obdeluje naslednje vidike raziskovalne dejavnosti:

- samoupravna organiziranost,
- izvajanje sistema načrtovanja in zakon o združenem delu v odnosu do raziskovalne dejavnosti, programiranje in financiranje,
- organiziranje izvajanja raziskovalne dejavnosti,
- nekatera posebna vprašanja (kadri, materialni finančni odnosi v svobodni menjavi, dela, oprema, medrepubliški in mednarodni odnosi, sodelovanje z deželami v razvoju),
- ocena doseženih rezultatov, s posebnim poudarkom na praktično vrednost.

V Sloveniji je 113 raziskovalnih organizacij, od katerih je po nomenklaturi RSS 52 takih, ki so organizacijsko neposredno vključene v gospodarstvo, 55 je takih, ki imajo status samostojnih ali univerzitetnih institutov, in šest drugih raziskovalnih organizacij, med katerimi

je tudi Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Sicer je 168 organizacij, ki bi se lahko uvrstile v raziskovalne. Ta razlika nastopa zato, ker se v veliki meri raziskovalna dejavnost prepleta z rutinsko. Med desetimi raziskovalnimi organizacijami, ki imajo nad 50 zaposlenih, je pet organizacij pri gospodarstvu, in sicer: projektivno razvojni sektor Litostroj, Lek TOZD Razvoj in raziskave, Iskra - inštitut za precizno tehniko, Iskra EM in Krka - inštitut za raziskave in razvoj. Poleg njih so še samostojni inštituti: kemični inštitut Boris Kidrič, zavod za raziskavo materiala in konstrukcij, inštitut Jožef Stefan in raziskovalni del geološkega zavoda. V letu 1975 je bilo od 1800 raziskovalcev v raziskovalnih organizacijah 234 z doktorskimi naslovi (naravoslovno matematičnih znanosti 104, tehničnih 52, bioloških 20, medicinskih 37 in družboslovnih 21), v letu 1976 pa smo dobili 50 novih doktorjev znanosti, to je povečanje kar za 20%. Po številu raziskovalcev, kar ustreza približno tudi številu raziskovalnih organizacij, je razdeljeno približno na:

- tehnične vede 60%,
- družbene in humanistične 20%,
- prirodno matematične 10%,
- medicinske in biotehnične 10%.

Med tehničnimi vedami je najmočnejša elektrotehnika z blizu 20%, strojništvo 10%, kemijska tehnologija 10% in farmacija z okrog

7 odstotkov raziskovalne stroke. Vse ostale so manjše. Menda med te spada tudi metalurgija.

Za metalurške raziskave je najbolj značilna visoka stopnja sodelovanja z gospodarskimi organizacijami pri reševanju neposrednih proizvodnih problemov in pri uvajanju novih tehnologij v proizvodnji. To se odraža tudi v visoki stopnji združevanja sredstev za te raziskave s strani metalurške industrije (to je ocena v materialu).

Večkrat se slišijo pripombe o premajhni povezanosti raziskovalnih institucij s prakso. Prav bi bilo, da tudi pri nas ocenimo predloženo gradivo, skozi našo lastno prakso in v odnos do raziskovalnega dela. Železarna Jesenice ima svoj lastni raziskovalni oddelk, ki je dosegel že neke lepe rezultate, poleg tega pa uporabljamo tudi druge dosežke. Ob tem bi bilo potrebno oceniti tudi delo v občinski raziskovalni skupnosti.

Razprava o tem gradivu in zavzemanju stališč, ki jih bomo delegati Železarni prispevali na zasedanju zbora združenega dela, prav gotovo lahko mnogo pomaga pri oblikovanju predlogov in sklepov za nadaljnje delo raziskovalne dejavnosti v SR Sloveniji, kot pogoj hitrejšega napredka.

S tem namenom opozarjamo na to gradivo, ki naj ga vsaj delegacije obravnavajo in zavzemajo do njega stališče, ki se bo odražalo v dokončnih sklepih.

ATESTIRANJE VARILCEV V ŽELEZARNI JESENICE ZA LETO 1977

V dneh 17., 18. in 19. marca je bilo letno atestiranje varilcev železarni Jesenice, Plamena Kropa in Vodovoda Jesenice, pod nadzorom varilnega tehnologa Železarni in inšpektorja zavoda za varjenje SRS iz Ljubljane.

JUS standardi in predpisi zahtevajo, da varilne konstrukcije za različne namene delimo v tri kvalitativne razrede (S. I in II). Ti kvalitativni razredi poleg drugih zahtev določajo preiskavo zvarov brez porušitve z rentgenom (RTG), ultra zvokom in penetracijo. Z RTG slikanjem zahteva S-specialni kvalitativni razred 100% preiskavo zvarov na varilni konstrukciji, prvi razred pa 50%.

Druge zahteve za te varilne konstrukcije so atestirani varilni stroji,

atestiran osnovni in dodatni material in atestirani varilci, ki si pridobijo lahko šestmesečni ali enoletni atest z ozirom na kvalitativni razred S in I. Če tem pogojem ni zadoščeno, republiški inšpektor ne izstavi dovoljenja za obratovanje, oziroma kazen za varilne konstrukcije. Za nadzor pri teh delih je poleg naštetih zahtev potrebno, da ima konstrukcijska delavnica, ki izdeluje zahteve, varilne konstrukcije, specializirane ljudi za kontrolo in vodenje varjenja.

Zaradi vse večjega števila zahtevanih varilnih konstrukcij in velikega števila varilcev v Železarni (približno 100) smo določili 39 boljših varilcev, da naredijo atest iz različnih postopkov varjenja.

Atestiranje varilcev ni samo dokument, ampak je vsakoletni preizkus znanja, s katerim odkrivamo varilce in varjenje iz anonimnosti.

REZULTATI: ŽELEZARNA JESENICE:

- ročno obločno varjenje jekle 973 V
- nih konstrukcij: II. razred - 1 varilec, III. razred - 1 varilec; 975 IZ
- ročno obločno varjenje jekle 976 X
- nih konstrukcij s popravkom korena: I. razred - 2 varilca, III. razred - 1 varilec;
- ročno obločno varjenje jekle 977 V
- nih konstrukcij in posod pod pritiskom: I. razred - 13 varilcev;
- ročno obločno varjenje jekle 978 V
- nih konstrukcij in posod pod pritiskom s popravkom korena: I. razred - 7 varilcev;
- ročno obločno varjenje jekle 979 V
- nih konstrukcij v zaščiti CO₂: I. razred - 2 varilca;
- varjenja jeklenih konstrukcij, v s popravkom korena po postopku SPP: I. razred - 3 varilci;
- plamensko varjenje cevovodov: I. razred - 2 varilca, III. razred - 1 varilec;
- plamensko varjenje posod pod pritiskom: I. razred - 3 varilci;
- plamensko varjenje cevovodov in posod pod pritiskom: I. razred - 7 varilcev, II. razred - 1 varilec.

PLAMEN KROPA:

- ročno obločno varjenje jekle 973 V
- nih konstrukcij in posod pod pritiskom: I. razred - 1 varilec.

VODOVOD JESENICE:

- plamensko varjenje posod pod pritiskom: I. razred - 2 varilca;
- plamensko varjenje cevovodov in posod pod pritiskom: I. razred - 3 varilci;
- plamensko spajkanje CU cevovodov: I. razred - 2 varilca.

RAZLAGA OCENJEVALNIH RAZREDOV:

- I. razred: za specialne konstrukcije zelo visoke varnosti ter za posode in cevovode pod pritiskom (faktor 0,9);
- II. razred: za konstrukcije običajne varnosti (faktor 0,8);
- III. razred: za konstrukcije druge razrednega pomena (faktor 0,7).

Marjan Kristan

POVEZOVANJE V KOLEKTIV

(Nadaljevanje s 1. strani)

celi Železarni pa zahteva tudi vsestransko izobraževanje.

Tudi z vložkom imajo težave, pravijo. Ponekod pride do napak zaradi obdelave, največkrat pa je kriv material. S tem se krog zapre: pred kratkim so mi v jeklarni potoli, kakšne težave imajo s starim železom.

Sodelavci pri posameznih napravah so med seboj povezani, še zlasti ker so v večini mladi. Starejša dva sogovornika na mladince gledata dobrohotno. Občutek imam, da zrelosti starejših dostikrat spravi razboritost mladih v prave meje. Manjka pa jim še, kot pravijo mladi, občutek povezanosti v celoto, ožji sodelavci se že poznajo med seboj, to pa za kolektiv, ki je še v nastajanju, še ne velja. Premalo časa so skupaj, da bi se lahko med seboj preplele prijateljske in delovne vezi in razumevanja, ki šele dajo kolektiv.

Verjetno zaradi teh začetniških slabosti tudi samoupravni organi plačujejo svoj davek. Tega mi sogovorniki niso potrdili, iz njihovih nekoliko obotavljivih odgovorov pa bi lahko razbrali, da se začetki odražajo tudi tu. Sicer se samoupravne delovne skupine sestajajo, kakor pravijo: po potrebi, razpravljajo o proizvodni problematiki. Ko pa na večem pogovoru na samoupravni sporazum o združitvi v delovno organizacijo, povedo, da niso imeli pripomb, da je tak samoupravni akt v celoti razumljiv le pravniku ali nekemu, ki je zelo družbenopolitično aktiven. Sicer pa je bilo na sestankih SDS poskrbljeno za primerno razlago tega in drugih samoupravnih aktov.

Težave v proizvodnji in pomanjkanje delavcev jim omejujejo tudi drugačno aktivnost. S sindikatom se kar pohvalijo, o drugih družbenopolitičnih organizacijah tudi govorijo le dobro. Za mladinsko organizacijo vsi menijo, da ima še kako pomembno vlogo, saj je skoraj polovica zaposlenih v hladni valjarni stara tudi do 27 let.

Zelo so ponosni na to, da so bili organizatorji peterboja v soboto, 28. maja. Prizadevali so si, da bi svojo nalogo kar najbolje izvedli, poskrbeli, da bodo tekmujoči pravilno izvršeni in nagrajeni, da ne bo

kakih zapletov. Če pomislimo, kako malo časa šele delajo in koliko drugih težav imajo, jim resnično moramo izraziti vse priznanje. Seveda so zmagovalci dobili lepe pokale, ki jih radovedno oko mimogrede odkrije v prostorih personalke.

Vsak od sogovornikov je zanimiv po svoje, eden zaradi mladostne močnatosti in zagnanosti, drugi navdušen športnik, član delavskega sveta, ki pove odkrito in možato, kar misli, naslednji zaradi umirjene zrelosti in tehničnih besed, četrti spet išče besede, v skrb, da bi se kar da natančno izrazil.

Najbolj pa mi bo v spominu ostal poslednji sogovornik, poln smeha, življenjske volje in energije, za katerega sploh ne bi vedela, da je invalid, ko ne bi sam omenil. Njemu se je uspelo vrniti iz obupa in strahu poškodovanega človeka, z veliko volje seveda, med ljudi, kot da ga je tisto, kar se je zgodilo, pustilo čisto brez posledic. Zdaj porabi precej prostega časa za delo v društvu invalidov in v komisijah za otroško varstvo, torej za tiste, ki jim je družbena pomoč najbolj potrebna. In takega človeka si še želimo srečati, ker je njegova vedrina tako nalezljiva, da nas postane sram svoje čemerčnosti in godrnjavosti. M. V.

DESETLETNICA ŽELEZARSKEGA ZBORNIKA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Iz te naše želje po sodelovanju se rodil Železarski zbornik, prvo letno glasilo slovenskih metalurгов. Od takrat metalurgi složno in uspešno sodelujemo ne samo v okviru naše skupne revije ali ziskovalnih nalog, ki so skupnega interesa, temveč tudi v raznih tečajih, kot so za jeklarstvo, za valjarstvo in za predelavo jekla, kjer izmenjujemo strokovne izkušnje.

Namen izdajanja Železarskega zbornika je poleg objavljanja teoretičnih in strokovnih člankov, torej popularizacije našega znanja doma in v svetu, tudi reklamni. Strokovni članki ali prispevki v tehničnih pogledih prinašajo mnogo zanimivega o naših jeklih, o lastnostih in ponajanju naših proizvodov, pločevine, jeklov, palčnih jekel, žice, elektrod, prodaj, orodnih jekel, valjev, odlitkov itd., torej o tem, kaj delamo ali kaj pripravljamo novega, boljšega, kar naše kupce še posebno zanima.

NAKLADA IN DELITEV

Železarski zbornik izdajamo v nakladi 800 izvodov. Večji del naklade

AVTORSKI HONORARJI:

	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976
I	350	350	350	350	400	400	450	500	600	600
II	400	400	400	400	500	500	550	600	700	700
III	28	28	39	39	39	50	55	65	65	100
IV	200	200	200	200	200	200	280	300	300	300
V	100	100	100	100	100	100	135	150	150	150

I – avtorski honorar od – do v zvezi z avtorsko polo; II – prevajanje v tuj jezik za 1 tipkano stran, 35 vrst po 30 črk; III – tehnično urejanje; IV – korektura.)

DELITEV STROŠKOV IZDAJANJA ŽELEZARSKEGA ZBORNIKA

	Skupni stroški izdajanja din	železarna Jesenice din	železarna Ravne din	železarna Štore din	metal. inštitut din	Prodaja din
1967	104.568,00					
1968	109.688,00					
1969	135.824,00					
1970	124.492,00					
1971	104.214,95	33.659,60	32,2	Ravne, Štore, Met. inšt. = 65.304,35		
1972	160.115,70	51.991,35	32,5	56.342,35	35,2	31.896,00
1973	136.901,60	43.144,40	31,5	48.498,20	35,4	27.152,00
1974	223.520,72	68.337,32	30,5	81.415,40	36,4	44.704,00
1975	257.833,25	85.860,95	33,3	90.566,30	35,1	51.568,00
1976	225.638,86	70.791,01	31,3	81.470,85	36,1	44.456,00

KAJ SPECIFIČNIH PODATKOV IZDAJANJA ŽELEZARSKEGA ZBORNIKA

	Leto	Naklada	Obseg letnika (strani)	Povprečno strani	Povprečni stroški za eno številko (din)	Cena enega izvoda (din)	Letna naročnina (din)
I	1967	900	240	60	26.142	19.722	6.420
II	1968	900	262	66	27.422	20.338	7.084
III	1969	800	334	84	33.956	25.189	8.767
IV	1970	800	278	70	31.123	20.519	10.603
V	1971	800	216	61	25.701	18.796	7.005
VI	1972	800	244	61	40.024	30.748	9.276
VII	1973	800	224	56	36.508	26.868	9.640
VIII	1974	800	252	63	55.880	43.197	12.683
IX	1975	800	260	65	64.458	48.723	15.733
X	1976	800	212	53	56.409	42.698	13.711

Prav pametni politiki honoriranja naših gre zaslug, da članki normalno dotekajo in da ves čas izhajanja nismo imeli zastojev v izhajanju zaradi pomanjkanja članov.

STATISTIČNI PREGLED OBJAVLJENIH ČLANKOV

V prvem letu izhajanja Železarskega zbornika smo izdali tri številke, v naslednjih vedno po štiri rednih trimesečnih presledkih. 39 številkah je izšlo 231 strokovnih člankov in 11 prispevkov pod rubriko Tehnične novice. Občasno so objavili pod rubriko Društvene poročila ZGRMIT. V tem času bilo iz posameznih podjetij in članov znotraj združenega podjetja in zunanjih sodelavcev objavljene naslednje številke sestavkov:

železarna Jesenice	59
železarna Ravne	78
železarna Štore	11
metalurški inštitut	68
inštitut Jožef Stefan	
drugi	18
skupno	8

PROBLEMATIKA TISKANJA IN OPREME

Železarski zbornik tiska tiskarna Gorenjski tisk v Kranju in je bila za karno prva tovrstna revija z rednim izhajanjem. Tudi uredniški oddelki imeli mnogo izkušenj, čeprav po posameznih železarnah že občasno izdajali tehnične priloge. Zato je razumljivo, da je bila tema prvih izdaj še zelo skromna. Bilo je, na primer, nekaj let, da nismo imeli barvo platnic, ki je sedaj od številke do številke enaka. Izpopolnjevali smo notranjo opremo, vselej, naslove, delno po tujih zgle-

delimo našim strokovnim sodelavcem v posameznih železarnah in na metalurškem inštitutu. Del naklade razdelimo našim kupcem doma kakor tudi interesentom v tujini, manjši del tudi prodamo.

Kakšna je bila delitev naklade v letu 1976, kaže spodnja razpredelnica:

	doma	reklam.	skup.	€
žel. Jesenice	170	98	268	34,0
žel. Ravne	200	74	274	34,8
žel. Štore	150	—	150	19,0
met. inšt.	60	—	60	7,6
prodaja	36	—	36	4,6
Skupno	616	172	788	100,0

(Dvanajst izvodov ostane na uredništvu)

Posamezne izvide pošljemo po vseh večjih strokovnih centrih v svetu od Sovjetske zveze preko NDR, ZRN do ZDA in Brazilije. Nekaj jih zamenjamo za druga strokovna glasila – domača in tuja.

STROŠKI IZDAJANJA

Skupni stroški izdajanja se sestavljajo iz stroškov za tisk, za posebej naročene separete, za ovojnice, za poštnino in za honorar.

Stroški tiskarne so določeni s pogodbo med tiskarno Gorenjski tisk iz Kranja in železarno Jesenice, ki ureja pravne in finančne posle izdajanja. Po prvi pogodbi, podpisani 9. 4. 1969, so znašali stroški za tisk 19.722 din za eno številko in 64 strani obsega. Drugo pogodbo smo sklenili 20. 3. 1974. Po tej pogodbi, ki je že v veljavi, znašajo stroški 44.540 din za eno številko in 64 strani. Vsa dodatnih 100 separatov stane 485 din.

Stroški izdajanja iz leta v leto rastejo. Razlike, ki nastajajo, so odvisne od obsega in od števila dodatnih separatov. Skupne stroške si delimo v razmerju prejetih izvodov. Naročeni dodatni separati bremenijo samo naročnika. Delitev skupnih stroškov je razvidna iz razpredelnice v nadaljevanju. V njej so podani skupni stroški izdajanja in delitev teh stroškov od leta 1972 dalje, od kar se ti stroški natančno vodijo po strokovnih mestih. Za delitev stroškov v prvih petih letih ni mogoče dobiti knjigovodskih podatkov.

V naslednji razpredelnici je zbranih nekaj zanimivih specifičnih podatkov izdajanja Železarskega zbornika, oziroma prikaz, kako so po letih rasli stroški in cena enega izvoda.

Stroški za honorar avtorjem, prevajalcem in tehničnim sodelavcem so rasli sorazmerno s stroški za tisk in splošnimi življenjskimi stroški, kar je ravno tako razvidno iz razpredelnice, in so bili v letu 1976 pri tisku 2,4x pri honorarju pa 2,25x večji kot na začetku izhajanja.

SKLEPNA MISEL

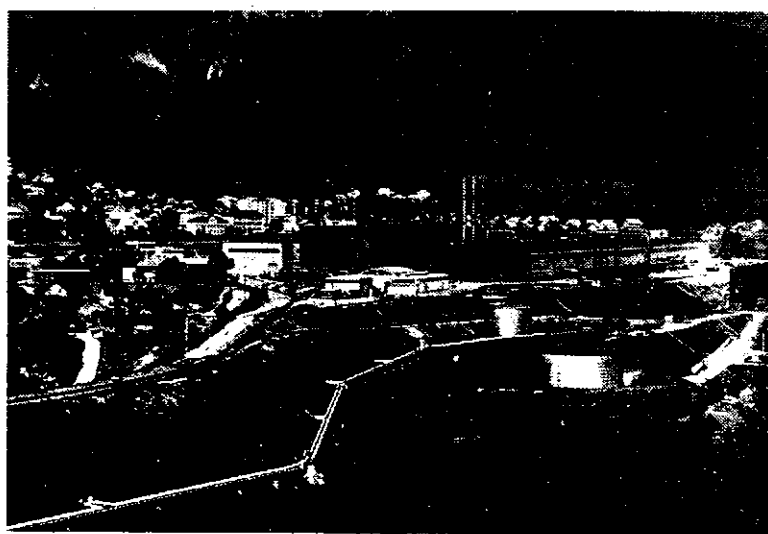
Prav gotovo predstavlja redno in neoporečno izdajanje lastne strokovne revije za majhno slovensko železarstvo velik uspeh. Izpričuje nam samim in metalurgom v širši domovini in izven naših meja, da smo delovni, da razpolagamo z znanjem in opremo, ki nam omogoča reševanje tudi najtežjih strokovnih problemov.

Na koncu gre zahvala vsem marljivim sodelavcem Železarskega zbornika, kakor vsem tistim, ki so pomagali pri oblikovanju in rasti naše strokovne revije, še posebno pa vsem trem slovenskim železarnam in metalurškemu inštitutu v Ljubljani, ki izhajanje Železarskega zbornika finančno omogočajo.

Jože ARH

Previjalna linija v hladni valjarni Bela

Valjarna Bela

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 6. 6.	ZUPANČIČ MARTA	NOČ BRANKO
TOREK – 7. 6.	RAVNIHAR PETER	NOVAK FRANC
SREDA – 8. 6.	MOLAN IVAN	LOGAR IGOR
ČETRTEK – 9. 6.	MARKEŽ VALENTIN	FALETIČ JANEZ
PETEK – 10. 6.	ARH JANEZ	VEHAR JANEZ
SOBOTA – 11. 6.	ENIKO VANDA	TRONTELJ MARJAN
NEDELJA – 12. 6.	MENCINGER STANE	TORKAR STANE

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TO Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 6. do 11. junija bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: I. in IV. obratna ambulanta,
popoldan: II. in III. obratna ambulanta.
V soboto, 11. junija, samo dopoldan III. in IV. obratna ambulanta.

V zobni ambulanti:
dopoldan: II. zobna ambulanta,
popoldan: I. zobna ambulanta.
V soboto, 11. junija, samo dopoldan II. zobna ambulanta.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13., popoldan od 13. do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

Razpisna komisija delovne organizacije SZ – ŽELEZARNA JESENICE, Jesenice, z n. sol. o. 64270 JESENICE, Cesta železarjev 8

RAZPISUJE

po sklepu delavskega sveta ter na osnovi določil statuta temeljne organizacije Hladna valjarna Bela naslednje prosto delovno mesto:

POMOČNIK VODJE TOZD HLADNA VALJARNA BELA, JESENICE

Poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom, morajo kandidati za navedeno delovno mesto izpolnjevati naslednje pogoje:

– visoka šolska izobrazba in pet let uspešnega dela v industriji,
– moralno-politične in etične vrline ter aktiven odnos do razvijanja samoupravnih odnosov.

Kandidati naj pošljejo svoje ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev (diploma, dokazilo o letih prakse, potrdilo o nezakazovanju, potrdilo, da kandidat ni v kazenskem postopku) v zaprti ovojnici z oznako »za razpisno komisijo« v 15 dneh po objavi na naslov:

Kadrovski sektor železarne Jesenice, 64270 Jesenice, C. železarjev 8.

OBVESTILO DELAVCEM ŽELEZARNE

Delavce železarne Jesenice obveščamo, da lahko preko male prodaje kupijo po ugodni ceni 8 din/kg aluminijasto pločevino debeline 1 mm. Pločevina je na voljo pri novi kotlovnici ob energetske postaji na-Beli. Informacije lahko dobite na vodstvu toplotne energije, telefon 244.

IZJEMNA PRILOŽNOST

Delovna organizacija VUTEKS nudi vsem članom delovnega kolektiva železarne Jesenice kvalitetne avto prevleke, odeje Ambasador in posteljino. Nakup je možen na obračna odplačila, brez obresti in brez pologa. Prodaja bo organizirana v dneh 6., 7. in 8. junija 1977 – vsak dan od 10. do 16. ure v veliki dvorani pri Jeleni.

Zaradi lažjega poslovanja prinesite s seboj zadnji plačilni listek in osebno izkaznico.

Iz pisarne OO sindikata Železarne

Železarski globus

SAUDSKA ARABIJA

Vladna agencija za bazično industrijo je podpisala z zahodnonemskim podjetjem Korf Stahl AG preliminarno pogodbo o gradnji nove Midrex naprave za proizvodnjo železove gobe. Njena letna proizvodna zmogljivost bo 800.000 ton, zgrajena pa bo v vzhodnem delu dežele pri mestu Jubail. To bo že peta Midrex naprava na bližnjem vzhodu (tri naprave gradijo v Iranu in eno v Kataru). Skupno danes obratuje ali je v gradnji v svetu Midrex naprav za proizvodnjo železove gobe s proizvodno zmogljivostjo 16,8 milij. ton.

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD REMONTNE DELAVNICE

2. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Dne 19. maja je predsednik odbora za gospodarstvo TOZD Remontne delavnice Ivan Tušar sklical drugo sejo, na kateri so pregledali izvajanje sklepov prve seje, in ugotovili, da sklep o koriščenju sredstev IV in AZ ostane v veljavi do realizacije, kar velja tudi za organizacijo priprave dela, ostali sklepi pa so bili izvršeni.

Nadalje je odbor sprejel poročilo za prvo tromesečje 1977 s pripombami, da je nujno potrebno program sestavljati tako, da bo dosežena planska cena, in gledati, da bodo ključni obrati kar najbolj obratovali in dosegali planske naloge. To velja tudi za TOZD Hladna

valjarna Bela, ki pa mora še posebej paziti, da bo manj izmečka. Odbor je sprejel tudi planske cene za leto 1977 ter popravek zaključnega računa za leto 1976.

Člani so bili seznanjeni z nalogami odbora na področju inovacij in se obvezali, da bodo vsi člani odbora do prihodnje seje proučili samoupravni akt, ki ureja to področje. Na osnovi obravnave predloga o nabavi opreme za konti liv je odbor sprejel sklep, da se predlog sprejme s pripombo, da se mu posreduje podatke, koliko znaša prispevek TOZD Remontne delavnice.

Odbor je soglašal s predlogom odbora za delovna razmerja, da se s po-

spešeno mehanizacijo odpravljajo težja fizična delovna mesta in da ne gre opuščati projektov, kot je, npr. procesni računalnik za elektro-jeklarno.

Ob koncu pa je odbor obravnaval predlog kadrovskega sektorja o minimalnih standardih za življenjske in kulturne razmere pri zaposlovanju delavcev, s čimer se je v celoti strinjal. NZ

5. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja TOZD Remontne delavnice Janez Hočevnar je 17. maja sklical peto redno sejo odbora, na kateri so izbrali na objavljeno delovno mesto vodja priprave dela TOZD Remontne delavnice Vinka Rotarja. Poleg tega je odbor razporedil tudi administrativno računovodski kader za TOZD Remontne delavnice. Potrdil je predlog za izstavitve stalnih in permanentnih propustnic za vstop in izstop v Železarno, oziroma iz nje. V nadaljevanju se je v strojno remontnih delavnicah razporedil dva delavca na delovna mesta, enemu pa je ukinil odbitke od osnovne tarifne postavke, v RTA je premestil enega delavca, enega pa razporedil na delovno mesto.

Predloga strojno remontnih delavnic za izstavitve dodatnih odločb ključavničarjem za delo v sistemu 4 + 1 odbor ni reševal, ker to ne sodi v njegovo pristojnost, ter vlogo odstopil delavskemu svetu v nadaljnje reševanje.

Odbor je v nadaljevanju seje obravnaval tri prošnje za prestop, dve iz TOZD in eno za vstop v TOZD RD, eno prošnjo za premestitev ter eno za prekinitev lastnosti delavca TOZD RD.

Ob koncu je odbor zahteval, da se mu do naslednje seje predloži pregled nezasedenih delovnih mest, da bi tako imel lažje stališče pri razporejanju kadra. Obravnaval je predlog kadrovskega sektorja o zaposlovanju upokojenecev ter se s predlogom v celoti strinjal in zahteval, da vsa prosta vodilna delovna mesta, vključno delovodij, objavi v tedniku Železar.

TOZD JEKLARNA

4. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik Marjan Mrak je sklical 17. maja četrto sejo odbora za delovna razmerja.

V obratu martinarna je bilo v mesecu aprilu naslednje kadrovske stanje: normativ je znašal 446 zaposlenih, obračuni so bili štirje, dva delavca pa sta bila na novo sprejeta.

V obratu elektro jeklarna pa je bilo naslednje stanje: normativ je bil 174 zaposlenih, pet delavcev je bilo obračunanih, eden pa je bil na novo sprejet.

TOZD Jeklarna je v mesecu aprilu izkoristila 896 dni rednega letnega dopusta, medtem ko je plan za april znašal 1.236 dni, za štiri mesece skupaj je znašal plan 4.944 dni, izkoriščenih pa je bilo 5.378 dni rednega letnega dopusta.

Odbor je obravnaval predloge premestitev in razporeditev delavcev in jih v celoti potrdil.

Vzel je na znanje vlogo zahtevka dveh delavcev za upokojeitev.

V maju je invalidska komisija obravnavala štiri delavce iz TOZD Jeklarna. Eden je bil zaradi nezmožnosti za delo invalidsko upokojen, drugega pa je komisija predlagala za invalida tretje kategorije, pri dveh delavcih pa je ugotovila, da zdravljenje ni zaključeno.

Člani odbora so se seznanili z okrožnico št. 3 z dne 29. 4. 1977, ki jo je izdal glavni direktor železarne Jesenice.

Odbor je sprejel sklep, da morata obrata martinarna in elektro jeklarna kadrovskega problema reševati skupno.

Mnenja so bili, naj se v bodoče za delavce gradijo cenejša stanovanja. B. K.

ZAHTEVA ZA PREKLIC

Delavski svet TOZD Transport je na četrty redni seji med drugim razpravljal tudi o pritožbi Branka BLENKUŠA, katero je naslovil na sodišče združenega dela Kranj in delavski svet TOZD Transport. Delavski svet je v zvezi s tem sprejel naslednje stališče:

Delavski svet ostro obsoja neresnične izjave Branka Blenkuš, da so bile volitve vršilca dolžnosti vodja TOZD nezakonite, ker je bil na volitvah prisoten izvoljeni kandidat Jože Košir.

Izjavljamo, da so bile volitve popolnoma regularne in da na novo izvoljeni vršilec dolžnosti vodja TOZD ni bil prisoten, niti pred niti med volitvami.

Zato zahtevamo od Branka Blenkuš, da svojo neresnično izjavo javno prekliče in objasni v Železaru in Glasu, od kod izhaja taka lažna informacija. V nasprotnem primeru se bo DS TOZD Transport poslužil pravne poti.

Delavski svet
TOZD TRANSPORT

TOZD VZDRŽEVANJE

4. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V torek, 24. maja, je bila 4. seja odbora za gospodarstvo TOZD Vzdrževanje, na kateri so obravnavali: izvajanje sklepov zadnje seje, rezultate dela TOZD Vzdrževanje v mesecu aprilu, rezultate v prvem tromesečju, delovne cilje TOZD Vzdrževanje in sklepe za kadre pri DS Železarne.

Na podlagi razprav so bili sprejeti naslednji sklepi in ugotovitve:

— Ugotovljeno je bilo, da so razen četrtega sklepa zadnje seje izvršeni vsi sklepi.

Pomanjkanje vzdrževalcev je še vedno kritično. Intenzivno je treba delati pri kadrovanju delavcev s poklicno šolo in jih razporejati na najbolj deficitarna področja.

Delovno mesto asistenta za strojno področje v vzdrževanju Bela lahko zasede samo kandidat z ustreznim strokovno izobrazbo, to je, diplomirani inženir strojne stroke.

Kadrovskega sektorja je zadolžen, da iz proizvodnje dobi tri kandidate, ki bi bili pripravljeni opraviti žerjavovodski tečaj, sedanjí žerjavovodje pa so sposobni prevzeti vzdrževalna dela.

Do prihodnje seje odbora mora vodstvo vzdrževanja Bela pripraviti opis delovnega mesta strojnik valjarne žice. Če bo iz opisa razvidno, da je tako delovno mesto opravičljivo, bo sprožen postopek za odprtje novega delovnega mesta.

Odbor je sprejel sklep, da je TOZD Strojne delavnice treba pis-

meno opozoriti, da poostrijo kvaliteto kontrole izdelanih rezervnih delov. Od nabavne službe pa je zahteval pojasnilo, od katerih dobaviteljev kupujejo vijake, ki ne ustrezajo zahtevanim normam.

Odbor zahteva od računovodstva obrazložitev, zakaj je prišlo do povišanja stroškov v vzdrževanju Bela.

Odbor zadoljuje vodje področij vzdrževanja, da pripravijo delovne cilje za probleme, ki se po tej metodi lahko spremljajo. Njihovo uspešnost bo mesečno spremljal in v primeru potreb ustrezno ukrepal.

Sprejet je bil sklep, da je preko SDS treba določiti težka delovna mesta, ki bi se z uvedbo mehanizacije razbremenila, oziroma ukinila.

Ker bo v prihodnje odbor obravnaval tudi predloge tehničnih izboljšav, so člani odbora zahtevali, da pridejo v reševanje samo predlogi, ki bodo tehnično obdelani in zanje dano ustrezno tolmachenje strokovnih služb.

4. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja TOZD Vzdrževanje tov. Cerkovnik je 25. maja sklical četrto sejo odbora, na kateri so bili sprejeti naslednji sklepi in ugotovitve:

— Stalne propustnice v TOZD Vzdrževanje naj bi zaenkrat dobili samo vodje področnih vzdrževanj in vodja priprave dela. Če se bodo kasneje pojavile še potrebe, bo o tem odbor naknadno sklical.

Odbor je vzel na znanje predlog kadrovskega sektorja o zaposlovanju upokojenecev in se z njegovo vsebino v celoti strinja ter ga podpira.

V TOZD Vzdrževanje so po reorganizaciji prejeli odločbe vsi delavci od delovodij navzdol. Da bi čimprej prešli na organizirano delo po konceptu reorganizacije, je odbor razporedil tudi delavce, ki do sedaj odločb še niso prejeli. Vodjem področij bodo odločbe v teh dneh izdane, ker jih je delavski svet že potrdil, medtem ko bodo izmenskim vodjem izdane po preteku pritožbenega roka.

Nadalje je odbor potrdil precej razporeditev, oziroma premestitev

na delovna mesta, katere so predlagali vodje področij vzdrževanja.

Ob koncu je odbor rešil 14 vlog za pridobitev lastnosti delavca TOZD Vzdrževanje, oziroma opoved delovnega razmerja v skladu s predpisanim odločnim rokom.

Odbor je obravnaval tudi vlogo občinske konference ZSMS Jesenice za odobritev izredno plačane odsotnosti za dva naša sodelavca, ki bosta sodelovala na mladinski delovni akciji, in jo ugodno rešil.

Rešil je tudi vlogo občinske sveta zveze sindikatov Radovljica za izredno plačano odsotnost našega sodelavca, ki bo tudi sodeloval na mladinski delovni akciji.

Člani odbora so obravnavali tudi sklep odbora za delovna razmerja pri DS ZJ, ker je bilo ugotovljeno, da je vpis na srednje šole neučinkovit, predvsem glede na vpis v tehnične šole, in sprejel sklep, da v prihodnje podpira ustrezno preusmeritev.

V temeljni organizaciji JEKLOVLEK so se sestale naslednje skupine: hladna predelava 2 ter brusilnica 1, 2 in 3. Odbor je razpravljal o kandidatih za samoupravne organe Železarne, katere kandidat za tečaj prve pomoči, samoupravne delovne skupine brusilnice pa še o korekturah norm. Posebnih pripomb k obravnavanim vprašanjem niso imeli.

Samoupravna delovna skupina JEKLARNA 3 je obravnavala medsebojne odnose, predvsem to, da delavcev temeljne organizacije, ki so iz drugih republik ter drugih nacionalnosti, ne ključje z Bosanci, Črnogorci, Primorci in podobno, temveč tako kot domače delavce ali z imenom ali s priimkom. Govorili so tudi o odnosu viličarja, da naj bolj pazljivo dodaja plin, ker pri močnem plinu nastane takšen dim, da se prav ničesar ne vidi.

Samoupravna delovna skupina socialno zdravstvene službe je kar na dveh sestankih obravnavala reorganizacijo kadrovskega sektorja, zlasti socialno zdravstvene službe, samoupravne delovne skupine center za obdelavo podatkov, računski oddelki in OPTIO pa o kandidatih za samoupravne organe Železarne. Samoupravna delovna skupina OPTIO pa o samoupravnih sporazumih o skupni porabi do leta 1980. Pripombe, ki jih je skupina imela k posameznim sporazumom, so zbrali in jih bomo posredovali zainteresiranim.

Samoupravna delovna skupina POCINKOVALNICA 2 urgira za izvide preventivnega pregleda v obratni ambulanti, ki je bil 7. in 8. februarja letos. Na oddelku medicinske dela smo dobili tole pojasnilo. Za pismene izvide, ki jih dobi sleherni delavec, ki je bil na preventivnem pregledu, traja nekaj več časa, če pa je pri kateri od teh delavcev ugotovljena bolezen, ki zahteva zdravljenje ali dodatne preglede, pa je o tem takoj obveščen. Tem bi lahko rekli, da so vsi delavci, ki so bili na pregledu, zdravi.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranja
— Milan Polak

PREGLED SESTANKOV SDS

V minulem tednu so samoupravne delovne skupine nadaljevale z razpravo o samoupravnih sporazumih o skupni porabi do leta 1980 in z razpravo o kandidatih za samoupravne organe Železarne ter za delegacije temeljnih organizacij. Nekatere med skupinami pa so obravnavale zadeve temeljne organizacije.

V temeljni organizaciji VALJARNA BLUMING ŠTEKEL so samoupravne delovne skupine adjušta štekel 1, 2 in 3 obravnavale vprašanja, naštetav uvodu, brez posebnih pripomb. Adjušta štekel Bela 2 pa je obravnavala še nekaj notranjih problemov in med drugim ugotovila, da predvidenih popravil ob sobotah in nedeljah ne izvajajo dosledno, kar potem povečuje zastoje v času obratovanja linije za razrez, kakor tudi Bronx škarij. Posadka na Bronx škarijah pa se pritožuje tudi zaradi zelo pogostih menjav dimenzij.

V temeljni organizaciji HLADNA VALJARNA JESENICE so se sestale vse samoupravne delovne skupine, obravnavale pa so: plan in proizvodnjo, delovne cilje in akcijski program, problematiko temeljne organizacije in izobraževanje ob delu. Nekatere samoupravne delovne skupine pa so k temu dodale še svojo tekočo problematiko. Vse samoupravne delovne skupine so ugotovile, da so v aprilu presegle družbeni plan, ki je bil enak operativnemu, da so dosegle uspehe tudi pri kvaliteti, da so dosežene remondne proizvodnje jekel in dinamo HVT. Glavno postavko delovnega cilja, da bodo povečali produktivnost za 3 %, so presegli in so v prvih štirih mesecih produktivnost povečali

za 13,5 %. Akcijski program, ki je zasnovan na izpolnjevanju družbenega plana, s prizadevanjem vseh tudi uspeva. Poleg teh uspehov pa imajo problem z nabavo vložka in z vse bolj zahtevno tehnologijo izdelave hladnovaljanih trakov. Glede izobraževanja na delovnem mestu so bila stališča delovnih skupin različna, medtem ko eni sprejemajo to obliko izobraževanja, drugi menijo, da so za to obliko zainteresirani le mladi delavci, nekateri pa smatrajo, da jim ni potrebna.

V temeljni organizaciji ŽIČARNA so se sestale naslednje samoupravne delovne skupine: žičarna I./1 in 3, žičarna II./1 in 2, patentirnica 1 in pocinkovalnica 1, 2 in 3. Obravnavale so zapisnik prejšnjega sestanka, proizvodne rezultate v aprilu, operativni plan za maj in kvaliteto problematiko. Plana v aprilu niso dosegli zaradi nizke produktivnosti nekaterih strojev, zaradi velike dopustniške odsotnosti za praznik dela in zaradi pogostih menjav programov. Težave se nadaljujejo tudi v maju. Pri obravnavanju kvalitete problematike so ugotovili, da so porasle upravičene zunanje reklamacije, sicer pa so te reklamacije koristne za izboljšanje kvalitete dela. Obravnavali so tudi okrožnico glavnega direktorja št. 3 in se z njo strinjali v celoti, smatrajo pa, da bodo nastale težave z akordnim delom (zakladanje peči, izpraznjenje cinkovih kopeli, nakladanje cinkovega pepela in trgeda cinka ter podobno), če se bo morala okrožnica dosledno izvajati, ne glede na značaj dela. Mnenja so tudi, da bo to okrožnico treba izvajati v celotni Železarni, tudi v delovnih skupnostih skupnih služb, ker uslužbenke med delovnim časom brez kontrole hodijo za nakupi po trgovinah, zlasti ob koncu tedna. Samoupravna delovna skupina žičarna II./2 je strogo nastopila proti izjavam sodelavca, da sestanki samoupravnih delovnih skupin niso potrebni in da je to le zaplavljanje časa. Skupina je mnenja, da s takšnimi izjavami jemlje voljo do sestankov tudi drugim delavcem, sestanki pa so potrebni, ker na njih delavci dobijo večino informacij o delu in dogodkih v temeljni organizaciji.

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

VENDARLE SPODBUDNI PREMII

Za zadnjo sejo predsedstva koordinacijskega sveta ZSMS Železarne lahko že v uvodu rečemo, da je bila po vsebini uspešnejša kot ostale seje v prvih mesecih letošnjega leta. Drugačnja je bila predvsem po tem, da so besede posameznikov, ki predstavljajo najodgovornejši organ Zveze socialistične mladine v Železnari, vendarle postale bolj konkretne, saj se je celotna razprava vrtela predvsem o akcijah, ki čakajo mlade železarje v prihodnjih mesecih.

Že v uvodu je bilo posebej poudarjeno, da je treba čimprej poživiti delo v osnovnih organizacijah ZSMS v TOZD in delovnih skupnostih. Kot so ugotovili člani predsedstva, se tukaj kažejo v zadnjem času spodbudni premiki. Precej OO ZSMS je že izvedlo volitve in prilagodilo svoje delo novi obliki organiziranosti v TOZD in delovnih skupnostih. Tako so OO ZSMS in aktivisti že ustanovljeni v delovni skupnosti finančno računovodski

sektor, v TOZD Vzdrževanje, v TOZD Remontne delavnice, v TOZD Jeklovlek, v TOZD Hladna valjarna Jesenice ter v še nekaterih, ki so ravno v preteklem in tem tednu izvedle volitve. Tudi v preostalih TOZD in delovnih skupnostih vedno bolj prihaja do izraza tudi beseda mladih delavcev, ki so se začeli bolj tvorno vključevati v družbenopolitične tokove v sredinah, kjer delajo.

Sedaj se na ustanovitev OO ZSMS pripravljajo v TOZD Družbena prehrana, v TOZD Hladna valjarna Bela, v TOZD Energetika, in v TOZD Valjarna bluming — štekel.

Člani predsedstva so poleg tega tudi zelo pozitivno ocenili sestanek z vsemi predsedniki OO ZSMS v Železnari. Izkazalo se je, da se prav na takšnih sestankih odgovorni mladi funkcionarji bolje spoznajo med seboj, izmenjajo izkušnje in se soočijo s problemi v posameznih sredinah. Kot so se dogovorili, bodo takšni sestanki sedaj enkrat mesečno.

V nadaljevanju seje so člani predsedstva govorili tudi o nadaljnjih akcijah in nalogah posameznih komisij, ki delujejo pri predsedstvu. Posamezni predstavniki so v razpravah našli precej zanimivih akcij, ki bodo nedvomno veliko prispevale k

poživitvi dela celotne mladinske organizacije v našem kolektivu. Med akcijami naj navedemo nekaj najpomembnejših. Člani komisije za idejnopolitično delo bodo pripravili seminar za vse tiste mlade, ki delajo v samoupravnih organih, poleg tega pa se bodo bolj zavzeli, da idejnopolitično izobraževanje in usposabljanje bolj prodre v sleherne sredine mladih. Člani kulturne komisije imajo v programu izlet na Čebine, ogled našega železarskega muzeja, seminar za kulturne referente, obisk granicarjev, ples v naravi in obisk brigadirjev v Posočju. Tudi na področju športne dejavnosti bo v prihodnje bolj pestro. Zvrstila se bodo različna tekmovanja in medsebojna srečanja med mladimi, ki jih veseli ta vrst aktivnosti. Tudi člani komisije za informiranje bodo poživili aktivnost, in sicer imajo v programu sestanek z vsemi informatorji v OO ZSMS, skupaj z uredništvom Železarja pa bodo ocenili vsebino mladinske rubrike v našem glasilu, predvsem pa se bodo člani trudili za čimpolnejše obveščanje in informiranje o delu, življenju, uspehih, problemih in željah mladih železarjev v vseh sredinah.

Ob sklepu seje so zatem še govorili o udeležbi mladih železarjev na letošnjih zveznih mladinskih delovnih akcijah. J. R.

MAJSKO SREČANJE MLADIH ŽELEZARJEV V LJUBLJANI

V soboto, 28. maja, smo se mladi iz delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne že sedmič zbrali na tradicionalnem majskem srečanju mladih železarjev, in sicer to pot v Ljubljani. Srečanja se je udeležilo okrog 200 mladih članov kolektivov iz železarn Jesenice, Store in Ravne, Plamena Kropa, Tovila Ljubljana, Verige Lesce, Žične Celje, metalurškega instituta Ljubljana in skupnih služb SZ in Ljubljane. Na tem srečanju smo nadaljevali z utrjevanjem prijateljskih in tovariških stikov, ki se vedno bolj razraščajo na različnih področjih sodelovanja. Srečanje smo preživeli v naravi, daleč od zakajenih tovarov. Ljubljanci nas to pot niso popeljali na ogled tovarne TOVIL Ljubljana, temveč smo si ogledali tehniški muzej Slovenije.

Ob lepem sončnem jutru smo se zbrali pred upravno zgradbo delovne organizacije TOVIL, kjer je bil slavnostni sprejem in krajši program. Slavnostni govornik je bil tovariš Mitja Koman, predsednik

KS ZSMS Slovenske železarne. Med ostalimi govorniki smo v svoji sredi pozdravili tudi generalnega direktorja SZ tovariša Gregorja Klančnika.

Ob tej priložnosti smo se tudi mladi železarji pridružili praznovanju 40-letnice ustanovnega kongresa Komunistične partije Slovenije, 40-letnici prihoda tovariša Tita na čelo jugoslovanskih komunistov in njegovega 85. rojstnega dneva ter mu poslali pozdravno pismo z najlepšimi željami.

Po programu so nas mladi Ljubljanci popeljali na ogled tehniškega muzeja Slovenije v Bistri. Popoldansko srečanje pa smo preživeli na bližnji izletniški točki v Močilniku, kjer so se tudi zvrstila različna športna srečanja ter kviz. Srečanje smo zaključili v domu družbenopolitičnih organizacij na Brdu z družabnim večerom. Ob slovesu se je marsikateremu med nami zarosilo oko, kar kaže, kako trdne in prijateljske so naše vezi.

Jože Žerdin

KVIZ: TITO — REVOLUCIJA — MIR

V sredo, 25. maja, na dan mladost, je OO ZSMS Javornik-Koroška Bela skupaj s koordinacijskim svetom ZSMS železarne Jesenice organizirala kviz oddajo na temo: TITO-REVOLUCIJA-MIR. Prireditelj je bila v kulturnem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku. V znanju o življenjski poti tovariša Tita so se pomerile naslednje ekipe: OO ZSMS TOZD Hladna valjarna Bela, OO ZSMS TOZD Žebljarna, OO ZSMS delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve, OO ZSMS TOZD Valjarna žice in profilov, pionirska organizacija OS Koroška Bela, mladinci OS Koroška Bela, OO ZSMS Javornik-Koroška Bela in granicarji s karavle iz Javorniškega rova.

Ker so vse ekipe pokazale presežne znanje, se je žirija, katero so sestavljali: Anica Bratun, Franc Treven in Anton Dežman, odločila, da si po dve in dve ekipe delita mesta. Tako si delita prvo in drugo mesto pionirska organizacija in mladinci OS Koroška Bela, sledijo OO

ZSMS TOZD Žebljarna in OO ZSMS DS za komercialne in finančne zadeve, kot tretja in četrta ekipa, OO ZSMS Javornik-Koroška Bela in OO ZSMS TOZD Hladna valjarna Bela kot peta in šesta ter OO ZSMS TOZD Valjarna žice in profilov ter granicarji kot sedma in osma ekipa. Ob tej priložnosti je predsednik OK ZSMS Jesenice Franjo Kragolnik podelil priznanje najboljšim mladincem in mentorjem. Omeniti velja, da je predstavnica Železarne na kvizu podelila nagrade in priznanja učencem osmih razredov osnovnih šol iz jeseniške občine, ki so letos sodelovali na nagradnem natečaju s prostim spisom o Železnari. V imenu pokrovitelja kviza — KS ZSMS železarne Jesenice — je sekretar Roman Kosmač podelil vsem ekipam knjižne nagrade in nalivna peresa. Za kulturni program pa so poskrbeli člani DPD Svoboda Javornik z recitacijami, glasbenimi točkami in skeči.

Jože Žerdin

MLADI JESENIŠKI TEHNIKI NA PREGLEDU 77

Od 24. do 26. maja je bil v Bar-Sutomoru v Črni gori pregled delovanja mladih tehnikov Jugoslavije, na katerem so v okviru slovenske ekipe sodelovali tudi šest Jeseničanov in dva Mojstrancana. Na samem tekmovanju so dosegli velik uspeh, saj so bili najboljši v slovenski ekipi in njihova najslabša uvrstitev je bila za srebrno medaljo. To pa kaže, da je na Jesenicah vedno več mladih tehnikov, ki bodo pozneje s povečanim znanjem znatno pripomogli k razvijanju industrije.

Medalje pa so dobili: Radmila Tučen zlato in Branka Samardžija srebrno v gradbeništvu, Jože Gaser in Matej Kočar zlato v disciplini splošnega konstruktorstva ter Sašo Jeklič zlato in Ksenija Cveteč srebrno v elektroniki. Vsi so učenci 8. c in 8. b razreda osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice.

Jeseniško ekipo je vodil tovariš Tomo Surjan, učitelj tehničnega pouka na tej šoli. Z delom svojih

varovancev je bil zelo zadovoljen in upa, da bo na naslednje srečanje mladih tehnikov peljal podobno ali celo boljšo ekipo.

Samo tekmovanje se je odvijalo tudi v okviru praznovanja Titovega življenjskega jubileja in 40-letnice njegovega prihoda na čelo KPJ.

Vsi udeleženci so uživali v lepotah črnogorskega primorja in ob prijaznosti tamkajšnjih domačinov. Nastanjeni so bili v hotelu Južno more. Hrana in vsa ostala postrežba sta bili odlični. Poleg kopanja in sončenja so si v prostem času privoščili izlete v bližnji Sutomore ali pa v Bar in Ulcinj. Zato pa so se toliko bolj potrudili, da bi opravičili svojo prisotnost in posebej to, da so z Jesenic.

Naslednji, 14. pregled delovanja mladih tehnikov Jugoslavije pa bo v glavnem mestu Makedonije — v Skopju.

Sašo Jakšič, 8. c razred osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

KISLO ZELJE — POMEMBNO ŽVILO V POGOJIH SLO

V morebitnih vojnih razmerah bi proizvajali in uživali le približno dvesto vrst živilskih proizvodov. Med temi dvestotimi bi zavidanja vredno mesto zasedalo prav kisel zelje. Kljub temu, da kisel zelje ne spada po svoji hranljivosti med kalorična živila, bi odigralo pomembno dopolnilno vlogo. V miru uživamo in jemo nad 200.000 različnih vrst industrijskih in živalskih prehranskih artiklov. V vojnem času se ta širok izbor občutno zmanjša.

Kisel zelje je proizvod naravnega presnega zelja, ki nastane z mlečno kislim vrenjem. Vsebuje 1,5% do 2,5% mlečne kisline. Ta preprečuje, da se zelje dalj časa ne pokvari. Torej je zelje edinstvena naravna konzerva, obenem pa presega vrednost vseh vrst zelenjave po svoji naravni obstojnosti za daljši čas. Obenem zelje vsebuje ogromne količine vitamina C in vitamina B. V zimskih in pomladnih mesecih je odličen nadomestek za presno zelenjavo.

Priprava zelja je enostavna, prav zato ga države po svetu konzervirajo v ogromnih množinah.

Prednosti kislega zelja kot dopolnilnega živila se ogledajo v dolgotrajnih vojnah. Med drugo svetovno vojno se je v Franciji in Nemčiji proizvodnja kislega zelja potrojila v primerjavi s predvojno oziroma povojno proizvodnjo. Težave so imeli le z embalažo (pločevinkami), drugače bi proizvodnjo lahko še nekajkrat povečali. Amerikanci so ga uporabljali steriliziranega v pločevinkah v obliki stlačenih kock, iz katerih so pripravljali različna jedila v zimski sezoni.

Kilogram kislega zelja vsebuje naslednje sestavine:

— suhe snovi topne v vodi	60—100 gr
— suhe snovi netopne v vodi	30—60 gr
— neprevretega sladkorja	0—30 gr
— vode	840 mgr
— vitamina C	100—500 mgr
— različnih kislin	15—25 gr
— kuhinjske soli	15—35 gr
— alkohola	5—10 gr
— beljakovin	2—18 gr
— vitamini grupe B: B ₁	0,65 mgr
B ₂	0,33 mgr
B ₆	2,10 mgr
— amino-nikotinske kisline	3,40 mgr
— pantotenske kisline	2,30 mgr
— holina	180 mgr
— inosita	180 mgr

Nekateri kemiki navajajo, da vsebuje kisel zelje poleg aminokislin še sledove leucina, tirozina in histidina. Energetska vrednost kislega zelja se giblje med 250 do 300 cal/kg.

Z ozirom na zgoraj navedeno analizo (sestavo) kislega zelja živilski strokovnjaki trdijo, da si organizem, ki se oskrbi s 500 gr kislega zelja dnevno zagotovi 50—100% dnevne potrebe z vitaminom C, oziroma s 30—50% potrebne množine vitaminov skupine B.

Izkušnje iz pomorstva lepo ilustrirajo hranljivost kislega zelja. Že kapitan JAMES COOK je slutil njegovo vrednost, ko takrat še ni vedel o vitaminih. Na dolgotrajnih plovbah po svetovnih morjih je Cook delil svojim mornarjem med ostalimi obroki tudi kisel zelje. S tem je preprečil, da se na njegovi ladji ni pojavil skorbut ali morska kuga. Zaradi enolične hrane s sušenimi in soljenimi mesom, se je ta kaj hitro pojavila. Zategadelj je prejel kapitan Cook tedaj najvišje angleško pomorsko odlikovanje, COOKOVA zmaga nad skorbutom je tedaj na široko odmevala po širnem svetu.

Kisel zelje kot dopolnilno živilo ima svoj pomen in vlogo tudi v morebitni splošni ljudski obrambni vojni. Zelje sadijo po vsej naši državi, kisajo prav tako — in v morebitni situaciji ga bo možno dobiti povsod. Priprava za kisanje, oziroma tehnologija kisanja, se je v zadnjem času precej spremenila. Novi načini priporočajo fermentacijo brez tekočine, tako dobimo zelje z višjo koncentracijo suhih snovi za 50—100%. To pa je v primerjavi s klasičnim kisanjem občuten korak naprej. Tovrstno kisel zelje je tudi z dietičnega in fiziološkega vidika boljše in ima večjo hranilno vrednost.

Na agronomski fakulteti v Zagrebu so izvedli poskusno kisanje brez tekočine. Rezultati fermentacije brez tekočine (torej brez slanice — razsolaj v čistem okolju so bili zadovoljivi. Zelje so kisali v zaprtih večjih in manjših plastičnih posodah oziroma vrečah iz polietilenske folije. Posode (vreče iz plastike) napolnjene z zrezanim zeljem ob pomanjkanju prostora fermentirajo kjerkoli — celo na odprtem prostoru, ali pa posode zakopljejo v zemljo. Tam ostanejo do uporabe.

Tovrstne posode manjših razsežnosti so opremljene z ventili za odvod plinov, ki nastajajo pri fermentaciji. Transport je mogoč do mesta uporabe.

Mladi jeseniški tehniki, ki so dobili priznanja na zveznem pregledu mladih tehnikov

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

JEKLOVLEK

Osmo seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila 24. maja. Razpravljali so o organizaciji dvodnevnega izleta v dne 18. in 19. junija z ogledom Petrove gore, Kozare in Jasenovca. Izlet organizirajo v počastitev Titovih in partijskih jubilejev.

V soboto, 4. junija, nameravajo povabiti upokojene sodelavce. Po ogledu obrata bodo organizirali razgovor in kosilo v prostorih Kazine. Sodelavcu Danijelu Krajniku so odobrili ob smrti žene in otroka denarno pomoč. Zaradi daljše bolezenske odsotnosti so denarno pomoč odobrili tudi sodelavcu Jožetu Potoniku.

VZDRŽEVANJE

Četrta seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila 18. maja. Izvršni odbor je bil seznanjen s predlogom kandidatov za volitve samoupravnih organov ter kandidatov za zbor združenega dela in samoupravne interesne skupnosti. V zvezi s tem je bila izvršnemu odboru posredovana informacija, da bomo opravili volitve le za obdobje do marca 1978, ko bodo splošne volitve, kandidatom, katerim mandatna doba še traja, pa bomo le-to samo potrdili.

Se pred volitvami bo izveden referendum, na katerem se bomo odločali o združitvi temeljnih organizacij in delovnih skupnosti v delovno organizacijo železarske Jelenice.

Razpravljali so o delu mladinske organizacije v TO Vzdrževanje. Predsednik OO ZSMS je povedal, da organizacija deluje, saj so tromesečni plan izpolnili ter izvolili novo predsedstvo. Imajo tudi stike z organizacijami in vodstvom TO. Mladim delavcem je pripravljena pomagati tudi sindikalna organizacija, mladinska organizacija pa naj bi se v večji meri angažirala na področju športne in kulturne dejavnosti. Za mentorja mladim so predlagali Staneta Torkarja, kot zastopnika sindikalne organizacije ter sekretarja ZK.

Predsednik komisije za oddihe in izlete je povedal, da so mesta za letovanje ob morju razdeljena.

Prav tako je na seji poročal o opravljenem delu tudi predsednik komisije za športno in rekreacijsko dejavnost. Imeli so slabo udeležbo pri kegljanju, sicer pa imajo težave pri obveščanju zaradi razdrobljenosti ter priporočajo, da bi bili razpisi objavljeni vsaj teden dni pred tekmovalnim. Izvršnemu odboru je bilo posredovano tudi poročilo predsednika komisije za ljudsko obrambo in družbeno samozasčito.

Razpravljali so še o prijavi za delovno mesto tajnice strojnih delavnic. Ker so ugotovili nepravilnosti pri razdeljevanju mest za brezplačno letovanje ob morju, so sklep, sprejet na prejšnji seji, razveljavili in naročili komisiji, da ugotovi upravičenost predlaganih, oziroma na naslednji seji izvršnega odbora posreduje nove predloge.

ELEKTRODE

Izredna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila 19. maja. Za izlet v Umag je prijavljenih 62 udeležencev. Izvršni odbor

je razpravljala še o organiziranju proslave Titovih in partijskih jubilejev. Kulturni program bodo izvedli učenci osnovne šole Koroška Bela, v zvezi s proslavo pa so določili še nekatere organizacijske podrobnosti.

DRUŽBENA PREHRANA

V sredo, 25. maja, je bila 17. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Predsednica odbora Tina Kernc je analizirala izpolnjevanje sklepov prejšnje seje. Sklepi so bili izpolnjeni ali pa so se v realizaciji. Odlično je uspel tudi izlet Ptuj-Pohorje-Kumrovec in Šmarješke Toplice. Kritično so ocenili odnos Viatorja, ki je tik pred odhodom izlet odpovedal. To je že drugi primer, saj so lani odpovedali tudi izlet v Simonov zaliv, potem ko so bile zbrane že vse prijave s kavčijami. Na izletu je bilo 48 udeležencev, od tega 35 članov kolektiva in 13 svojcev, medtem ko so ostali prijavitelci udeležbo odpovedali. Izvršni odbor

osnovne organizacije sindikata meni, da bo Viator moral osnovnim organizacijam sindikata omogočiti realizacijo izletov skladno s ponudbami, ali pa jih bo treba opozoriti, da se je treba za določene relacije prijaviti tri mesece pred odhodom, ali pa v nasprotnem primeru iskati bolj solidnega ponudnika.

Predlagali so možne kandidate za samoupravne organe, za zbor združenega dela in skupščine samoupravnih interesnih skupnosti.

V nadaljevanju se je bilo obravnavanih več prošelj za dodelitev denarne pomoči.

Jože Koblar je povedal, da mladinska organizacija skupaj s sindikalno organizacijo organizira piknik na Mlačah. Piknik organizirajo v počastitev letošnjih jubilejev ter zaradi boljšega medsebojnega spoznavanja. Sindikalna organizacija se s predlogom strinja, za vsakega udeleženca piknika pa bodo prispevali po 20 dinarjev.

ŠTUDIJ OB DELU NA ŽELEZARSKEM IZOBRAŽEVALNEM CENTRU

ŽELEZARSKI IZOBRAŽEVALNI CENTER JESENICE

RAZPISUJE

sprejem delavcev v oddelke metalurške in strojne tehniške šole za študij ob delu.

V šolskem letu 1977/78 bomo vpisali:

30 slušateljev v metalurški oddelki in 30 slušateljev v strojni oddelki

Pogoji za sprejem so:

- uspešno končana poklicna šola ustrezne stroke (za strojni oddelki)
- uspešno dokončana popolna osnovna šola (za metalurški oddelki)
- starost najmanj 18 let
- ustreza zaposlitev v stroki.

Prijavo za sprejem pošljite tajništvu strokovnih šol do 15. 7. 1977 in ji priložite:

- zadnje šolsko spričevalo
- rojstni list
- potrdilo o zaposlitvi
- potrdilo podjetja, ki bo plačevalo šolnino
- dopisnico z izpisanim naslovom za odgovor.

Oddelki bomo odprti, če bo najmanj 20 kandidatov. Tuji jezik bo nemščina ali angleščina, kar bo odvisno od želje večine učencev.

Vse ostale informacije dobite na upravi šole.

sprejem delavcev v oddelke dvoletne delovodske šole za študij ob delu. V šolskem letu 1977/78 bomo vpisovali slušatelje v metalurški in strojni oddelki.

Pogoji za sprejem so:

- uspešno dokončana poklicna šola ustrezne stroke
- ustreza zaposlitev v stroki.

Prijavo za sprejem pošljite tajništvu strokovnih šol do 15. 7. 1977 in ji priložite:

- zadnje šolsko spričevalo
- rojstni list
- potrdilo o zaposlitvi
- potrdilo podjetja, ki bo plačevalo šolnino
- dopisnico z izpisanim naslovom za odgovor.

Oddelki bomo odprti, če bo zadostno število kandidatov.

Vse ostale informacije dobite na upravi šole in na predvidenem sestanku.

za sprejem delavcev v poklicno šolo za študij ob delu.

V šolskem letu 1977/78 bomo vpisovali slušatelje v poklicno šolo kovinarske smeri, in sicer:

- strojne mehanike
- kovinostrujarje in
- ključavničarje — varilce.

Šolanje bo trajalo predvidoma do 3 let, kar bo odvisno od predznanja slušateljev.

Pogoji za sprejem so:

- uspešno dokončana osnovna šola (lahko neocenjen iz tujega jezika)
- poklicna šola druge smeri
- ustreza zaposlitev v stroki.

Prijavo za sprejem pošljite tajništvu strokovnih šol do 15. 7. 1977 in ji priložite:

- zadnje šolsko spričevalo
- rojstni list
- potrdilo o zaposlitvi
- potrdilo podjetja, ki bo plačevalo šolnino
- dopisnico z izpisanim naslovom za odgovor.

Prijavijo naj se tudi tisti, ki imajo že dovršen kakšen letnik poklicne šole. Posamezni oddelki bodo odprti, če bo zadostno število kandidatov.

OB 30-LETNICI TOVARNIŠKEGA TISKA V JUGOSLAVIJI

V SLOVENIJI JE 478 GLASIL ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA, MED KATERIMI JE NAJSTAREJŠE GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE — ŽELEZAR.

V današnji številki zaključujemo s prispevkom Branka Ključarja o glasilih organizacij združenega dela v SR Sloveniji.

(nadaljevanje in konec)

GLASILO PREDNJAČIJO V PRIMERJAVI Z BILTENI

Po podatkih s konca leta 1970 ima v Socialistični republiki Sloveniji 160 delovnih organizacij svoja interna glasila. V 78 organizacijah združenega dela izdajajo tovarniška glasila, v 13 revije, v 69 pa biltene ali ilustrirane biltene.

Povprečna mesečna naklada vseh teh informativnih sredstev je nekaj čez 350.000 izvodov. V teh 160 organizacijah združenega dela je zaposlenih okoli 250.000 delavcev.

Za izdajanje 160 glasil, biltenov in revij dajejo organizacije združenega dela mesečno preko 434.000 dinarjev.

Medtem ko večina revij in biltenov izhaja štirikrat in šestkrat na leto, imajo glasila pogostejšo periodiko, v glavnem mesečno. Izjema so glasila v večjih delovnih organizacijah (»Emo«-Celje, »Sava«-Kranj, »Ve-ga«, »Lek«, ŽZTP in PTT — Ljubljana, »TAM«-Maribor, »Novoles« — Novo mesto), v katerih izhajajo glasila petnajstodnevno. V železarni Jesenice in v Iskri Kranj izhajata glasili tedensko.

24 ODSOTKOV PROFESIONALNEGA NOVINARSKEGA KADRA

Leta 1971 je bilo v Sloveniji 156 urednikov tovarniških glasil, katerih strokovno usposobljenost so ocenili. V primerjavi z drugimi republikami in pokrajinami v Jugoslaviji je ta ocena pokazala dovolj dobre rezultate. Tako je imelo 50 urednikov visoko strokovno izobrazbo — ali 32 %, 42 jih je imelo višjo izobrazbo — ali 26,9 %, medtem ko je srednjo strokovno izobrazbo imelo 54 urednikov — ali 34,6 %, in nepopolno srednjo strokovno izobrazbo 10 urednikov — ali 6,5 %. Iz tega sledi, da je bilo z visoko in višjo strokovno izobrazbo leta 1971 v Sloveniji 58,9 % urednikov.

Od skupno 156 urednikov je bilo 37 profesionalcev — ali 24 %. Z ozirom na vse izjave o pomembnosti

tovarniškega tiska in na članstvo v Društvu novinarjev Slovenije je rezultat več kot skromen. Torej, niti četrtina urednikov tovarniškega tiska ni vključena v svoje stanovsko združenje.

Če na to pogledamo skozi prizmo petletnega razvoja tovarniškega tiska od 1969 do 1974, to je, v petih letih, ko se je število glasil organizacij združenega dela povečalo za dvesto, je ta odstotek verjetno nižji kot zgoraj navedeni.

V letu 1974 je v Sloveniji izhajalo okoli 400 glasil, katerih enkratna naklada je znašala okoli 600.000 izvodov, medtem ko je bilo leta 1976 478 glasil organizacij združenega dela v dvanajstih regijah, in to: celjska s 64 glasili, dolenska 19, gorenjska 56, koroška 13, kraško-obalna 21, ljubljanska 172, mariborska 59, notranjska 14, pomurska 15, posavska 10, severno primorska 31 in zasavska 14 glasil.

Karakteristične so štiri regije, in to ljubljanska, celjska, mariborska in gorenjska s skupaj 351 glasili ali 72 % od skupnega števila glasil organizacij združenega dela.

Iz tega kratkega prikaza je jasno razvidno, da je imel ta tovarniški tisk svojo razvojno pot kot preostali tovarniški tisk Jugoslavije, pa vendar po nečem specifično. Ta specifičnost se odraža v najhitrejši letni stopnji rasti — 15,9 %.

S tem je prav tovarniški tisk presegel ves ostali tisk v Sloveniji. Čeprav je ta tisk po starosti najmlajši, ima primat, ne samo po številu, ampak tudi po nakladi.

Zato tovarniški tisk v Sloveniji ponosno praznuje svoj jubilej v sklopu tridesetletnice jugoslovanskega obstoja te vrste tiska, pa je prav v Sloveniji dosegel največje rezultate. Z nadaljnjim izpolnjevanjem socialističnega sistema združevanja dela in sredstev se odpirajo nove perspektive v nadaljnjem kvalitnem in kvantitetnem razvoju tovarniškega tiska v Sloveniji.

Branko Ključar

PRIJETEN IZLET IN SREČANJE

V soboto, 28. maja, so sodelavci delovne skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo in novogradnje pripravili prijeten izlet in srečanje v Krmi. S štirimi avtobusi so se peljali skozi Bled in Gorje ter se ustavili pri spomeniku v Spodnji Krmi. Tu so počastili spomin zločinsko umorjenih domačinov, ki so jih okupatorjevi zločinci pobili in zažgali v svojih domovih. Naslednji in končni

postanek je bil pri Kovinarski koči, ki jo dobro oskrbuje PD Javorniki Koroška Bela. Tu so se zvrstila tekmovanja v raznih športnih disciplinah, kot sta nogomet in streljanje z zračno puško. V izrednem lepem, sončnem vremenu so se nato udeleženci izleta prijetno zavrteli ob glasbi ansambla KIVADO.

Izlet je bil v obujemu hribov ter čistega zraka izredno prijetno doživetje in koristen za spoznavanje sodelavcev med seboj tudi ob takih prilikah, v prostem času.

Dopisujte v Železarka

feljton — Tehnični feljton — Tehnični feljton — Tehnični feljton — Tehnični

IZREDEN NAPREDEK JAPONSKE ŽELEZARSKJE INDUSTRIJE V ZADNJIH 30 LETIH

Na Japonskem so v letu 1946 proizvedli 557.000 ton surovega jekla. Pred naftno krizo, leta 1973, pa je proizvodnja narasla že na 119.32 milij. ton. Več surovega jekla so izdelali le v ZDA in Sovjetski zvezi. Tako visoko povečanje proizvodnje surovega jekla japonskih železarn je pogojevalo več različnih dejavnikov.

Ob koncu druge svetovne vojne so bile proizvodne naprave japonske industrije uničene ali zelo poškodovane. Upadel je tudi uvoz surovin iz LR Kitajske. Da bi spet oživila industrijsko proizvodnjo, je japonska vlada leta 1947 napravila poseben program. Po njem naj bi najprej oživili rudarstvo in to predvsem izkop premoga ter železarsko industrijo.

Obenem s tem programom so se japonski gospodarstveniki začeli boriti z visoko stopnjo inflacije. To je pred letom 1950 pripeljalo železarsko industrijo v precej težaven položaj. Korejska vojna pa je povzročila povečano zanimanje za železarske

proizvode in s tem okrepila finančno stanje japonske železarske industrije.

Leta 1951 so na Japonskem s proizvodnjo velike količine visoko kvalitnega jekla po cenejših cenah pričeli s prvim od treh načrtov modernizacije železarske industrije. Od leta 1951 do leta 1955 so predvsem povečali proizvodne zmogljivosti valjarn. Tri železarske družbe pa so zgradile prve integrirane železarne in tako povečale letno proizvodnjo surovega jekla na 7,66 milij. ton, kar je za 100.000 ton več kot v letu 1943, ki je do tedaj veljalo za rekordno.

Prvi načrt modernizacije železarske industrije na Japonskem so končali leta 1955. V tem času je povpraševanje po surovem jeklu zelo naraslo. Tako je drugi načrt modernizacije obsegal gradnjo novih plavžev in jeklarn s kisikovimi konvertorji. Ob zaključku tega plana modernizacije, leta 1960, je Japonska proizvedla 19,3 milij. ton surovega jekla. Leta 1961 pa so začeli tretji program modernizacije s ciljem, da bi proizvodnja narasla tako, da bi lahko zadovoljila hitro naraščanje domače potrebe po železarskih proizvodih. Zato so zgradili še nekaj integriranih železarn, v katerih so uporabili takrat najmodernejšo tehnologijo. Leta 1964 je Japonska že tretji svetovni proizvajalec surovega jekla. Razvili so tudi svojo tehnologijo proizvodnje grodlja v plavžih, ki je postala priznana tudi po svetu. To je tehnologija proizvodnje grodlja v plavžih z veliko koristno prostornino.

Pred drugo svetovno vojno so imeli največja japonski plavži koristno prostornino od 600 do 700 kub. metrov. V letu 1974 pa so imeli pet plavžev s koristno prostornino od 2.000 do 2.500

kub. metrov, 12 s prostornino med 2.501 in 2.000 kub. metrov, pet od 2.001 do 3.500, dva med 3.501 in 4.000 in šest s preko 4.000 kub. metrov koristne prostornine. Pričeli so tudi graditi plavže, katerih koristna prostornina je narasla preko 5.000 kub. metrov. To pa je prineslo tudi skokovit porast produktivnosti. Leta 1955 so glede na kub. meter koristne prostornine plavža v enem dnevu proizvedli 0,81 tone grodlja, leta 1974 pa je ta številka narasla na dve tona. Tudi poraba koksja pri proizvodnji tone grodlja je padla. Leta 1955 so ga porabili 619 kg, leta 1974 pa 442 kg na tono proizvedenega grodlja.

Leta 1955 so proizvedli 4,3 % surovega jekla v kisikovih konvertorjih, leta 1974 pa je 96 kisikovih konvertorjev v japonskih železarnah proizvedlo 80,8 % celotne proizvodnje surovega jekla.

Zdaj imajo na Japonskem 111 naprav za kontinuirno vlivanje jekla, to je tudi največ na svetu. Po številu valjarn za vroče valjanje pa so takoj za ZDA, torej drugi na svetu.

Japonski železarski strokovnjaki pravijo, da so na tak način silovito rast proizvodnje japonskih železarn vplivali trije dejavniki:

1. veliko vlaganje kapitala in različne vrste tehnoloških inovacij,
2. nizka cena surovin, ki jih prevažajo s posebnimi ladjami velikih nosilnosti, in
3. veliki tehnološki in ekonomski naporji za čim boljše zadovoljevanje zahtevnega tržišča.

(se nadaljuje)

PRVI, TODA ZANESLJIVI KORAKI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Izhajamo iz bivše TOZD VET in še vedno smo organsko povezani, skušamo pa se tudi dogovarjati. Tako smo usklajevali normativ delovnih mest, njihovo kategorizacijo, dogovarjamo se o raznih delih z zunanjimi izvajalci, o razporeditvi delavcev iz drugih temeljnih organizacij.

Omenil sem že, da samoupravni organi normalno delajo. Jasno je, da se več ukvarjajo s ključnim problemom, s kategorijami. V teh treh tednih, kar sem tukaj, smo imeli vrsto sestankov in ne brez uspeha. Pri tem smo sodelovali s skupnimi službami. Omenil sem tudi, kako poteka usklajevanje med našo temeljno organizacijo in sosednjimi TO. To sicer ni popolnoma obvezno, naša stališča pa morajo biti enotna ali vsaj podobna.

upravljanja in informiranje. Tako da bi bila temeljna organizacija prisotna v neki stalni obliki v našem glasilu, za katerega mislim, da je tudi preraslo okvir Železarne. Berejo ga povsod, še zlasti tisti, ki so bili nekoč člani našega kolektiva.

Največji problem pri nas je, da so delavnice že stare, iz leta 1890. Program modernizacije je pripravljen in moja dolžnost je, da bom na tem področju delal naprej. Poskusil bom vsaj delu zaposlenih izboljšati delovne pogoje. Če so že stroji kolikor toliko postavljeni, so pa bivanjski prostori taki, da komaj še ustrezajo predpisom. Dogovori potekajo ugodno, stvar se bo verjetno premaknila na bolje in dajem vse priznanje delavcem, ki se vztrajajo v teh pogojih. Žel bi, da se za nekaj časa stisnejo zobe. Problem ne bo rešen naenkrat, ker je investicija predvidena v več stopnjah. Gre za preselitev strojnih delavnic v Jesenice na Javornik, v opuščene valjarne, kjer v nekaterih pogonih še delajo, pa kaže, da bodo ustavili delo, in bomo prostore adaptirali.

Pri tem gre seveda za solidarnostno združevanje sredstev z drugimi temeljnimi organizacijami. Zaradi interesov delovne organizacije v celoti je treba gledati na obnovitev tehnologije in da bomo to preselitev izvedli spet za dobo kakih osemdesetih let.

V tem mandatsnem obdobju me čakajo dokaj težke in odgovorne naloge. Samo upam, da jih bomo uspešno rešili skupaj z drugimi vodilnimi, s timom, ki se bo formiral tja do petnajstega junija.

JOŽE KOŠIR (TOZD TRANSPORT)

Ob novi organiziranosti Železarne transport ni doživel bistvenih sprememb. Funkcije delovne celote transport so ostale take kakor pred reorganizacijo in so: železniški transport, cestni transport, predelava talilniških odpadkov in vzdrževanje transportnih sredstev pa še tehnološka priprava dela, računovodstvo in personalna ter administracija.

V samoupravnem smislu pa je prišlo do vrste sprememb. Lahko bi temu rekli svežina ali aktivnost, jaz pa mislim, da je temu vzrok spoznanje delavcev na transportu, da bodo v tej novi obliki veliko lažje in mnogo več razpravljali in odločali o svojih transportnih problemih. V okviru bivše TOZD VET so se transportni problemi nemalokrat izgubili v množici drugih, predvsem vzdrževalnih zadev.

Samoupravni organi so formirani in že normalno delajo. Prej ko slej pa ostane problem dobrega obveščanja, kar je pogojeno z načinom dela v transportni dejavnosti in je za njo specifično, in sicer: razbitost po dnevih in na prostoru Železarne. Delavci transporta se zadržujejo od Hrenovice do Bele in od Fužin do Javornika. Samoupravna organiziranost v lastni temeljni organizaciji pa nedvomno omogoča boljše informiranost na splošno, poglobljeno informiranost o transportnih problemih in, ne nazadnje, temeljitejša odločanja o transportni dejavnosti. Šibkost obveščanja zaradi prej omenjenih specifičnih pogojev v transportu premagujemo na različne načine, še najbolj uspešno pa tako, da skupaj razpravljamo več delovnih skupin in da izbiramo najprimernejše čase za sestanke. Število sestankov, trajanje in vsebino poskušamo spraviti v ekonomsko opraviljive okvire, da to ne bi negativno vplivalo na preskrbovanje proizvodnje.

V takih okoliščinah je dober pomočnik glasilu Železar, iz katerega črpamo čimveč splošnih informacij in si ustvarjamo sliko o stanju v drugih temeljnih organizacijah in o delovni organizaciji v celoti. Prav tako so nepogrešljive informacije, ki jih dobivamo s centra za proučevanje samoupravljanja in informiranja.

Nova organiziranost pa prinaša v temeljno organizacijo Transport poleg primarne ekonomske dobrine predvsem možnost večje poveza

nosti med delavci, zaposlenimi v različnih službah transportne dejavnosti. Proces, začel pred nekaj leti, transportnemu delavcu vcepiti spoznanje, da je z integracijo transportnih dejavnosti in pri pridruženem vzdrževanju mnogo lažje in uspešneje usmerjati materialni tok za proizvodnjo jekla, je dobil v tem trenutku novo razsežnost in spodbudo.

Glede same tehnološke organiziranosti pa tole: temeljno organizacijo Transport sestavljajo štiri dejavnosti, in sicer: železniški transport, cestni transport, predelava talilniških odpadkov in vzdrževanje transportnih sredstev. Da je bila transportu priključena predelava talilniških odpadkov, je bilo več razlogov. Prejkošlej spada v temeljno organizacijo služba za vzdrževanje transportnih sredstev, ki bo nekoliko modificirana. Direktna povezanost vzdrževalcev in upravljalcev transportnih sredstev ustvarja razumevanje, ki koristi obema stranema. Tako oblika organizacije se uspešno uveljavlja v domačih in tujih železarnah.

To tehnološko organiziranost je delavski svet TO Transport že potrdil. Dopolnitve in manjše spremembe delovnih mest pa bo delavski svet obravnaval na prihodnji seji. Vodstvo temeljne organizacije in služba SEO sta pripravila predlog za delavski svet, da bi se sedanji nor-

PRIHODNI TEDEN SEJE VSEH TREH ZBOROV...

(Nadaljevanje s 1. strani)

in pravilnikom iz leta 1975. Po tem odloku je v letu 1976 prejelo stalne priznane 95 upravičencev, občasno, oziroma enkratno priznavalno pa je prejelo 140 upravičencev. Za te namene je bilo v letu 1976 porabljenih iz občinskega proračuna 610.900 din.

Po predloženem družbenem dogovoru se bo v SR Sloveniji število upravičencev do občinskih priznavalnih dvignilo od sedanjih 8.236 na 18.396 in s tem tudi za to potrebna finančna sredstva. To je posledica enotnega in za večino občin precej višjega cenusa, kot so ga določali sedanji občinski odloki. Zato bi v SR Sloveniji potrebovali 218.544.480 din. Ker je ekonomski položaj v SR Sloveniji takšen, da združeno delo naenkrat, oziroma v letu 1977 ne bi zmoglo zbrati celotnih sredstev, so republikani dejavniki predlagali, da se predloženi družbeni dogovor uresničuje postopno in da bi v letu 1977 zagotovili tretjino, oziroma 33,3 %

- Predpisi prispevkov in davkov	20.113.526,50 din
- Predpisi stroškov, obresti in kazni	39.039,10 din
- Odpisi	107.665,40 din
- Plačila	18.772.362,85 din
- Saldo zaostankov	1.272.537,35 din

Starostno zavarovanje kmetov:

- Predpis	303.682,60 din
- Plačila	245.784,50 din
- Zaostanek	57.898,10 din

Izkazani zaostanek in preplačila v znesku 461.588,70 din se prenesejo v leto 1977.

LETNO POROČILO O DELU, USPEŠNOSTI, PROBLEMIH IN ORGANIZIRANOSTI NA PREVENTIVNEM IN REPRESIVNEM PODROČJU DELA JAVNE VARNOSTI NA OBMOČJU OBČINE V LETU 1976

Postaja milice Jesenice predlaga vsem trem zborom letno poročilo, ki ga bomo objavili v naši prihodnji številki, ker smo gradivo za seje zborov prejeli tik pred zaključkom redakcije.

POROČILO O DELU SVETA ZA PREVENTIVO IN VZGOJO V CESTNEM PROMETU V LETU 1976

Obsežno poročilo z naslovno problematiko delegatom vseh treh zborov predlaga svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, ki deluje pri skupščini občine Jesenice. Tudi to poročilo, oziroma povzetke bomo iz enakih razlogov posredovali v prihodnji številki.

PREDLOG O RAZPISU POGOJEV ZA PODELITEV ČUFARJEVIH IN GREGORČIČEVH PLAKET

Komisija za občinska priznanja in odlikovanja predlaga delegatom vseh treh zborov v razpravo in sprejem pogoje za razpis Gregorčičevih in Čufarjevih plaket, ki se vsako leto podeljujejo 1. avgusta, za občinski praznik. Obenem predlaga, da zbori pooblastijo izvršni svet skupščine občine, da do 5. julija imenuje žirijo za izbor predlaganih kandidatov za obe priznanja.

OSNUTEK POSLOVNIKA SKUPŠČINE OBČINE JESENICE

Osnutek poslovnika določa za delo skupščine in zborov ter delovnih teles pravila delovanja. Pravilnik je zborom predložen kot osnutek in bo mogoče o njem razpravljati tudi v času do oblikovanja predloga. To

Se bodo potrebna prizadevanja...

mativ 452 oseb znižal na 405 oseb, kar naj bi bilo posledica spremene tehnologije dela, prenosa dela ročnega tovora v druge temeljne organizacije, boljše organizacije dela in dogovora, da železniške proge vzdržujemo z zunanjimi delavci podjetja Kovinar. V tem novem normativu pa še ni v celoti zajeta predelava talilniških odpadkov.

Za zaključek bi rad poudaril, da je, poleg primarne vloge, zagotoviti v Železarni nemoten tok materiala, vse sile treba zastaviti za pridobitev letno 18.000 ton jeklenih odpadkov iz nasipa halde in poskrbeti, da bi v zadnjih letih investirana sredstva rodila ustrezne sadove. M.V.

PREDLOG ODLOKA O DOLOČITVI NAJNIZJEGA Odstotka za RAZŠIRJENO REPRODUKCIJO IN Družbeno pomoč v STANOVANJSKEM GOSPODARSTVU

Predlog odloka o določitvi najnižjega odstotka sredstev za razširjeno reprodukcijo in družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu, o obveznem združevanju dela sredstev za kreditiranje stanovanjske graditve in obveznem prispevku za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu v občini Jesenice vsebuje:

Temeljne organizacije združenega dela, organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije, družbenopolitične skupnosti in državni organi, družbenopolitične in druge organizacije ter društva, ki niso določili s samoupravnim sporazumom najnižjega odstotka sredstev za razširjeno reprodukcijo in družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu ter gradnjo in rekonstrukcijo dijaških in študentskih domov, so dolžni izločiti ob vsakem izplačilu osebnih dohodkov sredstva v te namene po stopnji 6 % od skupnega zneska sredstev, iz katerih se plačujejo prispevki iz osebnega dohodka. Ta stopnja vsebuje:

- 2,31 % s čimer samostojno razpolagajo organizacije,
- 1,425 % družbene pomoči v stanovanjskem gospodarstvu,
- 1,92 % obveznega združevanja sredstev za kreditiranje stanovanjske graditve in
- 0,345 % za gradnjo dijaških študentskih domov.

Enako stopnjo plačujejo tudi občani, ki pri opravljanju samostojne dejavnosti uporabljajo dopolnilno delo drugih oseb.

MERILA ZA UGOTAVLJANJE NOVE VREDNOSTI STANOVANJSKIH HIŠ

Zboru združenega dela in zboru krajevnih skupnosti je predložen v razpravo in potrditveni predlog odloka o spremembi in polnitvi odloka o merilih za ugotovitev vrednosti stanovanjskih hiš in stanovanj na območju občine Jesenice. Bistvena sprememba je v tem, da se k vrednosti stanovanja dodaja tudi kotlovnica s kotli s 17 točkami.

MINIMALNI TEHNIČNI IN DRUGI NORMATIVI ZA VZDRŽEVANJE STANOVANJSKIH HIŠ IN POSLOVNIH PROSTOROV V STANOVANJSKIH HIŠAH

Predlog odloka o minimalnih tehničnih in drugih normativih za vzdrževanje stanovanjskih hiš in poslovnih prostorov v stanovanjskih hišah opredeljuje dela, ki se štejejo kot investicijsko vzdrževanje stanovanjskih hiš stanovanj in poslovnih prostorov v stanovanjskih hišah, stroške, ki obremenjujejo stanarino, oziroma hišni svet ali nosilca stanovanjske pravice, dobo trajanja posameznih stanovanjskih elementov in obseg vzdrževalnih del.

Poleg navedenih vprašanj so na dnevnem redu še vsi trije zbori delegatska vprašanja in potrjevanje zapisnikov zadnjih sej ter poročilo o izvrševanju sklepov.

221. člen

Temeljne organizacije in delovne skupnosti so sporazumne, da zadeve skupnega pomena urejajo, razen s tem sporazumom, ki je temeljni samoupravni splošni akt in s katerim morajo biti usklajeni vsi drugi samoupravni splošni akti Železarne, temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, še z naslednjimi skupnimi samoupravnimi splošnimi akti:

- statut Železarne,
- samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih,
- skupni samoupravni plani,
- samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke,
- samoupravni sporazum o urejanju stanovanjskih zadev,
- samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za urejanje medsebojnih delovnih razmerij,
- samoupravni sporazum o združevanju sredstev za skupne naložbe,
- samoupravni sporazum o tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih,
- samoupravni sporazum o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti.

Poleg naštetih skupnih samoupravnih aktov, ki urejajo neodtujljivo pravico delavcev, se temeljne organizacije in delovne skupnosti lahko dogovorijo še za druge skupne samoupravne sporazume, oziroma samoupravne splošne akte.

Posamezne zadeve skupnega pomena, kjer ne gre za neodtujljivo pravico delavca, urejajo izvedbeni samoupravni splošni akti Železarne (pravilniki in poslovniki).

222. člen

Vse skupne samoupravne sporazume, oziroma samoupravne splošne akte, ki urejajo pravice in obveznosti delavcev, sprejemajo skladno z zakonom in s tem sporazumom po predhodnem soglasju sindikata, z referendumom ali s soglasjem večine delavcev na zborih delavcev vsake temeljne organizacije in delovnih skupnosti.

223. člen

Statut Železarne sprejmejo na predlog delavskega sveta Železarne delavci v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih z večino glasov vseh delavcev v vsaki od njih.

224. člen

Osnutek samoupravnega splošnega akta pripravi ustrezna strokovna služba v sestavi delovne skupnosti ali posebna komisija, ki jo imenuje delavski svet Železarne.

Osnutek samoupravnega splošnega akta predlaga izvršilni organ delavskega sveta Železarne v obravnavo delavskemu svetu Železarne, ki ga da v 15 dneh v javno razpravo zborom delavcev temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

Delavski svet temeljnih organizacij in delovnih skupnosti zbere pripombe in predloge zborov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti. Na podlagi teh pripomb in predlogov izdela delavski svet Železarne dokončni predlog za sprejem na zborih delavcev temeljnih organizacij v primerih, ko je za posamezne samoupravne akte po tem sporazumu določen sprejem z referendumom.

Delavski svet Železarne ugotovi skladnost sprejema in razglasi njegovo veljavnost, kolikor je samoupravni splošni akt sprejet z referendumom, oziroma z večino glasov delavcev na zboru vsake temeljne organizacije in delovne skupnosti.

225. člen

Skupne pravilnike in poslovnike sprejema delavski svet Železarne po predhodni obravnavi v temeljnih organizacijah.

226. člen

Podrobnejši način in postopek sprejemanja, spremljanja in dopolnjevanja skupnih samoupravnih splošnih aktov določa statut Železarne.

227. člen

Samoupravni splošni akti se sprejemajo za nedoločen čas in veljajo osmi dan od dneva razglasitve.

228. člen

Samoupravni splošni akti se spreminjajo po postopku in način, ki je določen za njihov sprejem.

229. člen

Določila samoupravnih splošnih aktov Železarne tolmači delavski svet Železarne v skladu z ustavo in zakonikimi predpisi. Delavski svet Železarne je dolžan tolmačiti, kadar to zahteva posamezna temeljna organizacija ali delovna skupnost, samoupravni organ temeljne organizacije in delovne skupnosti ali Železarne, sindikalna organizacija ali skupina delavcev.

Razlaga je obvezna za vse temeljne organizacije, njihove samoupravne organe in samoupravne organe Železarne.

230. člen

Z dnem razglasitve tega sporazuma preneha veljati dosednji samoupravni sporazum o združitvi temeljnih organizacij združenega dela v delovno organizacijo Železarna Jesenice.

Do sprejetja skupnih samoupravnih splošnih aktov po tem sporazumu se uporablja dosednji skupni samoupravni splošni akti temeljnih organizacij in Železarne, kolikor niso v nasprotju s tem sporazumom.

Obstoječi skupni samoupravni splošni akti morajo biti usklajeni s tem sporazumom najkasneje do 31. 12. 1977.

231. člen

Samoupravni organi po tem sporazumu morajo biti konstituirani najpozneje v dveh mesecih po uveljavitvi tega sporazuma.

232. člen

Glavni direktor Železarne, pomočnik glavnega direktorja in delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi iz tega sporazuma, ki jim še ni pretekel mandat za delovno mesto, na katerem so imenovani, lahko nadaljujejo z delom vse do izteka mandatne dobe, s pristojnostmi in odgovornostmi, ki so določene s tem sporazumom in drugimi samoupravnimi splošnimi akti. Pri tem glavni direktor Železarne spremeni naziv v predsednika poslovnega odbora Železarne, pomočnik glavnega direktorja v podpredsednika poslovnega odbora Železarne, direktorji sektorjev pa v vodje sektorjev.

233. člen

Temeljne organizacije so sporazumne, da pristopijo k izdelavi analize o utemeljenosti interne banke in na osnovi te analize ustrezno organizirajo interno banko.

234. člen

Sestavni del tega sporazuma je delitvena bilanca, ki jo delavci sprejmejo na enak način in istočasno s tem sporazumom.

235. člen

Ta samoupravni sporazum prične veljati z dnem, ko ga z referendumom sprejme večina delavcev vsake temeljne organizacije in delovnih skupnosti.

Ta sporazum podpišejo pooblaščen predstavniki temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

OPOMBE

SAMOUPRAVNI SPORAZUM

O ZDRUŽITVI
TEMELJNIH ORGANIZACIJ
ZDRUŽENEGA DELA
V DELOVNO ORGANIZACIJO
ŽELEZARNO JESENICE

SOZD - Slovenske železarne, samoupravni interesni skupni
skupnosti, s katerimi jo neposredno ali prek njene delovne
skupnosti in krajevnih skupnosti ter drugih samoupravnih organizacij in
ustave SFRJ, 36. člena ustave SRS ter 371., 372., 463. in 586. čle-
na zakona o združenem delu sklenile

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O ZDRUŽITVI TEMELJNIH ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA V DELOVNO ORGANIZACIJO ŽELEZARNO JESENICE

I. TEMELJNA NAČELA:

1. Delavci v temeljnih organizacijah združenega dela svo-
bodno združujejo svoje delo in sredstva družbene reprodukcije
v delovno organizacijo z namenom uresničevanja svojih skupnih
interesov pri delu in pridobivanju dohodka, pri načrtovanju raz-
voja svoje dejavnosti in na načelih vzajemnosti in solidarnosti
zagotavljajo svojo ekonomsko trdnost in socialno varnost.
2. Z združevanjem dela in sredstev temeljnih organizacij
združenega dela je delavec v združenem delu zagotovljena ne-
odtujljiva ustavna pravica do samoupravljanja in s tem odloča-
nja o rezultatih živga in minulega dela.
3. Delavci uresničujejo oblast in upravljajo delovno organi-
zacijo z osebnim izjavljanjem v temeljni organizaciji združenega
dela in po svojih delegatih v skupnih samoupravnih organih,
delegacijah in delegatih v drugih organih in skupnostih in ena-
kopravno odločajo o vseh vprašanih dela in družbene reproduk-
cije, istočasno pa za uresničevanje in varstvo svojih samouprav-
nih pravic uveljavljajo samoupravno delavsko kontrolo.
4. Delavci v temeljnih organizacijah združenega dela imajo
pravico in dolžnost, da so redno obveščeni o delu in poslovanju
delovne organizacije in njenih samoupravnih organov ter o dru-
gih vprašanih, ki so pomembna za odločanje o njihovem družbe-
noekonomskem položaju.
5. Temeljne organizacije združenega dela organizirajo, ures-
ničujejo in pospešujejo ljudsko obrambo in družbeno samoza-
ščito samostojno in v okviru delovne organizacije kot ustvarjajo
pravico in dolžnost vseh delavcev temeljnih organizacij združe-
nega dela in delovnih skupnosti.
6. Združevanje v delovno organizacijo vodi v večjo učinko-
vitost združenega dela in poslovanja, dvig produktivnosti, lažje
obvladovanje tržnih zahtev in pogojev, smotrnejši razvoj vseh
temeljnih organizacij združenega dela ter skladno rast osebnega
in družbenega standarda vseh delavcev v temeljnih organizacijah
združenega dela in delovnih skupnosti.
7. Skupno poslovanje temeljnih organizacij združenega dela
v okviru delovne organizacije temelji na enakopravnosti, vzajem-
nosti in solidarnosti vseh podpisnic ter ustvarjanju takih pogojev
in rezultatov dela, ki zagotavljajo socialno varnost delavcev.

II. SPLOŠNE DOLOČBE:

1. člen
Delovna organizacija je samostojna samoupravna organiza-
cija delavcev, povezanih s skupnimi interesi pri delu in organi-
ziranih v temeljne organizacije združenega dela v njeni sestavi.
Delavci svobodno združujejo delo in sredstva družbene
reprodukcije v temeljnih organizacijah združenega dela (v na-
daljnem besedilu: temeljna organizacija) in v delovni organiza-
ciji železarni Jesenice (v nadaljnem besedilu: Železarna), da bi
mogli uresničevati svoje skupne interese pri delu in pridobivanju
dohodka v posameznih, med seboj odvisnih delih združenega dela
in v celoti odnosov družbene reprodukcije.

2. člen
Zaradi tehnološke povezanosti proizvodnega procesa, skup-
nih poslovnih interesov in dohodkovne soodvisnosti temeljne
organizacije z združitvijo zagotavljajo predvsem:
 - gospodarno in učinkovito uporabo družbenih sredstev,
 - razvoj dejavnosti temeljnih organizacij in smotrno upo-
rabo dosežkov znanosti,
 - skupno opravljanje določenih funkcij zaradi smotrnejše-
ga poslovanja, medsebojne delitve dela, skupnega nastopa na
trgu in drugih razmerij,
 - usklajeno reševanje skupnih potreb in družbenega stan-
darda.

3. člen
S tem sporazumom se v Železarno združujejo naslednje tem-
eljne organizacije:
 - Plavž Jesenice, o.s.o.
 - Jeklarna Jesenice, o.s.o.
 - Livarna Jesenice, o.s.o.
 - Valjarna bluming - štekel Bela, o.s.o.
 - Valjarna žice in profilov Bela, o.s.o.
 - Valjarna debele pločevine Javornik, o.s.o.
 - Hladna valjarna Bela, o.s.o.
 - Hladna valjarna Jesenice, o.s.o.
 - Žičarna Jesenice, o.s.o.
 - Profilarna Javornik, o.s.o.
 - Vratni podboji Javornik, o.s.o.

4. člen
Temeljne organizacije združenega dela so:
 - Željavna Jesenice, o.s.o.
 - Kovinoservis Jesenice, o.s.o.
 - Monter Dravograd, o.s.o.
 - Strojne delavnice Jesenice, o.s.o.
 - Remontne delavnice Jesenice, o.s.o.
 - Vzdrževanje Jesenice, o.s.o.
 - Energetika Jesenice, o.s.o.
 - Transport Jesenice, o.s.o.
 - Družbena prehrana Jesenice, o.s.o.

III. DRUŽBENOEKONOMSKI ODNOSI ZDRUŽENIH TEMELJNIH ORGANIZACIJ:

1. Sredstva in viri:

4. člen
Sredstva temeljnih organizacij se oblikujejo z razdelitvijo
sredstev dosedanjih temeljnih organizacij na temeljne organiza-
cije, podpisnice tega sporazuma, in z razporejanjem virov dose-
danih temeljnih organizacij v skladu z dogovorom na temeljne
organizacije, podpisnice tega sporazuma.

5. člen
Temeljne organizacije samostojno razpolagajo s sredstvi, ki
so jih razdelile z delitveno, bilanco ter samostojno pridobivajo,
ugotavljajo in razporejajo dohodek v skladu z zakonskimi pred-
pisi in določili tega sporazuma.

6. člen
Razdelitev obstoječih sredstev, njihovih virov, pravic in ob-
veznosti dosedanjih temeljnih organizacij se izvede z delitveno
bilanco, ki je sestavni del tega sporazuma.
Delitvena bilanca vsebuje konkretno razdelitev sredstev in
njihovih virov, pravic in obveznosti na temeljne organizacije ter
vse osnove in merila, po katerih je izvršena. Z delitveno bilanco
se razdelijo med temeljne organizacije osnovna sredstva, obratna
sredstva in stvarih in pravicah, sredstva skupne porabe dose-
danih temeljnih organizacij in sredstva rezervnega sklada dose-
danih temeljnih organizacij.

7. člen
Osnovna sredstva dosedanjih temeljnih organizacij se razde-
lijo med podpisnice tega sporazuma, tako da vsaki od njih pripa-
dajo tista osnovna sredstva, ki jih njeni delavci uporabljajo.
Če z osnovnim sredstvom delajo delavci dveh ali več temelj-
nih organizacij, pripadajo osnovna sredstva delavcem v tisti tem-
eljni organizaciji, ki osnovno sredstvo v pretežni meri
uporablja.

8. člen
Zaloge izdelkov, polizdelkov in materiala se razdelijo na
temeljne organizacije, ki jih uporabljajo.
Denarna obratna sredstva dosedanjih temeljnih organizacij
in druga denarna sredstva, vložena v banke in druge organizacije
združenega dela in sestavljeno organizacijo Slovenske železarne,
se med podpisnice tega sporazuma razdelijo v sorazmerju z dele-
ži, ki ustrezajo prispevku delavcev podpisnic k ustvarjenemu
dohodku in dosedanjih temeljnih organizacijah.
Pravice in obveznosti, ki se nanašajo na osnovna in obratna
sredstva iz prejšnjih odstavkov tega člena do ostalih podpisnic in
tretjih oseb, pripadajo temeljni organizaciji, kateri so osnovna in
obratna sredstva dodeljena.

9. člen
Sredstva skupne porabe, pravice in obveznosti so porazdelje-
ne med podpisnice v sorazmerju s številom delavcev posamezne
temeljne organizacije.

10. člen
Temeljne organizacije so sporazumne, da se objekti družbe-
nega standarda prenesejo v upravljanje temeljni organizaciji
Družbena prehrana. S temi objekti temeljna organizacija Druž-
bena prehrana ne sme samostojno razpolagati v prometu z dru-
gimi.

11. člen
Z delitvijo vseh obstoječih sredstev, njihovih virov, pravic in
obveznosti dosedanjih temeljnih organizacij se mora zagotoviti,
da vsaka podpisnica tega sporazuma lahko opravlja svojo dejavnost
v skladu s tem sporazumom čim bolj ekonomično, obenem
pa se mora vsaki temeljni organizaciji zagotoviti začetno poslo-
vanje pod enakimi pogoji.

12. člen
Temeljna organizacija Monter Dravograd in temeljna organiza-
cija Kovinoservis Jesenice upravljata in razpolagata s tistimi
sredstvi, pravicami in obveznostmi, ki sta jih imeli na dan
pripojitve k Železarni.

13. člen
Temeljne organizacije razpolagajo z vsemi svojimi sredstvi
v okviru zakonskih in internih predpisov in skrbijo za njihovo
gospodarno uporabo, vzdrževanje, zavarovanje in obnovo ter sa-
mostojno odločajo o prometu z njimi, razen temeljne organiza-
cije Družbena prehrana, ki mora imeti za odprodajo objektov
družbenega standarda, ki so skupnega pomena za Železarno, so-
glasja delavskih svetov temeljnih organizacij in delavskega sveta
Železarne.

Delavci, ki se delavci delavskih svetov in drugih temeljnih
organizacij ali delovne skupnosti obvezujejo, da jih
bodo reševale prek notranje arbitražne komisije Železarne.

203. člen
Arbitražna komisija rešuje spore v skladu z zakonskimi
predpisi, splošnimi uzanci, določili tega sporazuma in drugih
skupnih splošnih samoupravnih aktov, po postopku, ki ga dolo-
čata zakon o pravnem postopku in statut Železarne.

204. člen
Temeljne organizacije in delovne skupnosti se zavezujejo, da
bodo pred arbitražno komisijo reševale zlasti naslednje spore:
 - spore, ki nastanejo iz medsebojnih odnosov med poslo-
vodnimi organi;
 - spore zaradi sklenitve in izvršitve pogodb in dogovorov;
 - spore zaradi neizpolnitve prevzetih obveznosti iz naslova
združevanja dela in sredstev;
 - spore v zvezi z opravljanjem nalog, ki so skupnega
pomena za temeljne organizacije in drugih pogojev za delo
delovnih skupnosti in v zvezi z delom delovnih skupnosti;
 - spore iz medsebojne dobave proizvodov in storitev (cene,
kvaliteta, roki itd.);
 - vse spore v zvezi z uresničevanjem določb tega sporazu-
ma, samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obvez-
nostih in odgovornostih in drugih skupnih samoupravnih spora-
zumov.

205. člen
Arbitražna komisija je sestavljena iz dveh članov iz vsake
temeljne organizacije, oziroma delovne skupnosti, ki je v sporu,
in predsednika arbitražne komisije.

206. člen
Člane arbitražne komisije imenuje delavski svet temeljne
organizacije, oziroma delovne skupnosti, ki je v sporu, pred-
sednika arbitražne komisije pa ustrezni izvršilni organ delav-
skega sveta Železarne iz temeljne organizacije, ki ni v sporu.

207. člen
Postopek pred arbitražno komisijo začne temeljna organi-
zacija, ki je v sporu. Obrazloženo zahtevo za vodenje postopka
je temeljna organizacija, ki je v sporu, dolžna predložiti pred-
sedniku delavskega sveta Železarne in drugi temeljni organiza-
ciji, s katero je v sporu. V svoji zahtevi mora temeljna organi-
zacija imenovati dva člana arbitražne komisije.

208. člen
Sejam arbitražne komisije predseduje predsednik arbitražne
komisije. Seje arbitražne komisije so javne.

209. člen
Pred odločitvijo lahko arbitražna komisija zahteva strokov-
no mnenje oseb in pristojnih služb v Železarni, lahko pa zahteva
mnenje tudi izven Železarne.
Arbitražna komisija sprejema sklepe z večino glasov vseh
članov. Odločitev sprejema arbitražna komisija po hitrem
postopku.

210. člen
Odločbe arbitražne komisije so dokončne, temeljne organi-
zacije pa so sporazumne, da jih bodo v vsakem primeru
upoštevale in izvršile.
Delavski sveti temeljnih organizacij, ki so v sporu, morajo
obvezno obravnavati poročila arbitražne komisije.
Kolikor odločbe arbitražne komisije temeljna organizacija
ne bi hotela izvršiti, se ta predloži v izvršitev pristojnemu
sodišču.

XII. LJUDSKA OBRAMBA IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA:

211. člen
Ljudska obramba in družbena samozaščita je pravica in
dolžnost vsakega delovnega človeka. Z njo varuje pridobitve
socialistične revolucije, svobodo in neodvisnost, samoupravni
socialistični sistem, bratstvo in enotnost ter ozemeljsko
neokrnjenost. Pri uresničevanju teh načel delavci temeljnih
organizacij in delovnih skupnosti samostojno prek delegatov,
izvoljenih v samoupravne organe, obvladujejo področje varo-
vanja družbene lastnine, poslovne tajnosti, tajnih podatkov,
odnose z inozemskimi zastopniki ter drugo.

212. člen
Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti prek
delegatov v delavskem svetu delovne organizacije uresničujejo
tiste naloge, pravice in dolžnosti s področja ljudske obrambe, ki
so skupnega pomena in se v temeljnih organizacijah in delovnih
skupnostih samostojno ne morejo izvajati.

213. člen
Temeljne organizacije in delovne skupnosti so sporazumne,
da za izvajanje skupnih zadev s področja ljudske obrambe, kot

Uprave organe temeljnih organizacij in Železarne.
Za izvajanje nalog, ki so skupnega pomena in se v temeljnih
organizacijah in delovnih skupnostih samostojno ne morejo iz-
vajati, bodo reševale prek notranje arbitražne komisije Železarne.

214. člen
Temeljne organizacije v sestavi Železarne so sporazumne, da
izdelajo skupni obrambni načrt.
Zaradi izjemnega družbenega pomena dejavnosti temeljne
organizacije Energetika ima le-ta samostojni obrambni načrt,
kakor tudi temeljna organizacija Monter Dravograd, zaradi
njene dislociranosti.

215. člen
Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti prek
samoupravnih organov nadzirajo delo strokovnih, specializiranih
služb, katerih delovanje zajema posamezne elemente družbene
samozaščite.
Organizacijo, pristojnosti, pravice in obveznosti strokovnih,
specializiranih služb iz 1. odstavka tega člena ureja posebni
samoupravni sporazum o ljudski obrambi in družbeni samoza-
ščiti.

216. člen
Razmejitev nalog in pristojnosti odbora za ljudsko obrambo
in družbeno samozaščito Železarne, temeljnih organizacij in
delovnih skupnosti ureja posebni samoupravni sporazum o
ljudski obrambi in družbeni samozaščiti.

XIII. DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE:

217. člen
Družbenopolitične organizacije - Zveza sindikatov, Zveza
komunistov in Zveza socialistične mladine, delujejo v Železarni,
temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih samostojno,
skladno s svojimi statuti in delovnimi programi in so
organizirane po svojih pravilih, oziroma statutih.

218. člen
Za uresničevanje in varstvo samoupravnih in družbeno-eko-
nomskih pravic se delavci organizirajo v sindikalno organizacijo.
Pri uresničevanju skupnih interesov delavcev vseh temeljnih
organizacij in delovnih skupnosti ima sindikat še posebno vlogo,
zlasti da:

- organizira demokratično razpravo o vseh zadevah, ki jih
delavci sprejemajo z referendumom;
- predlaga zadeve, ki naj bi jih delavci predlagali na svo-
jih in preverja skladnost s sprejetimi samoupravnimi in
družbenimi dogovori;
- sodeluje v razpisnih komisijah;
- je pobudnik družbenopolitičnega izobraževanja delavcev
Železarne;
- v določenih zadevah organizira pred sklepanjem dela-
skega sveta predhodno obravnavo na sindikalnih sestankih;
- je pobudnik za organiziranje novih temeljnih organizacij
in njihovo reorganizacijo;
- pred sprejemom samoupravnih aktov mora o njih zavzeti
svoje stališče in ugotoviti skladnost z interesi delavcev in širšimi
družbenimi interesi;
- daje pobude za sprejem, oziroma dopolnitev določenega
samoupravnega akta, družbenih dogovorov in samoupravnih
sporazumov ter sodeluje pri njihovem uresničevanju;
- podpisuje samoupravne sporazume, s katerimi se urejajo
delovna razmerja delavcev pri delu ali se določajo osnove in
merila za delitev dohodka in osebnih dohodkov;
- posreduje v sporih med delavci posameznih delov Žele-
zarne, oziroma zunanjimi organizacijami in skupnostmi;
- spremlja sistem obveščanja, ugotavlja pomanjkljivosti in
te odpravlja;
- prizadeva se za stalno rast življenjskega in družbenega
standarda delavcev;
- zagotavlja varstvo samoupravnih pravic delavcev;
- je pobudnik in predlagatelj v vseh drugih zadevah, ki jih
določajo zakon, ta sporazum in drugi samoupravni akti.

219. člen
S svojo aktivno vlogo družbenopolitične organizacije v Žele-
zarni sodelujejo in vplivajo na koordiniranje delovnega procesa
v Železarni.

220. člen
Samoupravni organi morajo vse samoupravne sporazume,
samoupravne splošne akte in drugo pred sprejetjem na
samoupravnih organih temeljnih organizacij, delovnih skupnosti
in Železarne posredovati družbenopolitičnim organizacijam,
da lahko pravočasno zavzamejo svoja stališča.
Družbenopolitičnim organizacijam v temeljnih organiza-
cijah, delovnih skupnostih in Železarni mora biti omogočena
udeležba na sejah pristojnih samoupravnih organov in poslo-
vodnega odbora.

221. člen
Temeljne organizacije so sporazumne, da bodo s skupnim
samoupravnim planom zagotovile denarna in druga materialna
sredstva za uspešno delovanje družbenopolitičnih organizacij.

medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti delovnih skupnosti in temeljnih organizacij so podrobneje urejene v samoupravnih sporazumih o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih.

184. člen

Skupni samoupravni organi Železarne in samoupravni organi temeljnih organizacij imajo pravico in dolžnost nadzirati opravljanje nalog delovnih skupnosti, ki izhajajo iz zadev, ki so skupnega pomena za vse temeljne organizacije.

Delovna skupnost je dolžna periodično ali na zahtevo poročati skupnim samoupravnim organom Železarne, oziroma posamezne temeljne organizacije o uspešnosti opravljanja nalog.

185. člen

Medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti delovnih skupnosti in temeljnih organizacij so podrobneje urejene v samoupravnih sporazumih o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih.

Samoupravni sporazumi iz 1. odstavka tega člena morajo vsebovati predvsem:

- osnove in merila za pridobivanje dohodka delovne skupnosti,
- pravice, ki jih ima delovna skupnost glede odločanja o zahtevah in uporabi sredstev v zvezi z opravljanjem njenih del,
- podrobnejšo opredelitev posameznih sektorjev v delovni skupnosti,
- temeljne pogoje glede strukture delovnih mest in kvalifikacijske strukture kadrov v delovni skupnosti,
- odgovornost delovne skupnosti za opravljanje del,
- samostojno nastopanje delovne skupnosti v pravnem prometu s tretjimi osebami,
- način udeležbe v delitvi dohodka,
- način koordiniranja dela med poslovnim odborom in vodjem temeljne organizacije,
- izhodišča za pripravo vsakoletnega programa dela delovnih skupnosti,
- način reševanja mesečnih sporov.

Vsaka delovna skupnost samostojno sklene samoupravni sporazum o pravicah, obveznostih in odgovornostih z vsemi temeljnimi organizacijami.

186. člen

Delavci ene ali več temeljnih organizacij lahko sklenejo z delavci delovnih skupnosti za opravljanje posameznih nalog posebne sporazume in dogovore, ki ne smejo biti v nasprotju s samoupravnim sporazumom o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih.

X. MEDSEBOJNA DELOVNA RAZMERJA DELAVCEV:

187. člen

Delavci temeljnih organizacij so sporazumni, da pri uveljavljanju medsebojnih razmerij delavcev v združenem delu upoštevajo skupna načela, ki izenačujejo položaj delavcev v združenem delu v vseh temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih.

188. člen

Delavci temeljnih organizacij so sporazumni, da bodo solidarno na osnovi živga in minulega dela skrbeli za izboljšanje družbenega in osebnega standarda vseh delavcev v Železarni, v skladu s samoupravnim sporazumom o minimalnih standardih.

V ta namen bodo v okviru danih možnosti in skladu s svojimi skupnimi splošnimi akti in sporazumi izboljševali materialni položaj delavcev z nižjimi osebnimi dohodki, enotno reševali stanovanjsko problematiko, skrbeli za enakopravno obravnavanje vseh delavcev, o njihovih pravicah iz delovnih razmerij, določali enotna načela za regresiranje letnega dopusta in dodatka ter nadomestila osebnih dohodkov, skrbeli za varstvo vseh delavcev, posebej borcev NOV, invalidov, mater z otroki, žena, mladoletnih delavcev ter delavcev, ki delajo pod zdravju škodljivimi pogoji.

189. člen

Delavci temeljnih organizacij so sporazumni, da bodo enotno s skupnimi samoupravnimi akti urejali naslednje zadeve:

- pripravištvu in štipendiranje,
- izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje na delovnem mestu,
- delovni čas, če gre za medsebojno odvisnost zaradi delovnega procesa,
- trajanje letnega dopusta,
- merila za ovrednotenje opravljanja delovnih nalog,
- merila za delitve osebnih dohodkov,
- določanje dnevnih, potnih stroškov, kilometrin, terenskih dodatkov ter drugih nadomestil,
- postopek sprejemanja delavcev na delo.

190. člen

Temeljne organizacije in delovne skupnosti so sporazumne, da delavcem, ki bi jim prenehalo delo v eni od temeljnih organizacij ali v eni od delovnih skupnosti, zaradi ukinitve delovnega mesta, zagotovijo drugo delovno mesto v okviru Železarne ali izven nje.

Temeljne organizacije in delovne skupnosti so sporazumne, da bodo delovnim invalidom omogočile zaposlitev v eni izmed temeljnih organizacij ali v eni izmed delovnih skupnosti, če v temeljni organizaciji ali delovni skupnosti, kjer je delal delavec pred nastopom invalidnosti, ni prostih, oziroma primernih delovnih mest, ki bi ustrezala strokovni izobrazbi, oziroma njegovim delovnim sposobnostim ter zmožnostim delovnega invalida.

191. člen

Temeljne organizacije in delovne skupnosti so sporazumne, da bodo delovnim invalidom omogočile zaposlitev v eni izmed temeljnih organizacij ali v eni izmed delovnih skupnosti, če v temeljni organizaciji ali delovni skupnosti, kjer je delal delavec pred nastopom invalidnosti, ni prostih, oziroma primernih delovnih mest, ki bi ustrezala strokovni izobrazbi, oziroma njegovim delovnim sposobnostim ter zmožnostim delovnega invalida.

192. člen

Temeljne organizacije so sporazumne, da v primeru začasnega pomanjkanja ali povečanja obsega dela v posamezni temeljni organizaciji ali delovni skupnosti skupno rešujejo sočasno razpoložljive delavce, po postopku in na način, ki je določen s samoupravnim splošnim aktom Železarne.

193. člen

Medsebojna delovna razmerja urejajo delavci v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih neposredno s samoupravnimi splošnimi akti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti in skupnimi samoupravnimi splošnimi akti Železarne, kot to določata zakon in ta sporazum.

194. člen

Temeljne organizacije so sporazumne, da bodo zaradi enotnosti pri ugotavljanju odgovornosti in izrekanju ukrepov zaradi kršitve delovnih obveznosti ustanovile skupno disciplinsko komisijo.

195. člen

Skupno disciplinsko komisijo sestavljajo po trije člani vsake temeljne organizacije in delovnih skupnosti in devet članov z liste zbora združenega dela skupščine občine Jesenice.

Delo skupne disciplinske komisije vodijo predsednik skupne disciplinske komisije in deset podpredsednikov skupne disciplinske komisije.

196. člen

Člani skupne disciplinske komisije se volijo neposredno v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, medtem ko se predsednik in podpredsedniki in člani z liste zbora združenega dela volijo neposredno v vseh temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih.

197. člen

Delo skupne disciplinske komisije vodi predsednik ali podpredsednik, ki tudi določi sestav disciplinske komisije za obravnavanje posameznih zadev.

Disciplinska komisija zaseda v sestavi: predsednik, en zunanji član, trije člani, od teh mora biti vsaj eden iz tiste temeljne organizacije, iz katere je delavec, ki je v postopku.

198. člen

Mandat predsednika, podpredsednikov in članov je enak mandatu delegatov delavskega sveta Železarne.

Za člane skupne disciplinske komisije ne morejo biti izvoljeni delegati delavskih svetov temeljnih organizacij, delovnih skupnosti in delavskega sveta Železarne.

199. člen

Postopek pred disciplinsko komisijo se začne na zahtevo delavskega sveta, predsednika poslovnega odbora, organa samoupravne delavske kontrole, vodje temeljne organizacije in delovne skupnosti, družbenega pravobranilca samoupravljanja ali sindikata, pristojne družbenopolitične skupnosti ali pooblaščenega delavca.

200. člen

Pristojnosti in druga vprašanja v zvezi z oblikovanjem in delom skupne disciplinske komisije določita statut Železarne in poseben samoupravni splošni akt.

Tajniške in druge administrativne posle za skupno disciplinsko komisijo opravlja delovna skupnost za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje.

201. člen

Za temeljno organizacijo Monter Dravograd se ustanovi posebna samostojna disciplinska komisija in je sestavljena iz lihega števila članov, v številu predsednika.

Tajniške in druge administrativne posle za skupno disciplinsko komisijo opravljajo delavci v temeljni organizaciji Monter Dravograd, strokovno pomoč pa nudi delovna skupnost za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje.

XI. REŠEVANJE MEDSEBOJNIH SPOROV:

202. člen

Vse spore, ki nastanejo iz združenega dela in sredstev med temeljnimi organizacijami in iz dela in poslovanja temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, bodo temeljne organizacije in delovne skupnosti reševale sporazumno.

2. Samoupravno planiranje in razvoj:

11. člen

S planiranjem delavci v temeljnih organizacijah in Železarni uresničujejo pravico in dolžnost urejanja in usklajevanja odnosov v družbeni reprodukciji, posebej v razvoju proizvodjalnih sil in sredstev, produktivnosti dela, materialne in socialne varnosti delovnega in življenjskega okolja, pripravljenosti na splošno ljudsko obrambo in družbeno samozashito in v smotrni uporabi prostora ter varstvu in izboljšanju življenjskega okolja.

12. člen

Samoupravno planiranje mora zajeti pridobivanje in razpolaganje z dohodkom, s čistim dohodkom, sredstvi za osebne dohodke, upoštevajoč živo in minulo delo v mejah samoupravnih pravic in medsebojnih odgovornosti delavcev, združenih v temeljnih organizacijah in Železarni.

13. člen

Temeljne organizacije in Železarna sprejemajo v skladu z osnovami, sprejetimi s samoupravnimi sporazumi o osnovah plana temeljnih organizacij in Železarne, dolgoročne, srednjeročne ter letne plane.

Planiranje mora biti kontinuirano, kar pomeni nenehno analiziranje in predvidevanje razvoja za ustrezno plansko obdobje.

14. člen

Z dolgoročnimi plani, ki se sprejemajo za obdobje deset in več let, temeljne organizacije in Železarna določajo splošno orientacijo in razvoj ter dolgoročne smeri in cilje tega razvoja, zlasti pa spremembe v strukturi proizvodnje in razvoj produkcijskih samoupravnih odnosov.

15. člen

Srednjeročni plan je temeljni plan ekonomskega in družbenega razvoja in se sprejema za obdobje petih let. Temeljni na skupno ocenjenih možnostih za uresničevanje splošne orientacije dolgoročnih ciljev in smeri razvoja, ki jih določa dolgoročni plan.

16. člen

Srednjeročni plan temeljnih organizacij in Železarne vsebuje zlasti:

- samoupravne, družbenoekonomske in socialne cilje,
- opredeljeno razvojno ekonomsko in socialno politiko, na podlagi ocenjenih omejitev, oziroma razvojnih možnosti,
- plane dohodka, finančne plane in ostale plane.

17. člen

Za smotrnejše uresničevanje srednjeročnega in dolgoročnega plana sprejemajo delavci v temeljnih organizacijah in Železarni letni plan v skladu z dinamiko reprodukcijskega procesa in potrebami, določenimi s srednjeročnim in dolgoročnim planom. Letni plan je del srednjeročnega plana in vsebuje podrobno količinske in vrednostne podatke za plansko leto.

18. člen

Plani temeljnih organizacij in Železarne vsebujejo določanje medsebojnih pravic, obveznosti in odgovornosti, ki se nanašajo na:

- združevanje dela in sredstev,
- program in organiziranje proizvodnje,
- pridobivanje dohodka in njegovo razporejanje,
- zagotavljanje sredstev za proizvodnjo,
- izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje,
- zaposlovanje, razvoj in usposabljanje kadrov,
- reševanje stanovanjskih vprašanj, družbeno prehrano, zdravstveno in otroško varstvo,
- obveznosti do drugih organizacij, s katerimi je združena ali povezana za skupno doseganje dohodka,
- zagotavljanje sredstev in drugih možnosti za uresničevanje nalog in aktivnosti na področju družbene samozashite in ljudske obrambe,
- zagotavljanje varstva in izboljševanja življenjskega okolja,
- zagotavljanje materialnih, finančnih in drugih rezerv.

19. člen

Temeljne organizacije in delovne skupnosti izvajajo letne plane temeljnih organizacij in Železarne z mesečnimi operativnimi plani in konkretnimi odločitvami, ki so jih dolžne medsebojno uskladiti.

20. člen

Plani delovnih skupnosti so sestavni deli plana Železarne. V letnih planih delovnih skupnosti se določi obseg nalog, ki jih delovne skupnosti opravljajo za temeljne organizacije, ter višina predvidenih stroškov za opravljanje teh nalog.

21. člen

Samoupravno planiranje delavci v temeljnih organizacijah uresničujejo tako, da z osebnimi izjavljanjem določajo smernice za plan temeljne organizacije in elemente samoupravnega sporazuma o osnovah planov temeljnih organizacij in Železarne.

Železarni in samoupravnih interesnih skupnosti in krajevnih skupnosti ter drugih samoupravnih organizacij in skupnosti, s katerimi jo neposredno ali prek njene delovne organizacije vežejo dohodek, združevanje dela in sredstev ter drugi interesi, na način, ki ga določajo statuti temeljnih organizacij, Železarne in zakon.

22. člen

Pri določanju smernic planov temeljnih organizacij in Železarne se morajo upoštevati tudi smernice razvoja krajevnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti ter samoupravnih sporazumov o osnovah planov v Železarni, SOZD ter organizacij posebnega družbenega pomena.

S smernicami se določijo družbenoekonomski cilji, razvojna usmeritev, družbeno-socialni cilji in drugi cilji skupnega interesa.

23. člen

Elemente samoupravnih sporazumov o osnovah planov delavci dogovorijo v temeljnih organizacijah, v Železarni in v SOZD.

Z elementi o osnovah planov delavci določijo usklajevanje in urejanje:

- skupne razvojne politike,
- obseg proizvodnje in naložb,
- pogoje in oblike združevanja dela in sredstev,
- dohodkovnih odnosov,
- oskrbovanje s surovinami in reprodukcijskim materialom,
- promet z izdelki,
- zaposlovanje in izobraževanje,
- osebne in skupne porabe,
- obsega in virov denarnih sredstev za enostavno in razširjeno reprodukcijo,
- oblikovanja sredstev za samoupravne interesne skupnosti in krajevne skupnosti.

24. člen

Na podlagi sprejetih elementov sprejmejo v temeljnih organizacijah, Železarni in SOZD samoupravni sporazum o osnovah planov za srednjeročno obdobje.

Samoupravni sporazum sprejme delavski svet temeljnih organizacij, Železarne, oziroma SOZD, ko ga je poprej sprejela večina vseh delavcev na način, ki ga določa statut.

25. člen

Če so s samoupravnim sporazumom o osnovah plana Železarne posamezna vprašanja urejena drugače, kot določajo elementi o osnovah planov v posamezni temeljni organizaciji, lahko delavski svet temeljne organizacije sklene samoupravni sporazum le, če je z njim soglasna večina vseh delavcev temeljne organizacije.

26. člen

Vsi nadaljnji splošni in konkretni samoupravni akti morajo biti usklajeni s samoupravnim sporazumom o osnovah plana Železarne.

3. Pridobivanje dohodka:

27. člen

Odnosi med temeljnimi organizacijami temeljijo na skupnih interesih, dogovarjanju o delitvi dela, usklajenem planiranju, izpopolnjevanju dogovorjenih obveznosti, sodelovanju in solidarnosti.

Temeljne organizacije se dogovorijo, da bodo v skladu s skupnimi plani prednostno zadovoljevale medsebojne potrebe po izdelkih in storitvah ter tako omogočale vsaki izmed njih nemo-teno in kontinuirano proizvodnjo.

Zato temeljne organizacije lahko prodajajo izdelke ali storitve in nabavljajo materiale, storitve itd. pri drugih organizacijah združenega dela le, če so že pokrite potrebe s tem sporazumom združenih temeljnih organizacij.

28. člen

Delavci v temeljnih organizacijah Železarne pridobivajo dohodek iz celotnega prihodka, ki ga ustvarijo:

- z udeležbo pri skupaj ustvarjenem prihodu,
- s prodajo izdelkov in storitev na trgu,
- s prodajo izdelkov in storitev temeljnim organizacijam v Železarni,
- z udeležbo v skupaj ustvarjenem dohodku iz naslova združevanja sredstev,
- s kompenzacijami, regresi, premijami, dotacijami, obrestmi, devizami ali na kakšni drugi osnovi, določeni z zakonom ali samoupravnim sporazumom, oziroma s pogodbo v skladu z zakonom.

29. člen

Z udeležbo v skupaj ustvarjenem prihodu pridobivajo prihodek vse v faznem proizvodnem procesu povezane temeljne organizacije. Na ta način ne pridobivajo prihodka temeljna organizacija Vzdrževanje, temeljna organizacija Remontne delavnice, temeljna organizacija Strojne delavnice, temeljna orga-

nizacija Energetika, temeljna organizacija Transport, temeljna organizacija Družbena prehrana in temeljna organizacija Hladna valjarna Bela.

Pri skupnem prihodku so temeljne organizacije, ki sodelujejo v fazi proizvodnje, udeležene na osnovi priznanih stroškov delovnih predmetov in delovnih sredstev ter vloženega živega in minulega dela.

30. člen

Sproti se udeležba v skupnem prihodku obračuna temeljni organizaciji z akontacijo v višini dogovorjene obračunske cene proizvodov in storitev.

Dogovorjene obračunske cene proizvodov obsegajo:

- planirane materialne stroške,
- planirano amortizacijo,
- planirane osebne dohodke,
- planirane prispevke delovnim skupnostim, samoupravnim interesnim skupnostim in interesnim skupnostim infrastrukture.

Določene so z letnim planom za skupine proizvodov ali storitev tako, da je mogoče ugotoviti delež prihodka, ki pripada posamezni temeljni organizaciji.

31. člen

V obračunskem obdobju poslujejo temeljne organizacije med seboj na osnovi dogovorjenih obračunskih cen. Ko se izdelek ali storitev, ki je rezultat dela več v proizvodni verigi povezanih temeljnih organizacij, prodaja na trgu izven delovne organizacije, se dejanska prodajna cena primerja z začasno obračunsko ceno. Glede na vloženo živo in minulo delo se razlika, oziroma čisti dohodek, s tem pa skupni prihodek, dokončno porazdeli po temeljnih organizacijah.

32. člen

Odstopanja, ki nastopajo proti planiranim obračunskim cenam kot posledica sprememb v potroških, neposredno vplivajo na rezultat dela tiste temeljne organizacije, ki je odstopanje povzročila. Spremembe prodajnih ali nabavnih cen sorazmerno bremenijo temeljne organizacije, ki so vključene v proizvodno verigo. Razni popusti tako pri nabavi kot prodaji vplivajo na vse temeljne organizacije, ki sodelujejo v proizvodnem procesu izdelkov, ki se prodajo ali nabavijo s popustom. Isto velja za temeljne organizacije, ki skupaj proizvedejo izdelke ali storitve za izvoz, le-te si s tem pridobijo pravico do prihodka iz naslova ustvarjenih deviznih sredstev.

33. člen

Stroški reklamacij in slabe kvalitete nasploh bremenijo neposredno temeljne organizacije — povzročiteljice. To pomeni, da mora temeljna organizacija — povzročiteljica izmečka, odpadka ali slabše kvalitete, pokriti obračunsko ceno, priznana predhodnim temeljnim organizacijam tudi v dokončnem proračunu, čeprav ni prišlo do reklamacije na trgu. Povzročiteljice in njihov krivdni delež ugotovi oddelek tehnične kontrole.

34. člen

V primeru, da temeljna organizacija dokaže, da je dogovorila obračunsko ceno na osnovi slabo ali napačno predvidenih stroškov, ki bistveno odstopajo od normalnih, se lahko s temeljnimi organizacijami v proizvodni verigi dogovori za ustrezno spremembo obračunskih cen. Kolikor pride do spremenjenih pogojev gospodarjenja, ki se jim temeljna organizacija ne more dovolj hitro prilagoditi, je to razlog za solidarnostne ukrepe.

35. člen

Nenaročene izdelke ali storitve v roku mesec dni, ki jih mora temeljna organizacija prevzeti, čeprav jih ni naročila, ugotovi oddelek za operativno planiranje. Z letnim planom se določi odstotek znižanja deleža v skupnem prihodku temeljne organizacije — dobavitelja nenaročenih izdelkov, s čimer pokriva temeljna organizacija — prevzemnik svoje dodatne stroške.

36. člen

S spremembo tržnih cen, ki so rezultat delovanja tržišča, zakonskih predpisov ali drugih faktorjev, morajo biti seznanjene tiste temeljne organizacije, ki so udeležene na prihodku, na katerega vpliva takšna sprememba.

37. člen

Udeležba v prihodku velja tudi za temeljno organizacijo Vzdrževanje in temeljno organizacijo Transport, ki sta tesno povezani s proizvodnimi temeljnimi organizacijami. Svoj prihodek planirata kot delež planiranih obračunskih cen njunih storitev v stroških temeljnih organizacij, za katere opravljata storitve. Dejanski prihodek se ugotavlja kot delež v doseženih stroških temeljnih organizacij in v odvisnosti od doseženega uspeha temeljnih organizacij, za katere opravljata storitve.

38. člen

Temeljna organizacija Remontne delavnice, temeljna organizacija Strojne delavnice in temeljna organizacija Energetika prodajajo svoje izdelke ali storitve po dogovorjenih internih cenah.

47. člen

nah. Tehte vsebujejo iste elemente kot dogovorjene obračunske cene, s tem da vključujejo tudi del, namenjen razpisni reprodukciji. Ta del je v skladu z vloženim živim in minulim delom temeljnih organizacij Železarn.

39. člen

Prihodek, ki ga temeljne organizacije dosežejo same izven proizvodne verige in ni rezultat dela več faz, se obračunava in priznava temeljnim organizacijam po cenah, ki se dosegaajo na trgu.

40. člen

V primeru doseganja dohodka zaradi izjemnih pogojev je temeljna organizacija dolžna nameniti izjemni dohodek za razširjeno reprodukcijo lastne ali drugih temeljnih organizacij.

41. člen

Temeljne organizacije združujejo sredstva za skupne naložbe. V vsakem primeru združevanja sredstev se dogovorijo tudi za vračilo sredstev in udeležbo v rezultatu skupne naložbe. Udeležba v rezultatu skupnih vlaganj predstavlja prihodek temeljnih organizacij — sovlagatelj.

42. člen

Temeljne organizacije bodo medsebojno posojale denarna sredstva za manjša vlaganja in zlasti za premostitvene potrebe obratnih sredstev.

Iz tega naslova pridobljene dogovorjene obresti ali druge obveznosti predstavljajo prihodek temeljne organizacije — kreditorja.

4. Razporejanje dohodka in združevanje sredstev:

43. člen

Temeljne organizacije razporejajo čisti dohodek temeljnih organizacij za osebni dohodek in za skupno porabo, kot tudi za izboljšanje in razširitev materialne osnove dela in za ustvarjanje in obnavljanje rezerv, v skladu s pravicami in obveznostmi, ki so jih prevzele s svojimi samoupravnimi plani in samoupravnim planom Železarn.

44. člen

Temeljne organizacije oblikujejo svoj poslovni, rezervni in sklad skupne porabe.

Delavci temeljnih organizacij so sporazumni, da bodo združevali del sredstev rezervnega sklada in sklada skupne porabe ter del sredstev amortizacije, čistega dohodka in eventualnih drugih sredstev za ustrezne skupne namene.

45. člen

S srednjeročnim in letnim planom določijo temeljne organizacije investicijske projekte, za katere bodo združevale sredstva. S posebnim sporazumom o združevanju sredstev določijo med drugim tudi pravice in obveznosti vlagatelja glede soodločanja, vračila sredstev in udeležbe v rezultatih združevanja. Zlasti za večje in za vse temeljne organizacije pomembne projekte bodo združevale sredstva vse temeljne organizacije.

Za manjše projekte, ki so v interesu le nekaterih temeljnih organizacij, združujejo sredstva zainteresirane temeljne organizacije.

Manjše projekte v temeljni organizaciji ter obratna sredstva bodo praviloma financirale same temeljne organizacije. Pri tem se kot merilo velikosti projekta upošteva relativna velikost, glede na velikost temeljne organizacije.

Temeljne organizacije samostojno določijo uporabo sredstev. S sprejetjem sklepa o združevanju sredstev, združenih sredstev ne morejo angažirati za druge namene. V primeru, ko za določen projekt temeljne organizacije niso združile dovolj sredstev, temeljne organizacije o dodatnem združevanju sredstev ponovno odločajo.

V primeru, da za realizacijo posameznega projekta združena sredstva niso bila porabljena, se temeljnim organizacijam neporabljena združena sredstva vrnejo.

Koriščenje združenih sredstev kontrolira delavski svet Železarn.

46. člen

Delavci temeljnih organizacij združujejo del sredstev svojih rezervnih skladov za skupne potrebe, v višini, ki jo določijo v skupnem samoupravnem letnem planu.

Ta sredstva se uporabljajo za namene, določene z zakonskimi predpisi, zlasti pa za premostitev hujših motenj v poslovanju ter za sanacijo posameznih temeljnih organizacij, v skladu z obveznostmi, ki izhajajo iz medsebojne odgovornosti in solidarnosti temeljnih organizacij in odgovornosti za obveznosti Železarn, prevzete s tem sporazumom in drugimi samoupravnimi sporazumi.

Temeljne organizacije določijo način vračanja sredstev ter postopek koriščenja sredstev. Temeljna organizacija, ki koristi sredstva iz skupnih rezervnih sredstev, praviloma vrača v rokih in po obrestni meri, ki se določi s sanacijskim programom, oziroma letnim planom.

4. Pooblastila v pravnem prometu z drugimi:

165. člen

V novo temeljno organizacijo se lahko združita dve ali več temeljnih organizacij, kadar prenehajo pogoji za obstoj ene ali obeh temeljnih organizacij.

Delavci temeljne organizacije imajo pravico, da temeljno organizacijo, v kateri delajo, izločijo iz sestave Železarn ali da stopijo v sestavo druge delovne organizacije kot temeljna organizacija, če to ne bi otežilo ali onemogočilo dela v drugih temeljnih organizacijah, oziroma Železarn kot celote.

Ostale temeljne organizacije imajo možnost sklepu o izločitvi temeljne organizacije ugovarjati.

Temeljne organizacije so sporazumne, da bo vsaka od njih v primeru izločitve vse pravice in obveznosti do drugih temeljnih organizacij ali Železarn rešila s posebnim sporazumom.

166. člen

Temeljna organizacija, ki se izloči, mora poleg obveznosti, določenih z zakonom, urediti sporazumno z drugimi temeljnimi organizacijami še:

- obveznosti, ki jih je Železarna ali druga temeljna organizacija sklenila v pravnem prometu z drugimi za njen račun;
- obveznost, da bo vrnila sredstva, ki so jih vanjo vložile druge temeljne organizacije ali Železarna zaradi skupnega poslovanja;
- vrnitev posojil in kreditov temeljni organizaciji, oziroma Železarni;
- plačilo vseh terjatev, ki jih imajo do nje druge temeljne organizacije;
- vrnitev posojil posojenih osnovnih sredstev.

167. člen

Delovna skupnost se lahko združi z drugo delovno skupnostjo v okviru Železarn po odločitvi večine delavcev v delovnih skupnostih.

Delavci delovne skupnosti lahko organizirajo temeljno organizacijo, če za to izpolnjujejo pogoje, določene z zakonom.

168. člen

O združevanju in razdruževanju Železarn odločajo vse temeljne organizacije na referendumu z večino glasov vseh delavcev v vsaki temeljni organizaciji.

169. člen

Temeljne organizacije so soglasne, da so združene prek Železarn v sestavljeno organizacijo Slovenske železarn.

170. člen

Prav tako temeljne organizacije soglašajo, da se Železarna združuje v druge asociacije in oblike združenega dela, če to ustreza interesom vseh temeljnih organizacij, na podlagi samoupravnega sporazuma in ob soglasju samoupravnih organov temeljnih organizacij in Železarn ter na način, ki ga določata zakon in ta samoupravni sporazum.

IX. DELOVNE SKUPNOSTI ZA OPRAVLJANJE DEL SKUPNEGA POMENA:

171. člen

Delavci, povezani s skupnimi interesi pri delu in organizirani v temeljnih organizacijah, združujejo posamezna administrativno-strokovna, pomožna in druga dela skupnega pomena za vse temeljne organizacije v skupnih službah.

Delavci v skupnih službah Železarn, ki opravljajo dela skupnega pomena za temeljne organizacije, se organizirajo v delovne skupnosti skupnih služb (v nadaljnjem besedilu: delovna skupnost), in sicer:

- za komercialno-finančne zadeve Jesenice,
- za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje Jesenice,
- za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje Jesenice.

172. člen

Delovne skupnosti opravljajo naslednja dela in naloge, skupnega pomena za temeljne organizacije:

1. Delovna skupnost za komercialno-finančne zadeve Jesenice:

- nabava surovin, nadomestnih delov in orodij ter skladiščenje,
- prodaja izdelkov ter storitev,
- izvoz proizvodov lastne proizvodnje in drugih organizacij združenega dela,
- uvoz rezervnih delov, opreme, reprodukcijskega materiala za potrebe lastne proizvodnje in drugih organizacij združenega dela,
- raziskava tržišča, reklamna dejavnost,
- opravljanje finančnih poslov, računovodstva za temeljne organizacije in Železarno.

2. Delovna skupnost za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje Jesenice:

— pogojev o nakupu in prodaji osnovnih sredstev:

študijsko-analitične dejavnosti, skrbi za varstvo pri delu, izvršuje stanovanjsko politiko, prevoz delavcev in rekreativno dejavnost,

- opravlja dela v zvezi s pravnimi dejanji, dela splošne administracije, ljudske obrambe in družbene samozaščite, varnosti, splošno varnostne službe,
- proučevanje samoupravljanja in informiranje,
- opravljanje požarno varnostne in reševalne službe,
- opravljanje muzejske dejavnosti.

3. Delovna skupnost za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje Jesenice:

- izdelava ekonomskih analiz in planov, organiziranje dela, priprava informacijskih sistemov, delitev ob delu, študij dela in časa, zaščita industrijske lastnine, elektronska obdelava podatkov in programiranje,
- opravljanje kontrole, kvalitete, kemičnih analiz in raziskovalne dejavnosti ter raziskave s področja energetike,
- projektiranje, izdelovanje investicijskih programov, investicijske tehnične dokumentacije, gradnja investicijskih objektov, opravljanje projektantskih in izvedbenih nadzorov, izvajanje inženiringa na področju proizvodnje in predelave jekla,
- operativno planiranje proizvodnje.

173. člen

Delovne skupnosti opravljajo naloge iz predhodnega člena za temeljno organizacijo Monter Dravograd, v skladu s 15. členom tega sporazuma.

Posamezne nastete naloge lahko delovne skupnosti opravljajo tudi za druge izven Železarn pod pogoji iz tega sporazuma.

174. člen

Temeljne organizacije so sporazumne, da delovne skupnosti lahko opravljajo naloge s področja njihovih dejavnosti tudi za druge, pod pogojem, da so jih strokovno in v celoti izvršile najprej za temeljno organizacijo in Železarno.

Način in pogoje za opravljanje del za druge se uredi s samoupravnim sporazumom o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih.

175. člen

Delavci delovnih skupnosti so odgovorni za celovito, pravočasno in kvalitetno opravljanje del v okviru dejavnosti delovnih skupnosti.

176. člen

Kadar delovna skupnost stopa v pravna razmerja z drugimi, nastopa v imenu Železarn in s svojim imenom ter za račun temeljnih organizacij.

V notranjem prometu delovna skupnost nastopa z lastnim imenom.

177. člen

Kadar delovna skupnost stopa v pravna razmerja z drugimi, ki izhajajo iz potreb njenega dela ali iz opravljanja nalog za druge, nastopa delovna skupnost v lastnem imenu in za svoj račun s firmo Železarn in lastnim imenom.

Za obveznosti iz pravnih razmerij iz 1. odstavka tega člena delovna skupnost odgovarja z vsemi svojimi sredstvi.

178. člen

Poslovodni odbor Železarn vodi delo delovnih skupnosti, koordinira proces dela v njih, izvaja sklepe delavskega sveta delovne skupnosti, delavskega sveta Železarn in njihovih izvršilnih organov.

Delovno skupnost zastopa in podpisuje v pravnem prometu z drugimi član poslovodnega odbora v skladu s statutom, vendar le v zadevah, ki izhajajo iz potreb njenega dela ali opravljanja nalog, ki jih je delovna skupnost prevzela za druge izven Železarn.

179. člen

Za smotnejše in racionalnejše izvrševanje del skupnega pomena so delavci delovnih skupnosti organizirani v sektorje in oddelke.

Sektorje vodijo vodje sektorjev, ki jih imenuje delavski svet Železarn.

180. člen

Delavci delovnih skupnosti s svojimi samoupravnimi akti organizacijsko in samoupravno oblikujejo delovno skupnost in urejajo medsebojna razmerja v združenem delu na način in pod pogoji, ki veljajo za temeljne organizacije.

181. člen

Delavci delovnih skupnosti imajo samoupravni položaj, pravice in obveznosti enake kot delavci temeljnih organizacij.

182. člen

Delavci delovnih skupnosti imajo pravico do sredstev za delo, osebno in skupno porabo v skladu z načeli delitve po delu in v skladu z osnovami in merili za delitev, določenimi v samoupravnih sporazumih o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih.

183. člen

Delovne skupnosti so odgovorne za škodo, ki bi nastala zaradi nepravilnega izvrševanja in neizvrševanja nalog ali za-

— pogodb o nakupu in prodaji osnovnih sredstev,
— pogodb o poslovnem sodelovanju in skupnem vlaganju z drugimi organizacijami združenega dela,
— dolgoročnih komercialnih pogodb
dobiti soglasje delavskega sveta tiste temeljne organizacije, za račun katere sklepa posle.
Za sklepanje vseh naštetih pogodb iz združenih sredstev pa je vezan na soglasje delavskega sveta Železarne.

148. člen

Delavci na delovnih mestih, ki imajo posebna pooblastila in odgovornosti in so skupnega pomena za temeljne organizacije v pravnem prometu z drugimi, so:

- vodja finančno računovodskega sektorja,
- vodja sektorja za ekonomiko in organizacijo,
- vodja kadrovskega sektorja,
- vodja tehnične kontrole in raziskave,
- vodja prodaje,
- vodja nabave,
- vodja sektorja za novogradnje,
- vodja splošnega sektorja.

149. člen

Pooblastilo delavcev za zastopanje Železarne v pravnem prometu z drugimi so:

- vodja finančno računovodskega sektorja je pooblaščen za sklepanje, podpisovanje in sopolpisovanje pogodb finančnega značaja v notranjem in zunanjetrgovinskem prometu, podpisovanje listin finančno računovodskega značaja, zlasti denarnega, materialnega in kreditnega značaja, in listin za knjiženje v poslovne knjige;
- vodja sektorja za ekonomiko in organizacijo je pooblaščen za sklepanje pogodb, s katerimi se ureja ekonomika poslovanja in organizacija, ter podpisovanje listin sektorja za ekonomiko in organizacijo;
- vodja kadrovskega sektorja je pooblaščen za sklepanje pogodb, s katerimi se urejajo kadrovska vprašanja in vprašanja družbenega standarda, ter podpisovanje listin kadrovskega sektorja;
- vodja sektorja tehnične kontrole in raziskave je pooblaščen za sklepanje pogodb s področja tehničnih raziskav in industrijske lastnine ter podpisovanje listin sektorja tehnične kontrole in raziskav;
- vodja prodaje je pooblaščen za sklepanje prodajnih pogodb v notranjem in zunanjetrgovinskem poslovanju ter podpisovanje listin prodajnega sektorja ter listin v zunanjetrgovinskem poslovanju;
- vodja nabave je pooblaščen za sklepanje nabavnih pogodb v notranjem in zunanjetrgovinskem poslovanju in podpisovanje listin v zvezi z nabavo ter listin v zunanjetrgovinskem poslovanju;
- vodja sektorja za novogradnje je pooblaščen za sklepanje pogodb v zvezi z investicijsko izgradnjo ter pooblastilo predsednika poslovnega odbora za nakup in prodajo osnovnih sredstev ter podpisovanje listin sektorja za novogradnje in listin v zunanjetrgovinskem poslovanju;
- vodja splošnega sektorja je pooblaščen za sklepanje pogodb s področja splošnih zadev, podpisovanje listin premoženjsko pravnega značaja ter pooblastil za zastopanje izven Železarne.

150. člen

Predsednik poslovnega odbora Železarne ter drugi delavci Železarne s posebnimi pooblastili in odgovornostmi kot zastopniki zastopajo temeljno organizacijo Monter Dravograd v pravnem prometu z drugimi v vseh zadevah, ki jih je ta prenesla na Železarno in so našteje v 156. členu tega sporazuma.

Predsednik poslovnega odbora in delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi so pri sklepanju poslov za temeljno organizacijo Monter Dravograd vezani na soglasje delavskega sveta, v skladu z določbami 147. člena in 156. člena tega sporazuma.

V vseh zadevah glede zastopanja, ki jih temeljna organizacija Monter Dravograd ne prenaša na Železarno, pa jo zastopa njen vodja v skladu s statutom temeljnih organizacij.

151. člen

Vsi delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi so pri sklepanju pogodb iz 147. člena tega sporazuma vezani na soglasje pristojnega delavskega sveta.

Delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi iz 148. člena tega sporazuma smejo dajati v mejah svojih pooblastil drugi osebi — pooblaščenca za podpisovanje pooblastila za sklepanje določenih vrst pogodb in za določene druge vrste pravnih dejanj, oziroma za sklepanje posamično določenih pogodb in za druga določena pravna dejanja.

Vsebinsko in obseg pooblastil določa statut Železarne.

152. člen

V medsebojnih razmerjih med temeljnimi organizacijami in temeljnimi organizacijami ter Železarno zastopa in podpisuje za temeljno organizacijo vodja temeljne organizacije, ki lahko pooblastila za podpisovanje prenese tudi na druge odgovorne osebe, v skladu s statutom temeljnih organizacij.

4. Pooblastila v pravnem prometu z drugimi:

153. člen

Temeljne organizacije so sporazumne, da v pravnem prometu s tretjimi osebami nastopa Železarna skladno s tem sporazumom in v svojem imenu in za račun temeljnih organizacij.

154. člen

Vse temeljne organizacije v medsebojnih poslovnih razmerjih nastopajo s svojim imenom in za svoj račun. V primerih, ko temeljne organizacije stopajo v poslovna razmerja z drugimi na podlagi zakonskih določil ali določil tega sporazuma, nastopajo v lastnem imenu in za svoj račun s firmo Železarne in lastnim imenom.

155. člen

Temeljne organizacije samostojno stopajo v poslovna razmerja z drugimi v zadevah, ki jih s tem sporazumom niso prenesle na Železarno.

156. člen

Temeljna organizacija Monter Dravograd nastopa v pravnem prometu s tretjimi samostojno, razen v:

- sklepanju zunanjetrgovinskih poslov,
- sklepanju vseh nabavnih pogodb iz programa Železarne, ki presegajo vrednost 500.000 din,
- sklepanju kupoprodajnih in finančnih pogodb za nabavo osnovnih sredstev, katerih vrednost presega 1.000.000 din,
- sklepanju kreditnih pogodb za obratna sredstva nad višino 3.000.000 din,
- sklepanju prodajnih pogodb nad 10 % vrednostjo letne realizacije temeljne organizacije Monter Dravograd,
- sklepanju dolgoročnih in kooperacijskih prodajnih pogodb,
- sklepanju prodajnih pogodb s skupno finančno konstrukcijo.

Vsi posli iz prvega odstavka tega člena se sklepajo v imenu Železarne in za račun temeljne organizacije Monter Dravograd. V vseh ostalih pogodbenih, oziroma poslovnih razmerjih pa nastopa temeljna organizacija Monter Dravograd v svojem imenu in za svoj račun s firmo delovne organizacije in lastnim imenom.

5. Odgovornost v pravnem prometu z drugimi:

157. člen

Za obveznosti Železarne odgovarjajo vse temeljne organizacije neomejeno in solidarno, razen temeljne organizacije Hladna valjarna Bela.

Hladna valjarna Bela za obveznosti iz prvega odstavka tega člena odgovarja na podlagi pogodbe o skupnem vlaganju z dne 9. 11. 1973. Po preteku te pogodbe Hladna valjarna Bela prevzame vse odgovornosti in obveznosti kot ostale temeljne organizacije v sestavi Železarne.

158. člen

Temeljne organizacije v sestavi Železarne odgovarjajo za obveznosti temeljne organizacije Hladna valjarna Bela omejeno subsidiarno, do višine lastnih vloženih sredstev v skladu s pogodbo o skupnem vlaganju.

Hladna valjarna Bela za obveznosti drugih temeljnih organizacij ne odgovarja.

159. člen

Vsaka temeljna organizacija odgovarja za svoje obveznosti z vsemi svojimi sredstvi.

160. člen

Za obveznosti temeljne organizacije v sestavi Železarne odgovarjajo ostale temeljne organizacije neomejeno in solidarno, razen temeljne organizacije Hladna valjarna Bela, ki za obveznosti ostalih temeljnih organizacij ne odgovarja.

161. člen

Za materialne obveznosti delovnih skupnosti, ki nastajajo v skladu s tem sporazumom, in za obveznosti iz poslovanja delovnih skupnosti odgovarjajo vse temeljne organizacije, razen Hladne valjarne Bela, ki odgovarja v skladu s pogodbo o skupnem vlaganju.

162. člen

Za obveznosti s sredstvi, s katerimi razpolaga delovna skupnost, je delovna skupnost sama odgovorna.

6. Statusne spremembe:

163. člen

Delavci dela temeljne organizacije imajo pravico in dolžnost organizirati tak del, ki je delovna celota in v katerem se da rezultat njihovega skupnega dela samostojno izraziti kot vrednost v delovni organizaciji ali na trgu in v katerem lahko uresničujejo svoje družbenoekonomske in druge samoupravne pravice, kot temeljno organizacijo.

Temeljno organizacijo lahko organizirajo tudi delavci posameznih delov več temeljnih organizacij, če izpolnjujejo pogoje iz 1. odstavka tega člena.

47. člen

Temeljne organizacije določijo tudi zajamčene osebne dohodke delavcev ter namenijo del sredstev rezervnega sklada posamezni temeljni organizaciji tudi za pokritje skupnih potreb njenih delavcev, če jih ne morejo pokriti iz svojega dohodka.

48. člen

Delavci temeljnih organizacij združujejo del sredstev iz svojih skladov skupne porabe v višini, določeni s skupnim samoupravnim planom Železarne, z namenom, da se krijejo skupne potrebe, zlasti pa:

- investicijska vlaganja v objekte družbenega standarda ter njih vzdrževanje,
- kreditiranje individualne stanovanjske gradnje zaposlenih delavcev Železarne,
- regresiranje storitev temeljne organizacije Družbena prehrana, ki imajo značaj skupne porabe,
- nagrade ob odhodu v pokoj in nagrade ob delovnih jubilejih,
- kolektivno življenjsko in nezgodno zavarovanje delavcev Železarne,
- za skupne aktivnosti in potrebe sindikata, ZSMS Železarne, kluba samoupravljalcev in ostalih,
- za potrebe delavcev Železarne na področju izobraževanja, ljudske obrambe in podobne,
- za dopolnilne naložbe in sprejete obveznosti temeljnih organizacij do širših družbenih potreb SIS, KS, organizacij in društev.

49. člen

Temeljne organizacije se zavežejo, da bodo s svojimi letnimi samoupravnimi plani dogovorile povečanje svojih poslovnih skladov za dogovorjeni enak procentualni delež za lastno razširjeno reprodukcijo in za namensko združevanje sredstev na ravni delovne organizacije, zaradi financiranja skupnih investicijskih projektov.

50. člen

Temeljna organizacija lahko najame kredit pri drugih temeljnih organizacijah, predvsem za manjše investicije in obratna sredstva. Kredite odobravajo delavski sveti temeljnih organizacij, ki obenem določijo roke vračila, obrestno mero in ali druge pogoje, kolikor to ni že dogovorjeno z letnim planom Železarne.

51. člen

Posamezna temeljna organizacija lahko sredstva, ki jih ni sama uporabila, združila ali posodila v okviru delovne organizacije, združuje in posoja drugim organizacijam združenega dela izven Železarne. V tem primeru združuje ali posoja predvsem zaradi:

- razširitve sodelovanja pri surovinah ali izdelkih,
- organiziranja skupne proizvodnje,
- skupne nabave materialov, surovin, sredstev,
- uresničevanja drugih skupnih ciljev.

52. člen

Delavci temeljnih organizacij določijo skupne osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke s samoupravnim sporazumom.

Te skupne osnove za izražene zlasti:

- v enotnem vrednotenju določenih delovnih nalog in delovnih mest,
- v enotnem sistemu normativov dela,
- v enotnem sistemu merjenja učinka,
- v enotnih nadomestilih in povračilih,
- v enotnem sistemu dodatkov,
- v enotnem kriteriju udeležbe v minulem delu.

53. člen

Način delitve sredstev za osebne dohodke in razpore gibanja osebnega dohodka med letom določajo delavci temeljnih organizacij z vsakoletnim skupnim samoupravnim planom Železarne.

54. člen

Pri delitvi sredstev za osebne dohodke bodo temeljne organizacije upoštevale določbe družbenega dogovora o družbenoekonomski politiki, družbenega dogovora o delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke, samoupravne sporazume o merilih za pridobivanje dohodka in sporazume, ki so sprejeti v SOZD — Slovenske Železarne.

55. člen

Določila predhodnih členov glede delitve sredstev za osebne dohodke veljajo in se uporabljajo tudi za delavce delovnih skupnosti, natančneje merila pa so določena v samoupravnem sporazumu o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih.

5. Oblikovanje dohodka v delovnih skupnostih:

56. člen

Delovne skupnosti pridobivajo prihodek v svobodni menjavi dela s temeljnimi organizacijami. Izhodišča za svobodno menjavo dela, ki bodo podrobneje obdelana v sporazumu o pravicah,

obveznostih in odgovornostih med delovnimi skupnostmi in temeljnimi organizacijami, so naslednji:

— delovne skupnosti pridobivajo svoj celotni prihodek iz dohodka temeljnih organizacij in s prodajo storitev izven Železarne;

— na tak način pridobljen celotni prihodek namenijo pokrivanju materialnih stroškov, ki so vezani na opravljanje njihovega dela, amortizaciji delovnih sredstev, ki jih uporabljajo, kolikor ni obračunana že v temeljnih organizacijah neposredno, ter za osebne dohodke in sklad skupne porabe;

— celotni prihodek pridobijo delovne skupnosti glede na obseg, kvaliteto in vrsto svojih dejavnosti ter v odvisnosti od uspeha temeljne organizacije;

— z letnim planom pripravijo delovne skupnosti in uskladijo s temeljnimi organizacijami, temeljne organizacije pa sprejmejo program dejavnosti, predvidenih stroškov, števila zaposlenih in potrebnih sredstev delovnih skupnosti;

— temeljne organizacije predvidijo del dohodka za prihodek delovnim skupnostim v skladu z zanje neposredno opravljenimi storitvami ali posredno — sorazmerno z opravljenim delom;

— delovne skupnosti med letom dobivajo akontacijo prihodka, ki je praviloma — kolikor ne pride do večjih odstopanj v uspehu temeljnih organizacij, delu ali stroških delovnih skupnosti — enaka planiranemu prihodu;

— ob ugotovitvi uspešnosti poslovanja temeljnih organizacij, ki je razvidna predvsem iz ustvarjenega dohodka, in uspešnosti poslovanja vsake delovne skupnosti, ki je razvidna iz specifičnih, vnaprej ugotovljenih meril za vrste dejavnosti, se izvede dokončen obračun pridobivanja prihodka delovne skupnosti;

— prihodek delovne skupnosti tako zavisi od njenega dela ter od uspeha temeljne organizacije, delitev osebnih dohodkov delavcev delovne skupnosti je urejena s skupnim sporazumom delavcev Železarne o delitvi osebnih dohodkov. Osebnih dohodki delavcev so odvisni od uspešnosti njihovega dela, dela delovne skupnosti in uspešnosti dela temeljnih organizacij;

— delovne skupnosti svoje občasno proste zmogljivosti koristijo za storitve drugim organizacijam združenega dela izven Železarne. Pri tem se jim prizna cena storitev do višine dejanskih stroškov kot dobropis — znižanje stroškov. Razliko med dejanskimi stroški in ceno storitev pa lahko uporabijo za namene, navedene v naslednjem členu.

57. člen

Delavci delovne skupnosti uporabljajo ustvarjeno amortizacijo, del prihodka, ki je rezultat njihovega boljšega dela, ter v prejšnjem členu navedeno razliko pri prodaji storitev navzven, tako da z letnim planom, ki ga sprejmejo tudi temeljne organizacije, predlagajo program porabe navedenih sredstev za enostavno in razširjeno reprodukcijo. Kolikor delovna skupnost teh sredstev ne potrebuje v posameznem letu, jih temeljne organizacije uporabijo za druge namene.

Temeljne organizacije so sporazumne, da za delovna sredstva, ki jih uporablja delovna skupnost, združujejo svoja sredstva. Namen in višino združevanja določijo z letnim planom, za delovna sredstva večjih vrednosti, ki se smatrajo za investicijske projekte, se še posebej sklepa, tako kot pri vseh investicijskih projektih.

58. člen

Delovna skupnost ima sklad skupne porabe, namenjen osebnim in splošnim porabi delavcev delovne skupnosti. Združuje iz sklada tudi sredstva ki so namenjena potrebam, navedenim v 48. členu tega sporazuma.

59. člen

V primerih hujših motenj pri delu delovnih skupnosti ter v primerih, določenih z zakonom in pravilnikom o koriščenju rezervnega sklada temeljnih organizacij, imajo delovne skupnosti enake pravice in dolžnosti glede tistih sredstev rezerv, ki jih temeljne organizacije združujejo za skupne solidarnostne namene.

6. Računovodstvo:

60. člen

Računovodstvo Železarne, temeljnih organizacij in delovnih skupnosti mora biti organizirano tako, da je omogočen stalen in popoln pogled v vsa vrednostno izražena dejstva, ki so pomembna za delo in odločanje delavcev temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, ter da so razvidni vsi viri skupnega prihodka.

Obdelava vseh finančno — računovodskih podatkov, prikazovanje rezultatov poslovanja se opravlja za vse temeljne organizacije in delovne skupnosti po enotnem sistemu, ki ga predpisujejo zakon in samoupravni splošni akti Železarne, temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

61. člen

Za vsako temeljno organizacijo in delovno skupnost se v skladu z zakonom o knjigovodstvu vodi računovodstvo in vse knjigovodske listine ter izdelajo periodični in zaključni računi.

62. člen

Za vsak primer združevanja sredstev v eno ali več temeljnih organizacij, oziroma druge organizacije združenega dela izven

Železarne se mora o teh sredstvih in poslovnih uspehih voditi posebno knjigovodstvo v skladu z zakonskimi predpisi.

63. člen

S skupnim pravilnikom o organizaciji in načinu vodenja računovodstva v Železarni in s pravilnikom za temeljne organizacije in delovne skupnosti se določijo vrste, načini in roki inventur, odgovornost oseb, ki opravljajo inventure, način likvidiranja razlik med stanjem v knjigah in dejanskim stanjem, vrsta poslovnih knjig, odgovorne osebe za ažurno računovodstvo in likvidacijo listin ter roke in način hrambe poslovnih knjig.

64. člen

Temeljne organizacije in delovne skupnosti so sporazumne, da poverijo vodenje dela računovodstva delovni skupnosti za finančne in komercialne zadeve skupno z izdelavo periodičnih in zaključnega računa.

Razmejitvev računovodskih poslov na del, ki se vrši v temeljnih organizacijah samih, in del, ki odpade na delovne skupnosti, se opredeli s pravilniki in organizacijskimi predpisi.

65. člen

Z zaključnimi računi in periodičnimi obračuni delavci temeljnih organizacij dokončno razporejajo pridobljeni dohodek.

66. člen

Temeljne organizacije in delovne skupnosti vodijo na svojih žiro računih tiste obveznosti in terjatve, kot jih predpisuje zakon.

67. člen

Vse temeljne organizacije imajo interne račune in so sporazumne, da medsebojne finančno-računovodske odnose urejajo preko teh internih računov, in sicer:

- finančno in obračunska razmerja iz naslova prometa blaga in storitev,
- najemanje in dajanje kreditov temeljnim organizacijam v skladu s samoupravnimi splošnimi akti,
- vodenje združenih sredstev in financiranje skupnih ali posameznih investicijskih programov v skladu s sprejeto poslovno politiko,
- obračun akontacije osebnih dohodkov, dodatkov, povračil in nadomestil,
- razporejanje in vodenje sredstev v dogovorjenih skladih.

68. člen

Da bi delavci v temeljnih organizacijah smotno in racionalno odločali o dohodku temeljne organizacije, pripravi računovodstvo podatke, s katerimi se izkazujejo rezultati dela delavcev in poslovanje temeljne organizacije. Obseg teh kazalcev mora biti pripravljen v obsegu in rokih, ki jih predvideva zakon.

7. Sanacija:

69. člen

Kadar temeljna organizacija ne dosega z gospodarskim načrtom predvidenih poslovnih rezultatov in je pričakovati, da se bo stanje v bodoče še poslabšalo, je vodja temeljne organizacije dolžan predložiti delavskemu svetu temeljne organizacije ukrepe, ki jih je potrebno uveljaviti, da se stanje uredi.

Pri izdelavi ukrepov za sanacijo mora vodja temeljne organizacije zahtevati pomoč delavcev delovnih skupnosti in vodij temeljnih organizacij, ki so kot dobavitelji ali kupci z dobavo, oziroma prodajo proizvodov temeljne organizacije sokrivi za izgubo.

70. člen

Poslovni odbor Železarne sestavi in predloži sanacijski program delavskemu svetu temeljne organizacije in Železarni, če vodja posamezne temeljne organizacije ne predloži ukrepov, oziroma sanacijskega programa v 30 dneh od dneva, ko se je ugotovilo, da temeljna organizacija posluje z izgubo ali da so nastale hude motnje v njenem poslovanju.

71. člen

Če je posamezna temeljna organizacija izkazala izgubo in če te niso pokrile temeljne organizacije, ki z njo združujejo sredstva, se ta nepokrita izguba pokrije z združevanjem dohodka ostalih temeljnih organizacij. Pogoje za sanacijo z ozirom na obseg in vzrok izgub določi delavski svet Železarne, s tem da mu svoja stališča in predloge posreduje delavski svet temeljne organizacije.

IV. KOORDINIRANJE DELOVNEGA PROCESA:

72. člen

Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti so dolžni, da s svojim delom pri opravljanju določenih opravil in nalog, ki so jim zaupane, prispevajo aktivno pri koordiniranju delovnega procesa temeljnih organizacij tako v odnosih medsebojnega poslovanja kot v odnosih do drugih organizacij združenega dela.

73. člen

Pri koordiniranju delovnega procesa so zlasti dolžni, da aktivno sodelujejo delavski sveti in izvršilni organi Železarne, temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, predsednik, podpredsednik in člani poslovnega odbora Železarne ter drugi odgovorni delavci v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, kakor tudi drugi organi in službe.

Organi, delavci in službe iz 1. odstavka tega člena koordinirajo opravljanje nalog, ki izhajajo iz ustavnih, zakonskih in samoupravnih splošnih aktov določenih pooblastil.

74. člen

Koordiniranje delovnega procesa je predvsem v:

- izvajanju sprejete poslovne politike in ukrepov za njeno izvrševanje,

- izvrševanju planov temeljnih organizacij in Železarne in njihovo uresničevanje ter sprejemanje ukrepov za uresničevanje planov,

- zagotovitvi delovnih predmetov in sredstev,
- zagotovitvi ustreznih kadrov,
- organizaciji dela pri ustvarjanju pogojev za kvalitetno in efektivno delo ter opravljanje nalog,
- ustvarjanju pogojev za pravilne medsebojne odnose, ki so potrebni pri izvajanju delovnega procesa.

75. člen

Temeljne organizacije so sporazumne, da del nalog, ki izhajajo iz koordiniranja delovnega procesa, opravlja za temeljne organizacije oddelek za operativno planiranje, ki deluje v delovni skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo, raziskave in novogradnjo.

Oddelek za operativno planiranje koordinira naloge v proizvodnem procesu, izhajajoč iz naročil proizvodnje in vložka, na podlagi navodil poslovnega odbora.

Na podlagi navodil poslovnega odbora izvršujejo naloge tudi delavci drugih organizacijskih enot, kadar nastopijo v Železarni posebni primeri ali okoliščine.

76. člen

Za uspešnejše koordiniranje delovnega procesa postavljajo vodje temeljnih organizacij in poslovni odbor Železarne medsebojna razmerja, ki temeljijo na medsebojnem sodelovanju in sporazumevanju v okviru njihovega delovnega področja ter pooblastil zakona, tega samoupravnega sporazuma in drugih samoupravnih splošnih aktov.

Vodje temeljnih organizacij so dolžni, da izvršujejo ukrepe, ki so jih sprejeli poslovni odbor Železarne, delavski sveti temeljnih organizacij in Železarne, kadar je potrebno zaradi nemotenega poteka delovnega procesa izvršiti določena dela ali naloge s področja dejavnosti posamezne temeljne organizacije.

77. člen

Poslovni odbor Železarne je dolžan zagotoviti sodelovanje vodjem temeljnih organizacij zlasti pri:

- oblikovanju poslovne politike Železarne,
- sestavi planov Železarne,
- usklajevanju delovnih procesov v Železarni,
- analiziranju vzrokov odstopanj od planiranih ciljev Železarne in temeljnih organizacij ter oblikovanju ustreznih ukrepov,
- reševanju drugih zadev Železarne, ki jih določajo ta samoupravni sporazum, statut in drugi samoupravni splošni akti.

78. člen

Če pride med vodji temeljnih organizacij do nesoglasja, mora vsak vodja temeljne organizacije o tem obvestiti delavski svet, samoupravno delavsko kontrolo in sindikat svoje temeljne organizacije ter delavski svet, samoupravno delavsko kontrolo in sindikat tiste temeljne organizacije ali delovne skupnosti, s katere vodjem ni soglašal.

V nujnih primerih in v primerih, ko bi nastala večja škoda ali bi bil ogrožen delovni proces, če se posamezni sklep ne bi izvršil, gre spor med vodji temeljnih organizacij pred arbitražno komisijo.

V primeru iz 1. odstavka tega člena veljajo spori pred arbitražno komisijo za hitre in jih je potrebno rešiti v roku petih dni od dneva kršitve, oziroma neizvršitve sklepa.

79. člen

Vodja temeljne organizacije in poslovni odbor Železarne imata pravico in dolžnost obvestiti delavski svet temeljne organizacije in delavski svet Železarne, če oceni, da je vodja druge temeljne organizacije prekoračil pooblastila, da ravna v nasprotju s samoupravnim sporazumom o osnovah plana, s samoupravnim sporazumom o združitvi in z dogovorjeno poslovno politiko ter da ne izpolnjuje svojih obveznosti ali da jih ne izpolnjuje v redu.

V. SAMOUPRAVLJANJE:

80. člen

Delavci uresničujejo samoupravljanje in odločajo o skupnih zadevah, dogovorjenih s tem sporazumom, prek delegatov v delavskem svetu Železarne in v drugih samoupravnih organih.

Temeljna organizacija Valjarne žice in profilov Bela: Proizvodnja valjane žice in profilov.

Temeljna organizacija Valjarna debele pločevine Javornik: Proizvodnja debele, toplo valjane pločevine.

Temeljna organizacija Hladna valjarna Bela: Proizvodnja širokih, hladno valjanih trakov in pločevine.

Temeljna organizacija Hladna valjarna Jesenice: Proizvodnja ozkih hladno valjanih trakov in lamel.

Temeljna organizacija Žičarna Jesenice: Proizvodnja vlečene žice.

Temeljna organizacija Profilarna Javornik: Proizvodnja hladno oblikovanih profilov in toplo oblikovanih izdelkov.

Temeljna organizacija Vratni podboji Javornik: Izdelava vratnih podbojev, okenskih okvirjev in kovinskih elementov za gradbeništvo.

Temeljna organizacija Jeklovlek Bela: Proizvodnja vlečenih, brušenih, luščenih in valjano poboljšanih jekel.

Temeljna organizacija Elektrode Jesenice: Proizvodnja dodatnih materialov za varjenje.

Temeljna organizacija Zebjarna Jesenice: Proizvodnja žičnikov in bodeče žice.

Temeljna organizacija Kovinoservis Jesenice: Izdelava in montaža kovinskih opažev in stolpnih konstrukcij, izdelava malih brusilnih strojev.

Temeljna organizacija Monter Dravograd: Projektiranje, izdelava in montaža jeklenih konstrukcij, regalov za skladišča, lahkih hal, opreme za industrijo in turistične opreme, dvigal, prenašal ter proizvodnja static nosilcev.

Temeljna organizacija Strojne delavnice Jesenice: Izdelava in popravilo strojnih delov, sklopov, konstrukcij in valjavnih priborov.

Temeljna organizacija Remontne delavnice Jesenice: Izvaja elektro, strojna in gradbena dela, opravlja remonte in vzdržuje naprave za regulacijo in avtomatizacijo.

Temeljna organizacija Vzdrževanje Jesenice: Izvaja vzdrževanje in popravila ter opravlja tehnični nadzor.

Temeljna organizacija Energetika Jesenice: Proizvodnja in distribucija elektro in toplotnih energetskih medijev, plinov, goriv in voda ter tehnični nadzor.

Temeljna organizacija Transport Jesenice: Opravlja notranji železniški in cestni transport, opravlja vzdrževanje lastnih transportnih sredstev, tirov in cest na območju Železarne.

Temeljna organizacija Družbena prehrana Jesenice: Nudenje toplega obroka, gostinskih storitev in prenočišč delavcem, poslovnim gostom Železarne v svojih prostorih ter v samskih in počitniških domovih.

138. člen

Glavne dejavnosti Železarne so seštevek vseh glavnih dejavnosti temeljnih organizacij, združenih v Železarno, in so:

- proizvodnja grodlja in vsipnih surovin;
- proizvodnja jekla;
- izdelava jeklenih ulitkov barvnih kovin, proizvodnja jekla, izdelava in popravilo modelov;
- proizvodnja toplo valjanih polizdelkov, trakov in pločevine;
- proizvodnja valjane žice in profilov;
- proizvodnja debele, toplo valjane pločevine;
- proizvodnja širokih, hladno valjanih trakov in pločevine;
- proizvodnja ozkih hladno valjanih trakov in lamel;
- proizvodnja vlečene žice;
- proizvodnja hladno oblikovanih profilov in toplo oblikovanih izdelkov;
- izdelava vratnih podbojev, okenskih okvirjev in kovinskih elementov za gradbeništvo;
- proizvodnja vlečenih, brušenih, luščenih ter valjano poboljšanih jekel;
- proizvodnja dodatnih materialov za varjenje;
- proizvodnja žičnikov in bodeče žice;
- izdelava in montaža kovinskih opažev in stolpnih konstrukcij;
- izdelava malih brusilnih strojev;
- projektiranje, izdelava in montaža jeklenih konstrukcij, regalov za skladišča, lahkih hal, opreme za industrijo in turistične opreme, dvigal, prenašal ter proizvodnja static nosilcev;
- izdelava in popravilo strojnih delov, sklopov, konstrukcij in valjavnih priborov;
- izvaja elektro, strojna in gradbena dela, opravlja remonte in vzdržuje naprave za regulacijo in avtomatizacijo;
- izvaja vzdrževanje in popravila ter opravlja tehnični nadzor;
- proizvodnja in distribucija elektro in toplotnih energetskih medijev, plinov goriv in voda ter tehnični nadzor;

- opravlja notranji železniški in cestni transport, opravlja vzdrževanje lastnih transportnih sredstev, tirov in cest na območju Železarne;
- nudi topli obrok, gostinske storitve in prenočišče delavcem, poslovnim gostom Železarne v svojih prostorih ter v samskih in počitniških domovih.

139. člen

Poleg glavne dejavnosti opravlja Železarna še naslednje stranske dejavnosti:

- izvoz proizvodov lastne proizvodnje in drugih organizacij združenega dela;
- uvoz rezervnih delov, opreme, reprodukcijskega materiala za potrebe lastne proizvodnje in drugih organizacij združenega dela;
- izdelovanje ekonomskih analiz poslovanja;
- storitve računskega centra, oblikovanje poslovnih sistemov, organizacijo in študij dela ter nagrajevanje;
- sociološke-psihološke študije;
- projektiranje in izdelovanje investicijskih programov, investicijsko tehnične dokumentacije, gradnja investicijskih objektov, opravljanje projektantskih in izvedbenih nadzorov, izvajanje inženiringa na področju proizvodnje in predelave jekla za sebe in druge;
- storitve s področja požarne varnosti in reševanje;
- analize in raziskave surovin in jekel.

140. člen

Dejavnosti temeljnih organizacij so opredeljene s samoupravnim sporazumom o združevanju dela delavcev in s statuti temeljnih organizacij, v skladu z določili tega sporazuma in zakonom.

Pri opravljanju nalog iz obsega svojih dejavnosti se temeljne organizacije zavezujejo, da bodo skrbele za svoje interese in interese drugih temeljnih organizacij v Železarni tako, da bi se dosegli čim večja produktivnost in ekonomičnost ter razvoj delovne organizacije kot celote.

Za doseganje ciljev iz prvega člena tega sporazuma bodo temeljne organizacije razvijale svoje dejavnosti in naloge v skladu s svojimi plani in programi ter plani Železarne.

141. člen

Posamezna temeljna organizacija lahko sporazumno z drugimi temeljnimi organizacijami spreminja svojo dejavnost.

Temeljna organizacija lahko spremeni svojo dejavnost, če izpolnjuje predvsem pogoje in s spremembo dejavnosti ni prizadet skupni interes, oziroma interes drugih temeljnih organizacij.

142. člen

Temeljne organizacije so sporazumne, da posamezna temeljna organizacija samostojno, brez soglasja drugih temeljnih organizacij odloči, da bo poleg glavne dejavnosti opravljala še stransko dejavnost.

Tako določena stranska dejavnost se ne sme pokrivati niti okrniti glavne dejavnosti drugih temeljnih organizacij.

143. člen

V medsebojnih poslovnih odnosih in poslovnih odnosih z drugimi organizacijami združenega dela temeljna organizacija ne sme nastopati v škodo drugih temeljnih organizacij in Železarne.

144. člen

Temeljne organizacije so sporazumne, da nastale spore v zvezi z medsebojnimi poslovnimi odnosi in neizpolnjevanjem dogovorjenih obveznosti urejuje notranja arbitražna komisija Železarne.

2. Firma in sedež Železarne:

145. člen

Delovna organizacija posluje pod firmo: SLOVENSKE ŽELEZARNE – ŽELEZARNA JESENICE, o. sol. o.

Skrajšana firma delovne organizacije je: SŽ – ŽELEZARNA JESENICE, o. sol. o.

Sedež delovne organizacije je na Jesenicah, Cesta železarjev 8.

3. Zastopanje in predstavljanje:

146. člen

Železarno zastopa in predstavlja predsednik poslovnega odbora, ki je zakoniti zastopnik in podpisuje v njenem imenu Železarno zastopajo in podpisujejo tudi delavci s posebnim pooblastilom in odgovornostmi v skladu s pooblastili, določenimi s tem sporazumom in statutom Železarne.

147. člen

Predsednik poslovnega odbora je pooblaščen zastopati Železarno v pravnem prometu z drugimi, z omejitvijo, da mora z sklepanje:

- kreditnih in posojilnih pogodb vseh vrst,
- pogodb o nakupu in prodaji nepremičnin,

- da imajo visoko šolsko izobrazbo in pet let uspešnega dela v gospodarstvu,
- da so angažirani družbenopolitični delavci z ugledom v širši družbeni skupnosti,
- da imajo ustvarjalni odnos do uveljavljanja in uresničevanja samoupravljanja, da naše politične usmeritve, da so poštene, da odgovorno gospodarijo z družbenimi sredstvi, da spoštujejo zakonitost, da imajo pravičen odnos do ljudi ter da so sposobni povezovati pravice z dolžnostmi in odgovornostmi.

126. člen

- Poslovodni odbor je pristojen in odgovoren zlasti za:
- vodenje poslovanja Železarn;
 - sklepa o zadevah, ki se nanašajo na celotno Železarno (prodaja, finance, nabava in ostalo);
 - koordiniranje dela;
 - daje predloge za letni, srednjeročni in dolgoročni plan Železarn;
 - sprejema poslovne odločitve za uresničevanje sprejetih planov, sporazumov, dogovorov in podobno;
 - analizira četrtletne, polletne in letne zaključne račune in ustrežno ukrepa;
 - daje predlog in kontrolira investicije, ki se opravljajo iz združenih sredstev;
 - predlaga določene statusne spremembe;
 - predlaga za razvoj organizacije in sistema poslovanja ter predlaga večje spremembe;
 - skrbi za zakonitost pri poslovanju Železarn;
 - pravočasno izvršuje odločitve in sklepe samoupravnih organov in daje predloge;
 - vodenje delovnih skupnosti;
 - opravlja druga dela, ki jih določajo zakon in samoupravni splošni akti Železarn.

127. člen

- Poslovodnemu odboru predseduje predsednik poslovnega odbora. Poslovodni odbor je sklepčen, če seji prisostvujeta dve tretjini članov. Odločitve se sprejemajo s soglasjem vseh prisotnih članov.

128. člen

- Predsednik poslovnega odbora opravlja zlasti naslednje naloge in dolžnosti:
- vodi delo poslovnega odbora pri opravljanju nalog iz člena 126. tega sporazuma;
 - koordinira delo vodij temeljnih organizacij pri opravljanju njihovih operativnih nalog;
 - skrbi in je odgovoren za zakonitost dela delavskega sveta in njegovih izvršilnih organov Železarn;
 - zastopa in predstavlja Železarno skladno s tem sporazumom;
 - vodi delo s področja ljudske obrambe in družbene samozastite;
 - zagotavlja varovanje poslovne in vojaške tajnosti;
 - opravlja druge naloge, določene s tem sporazumom in drugimi splošnimi akti Železarn.

129. člen

- Podpredsednik poslovnega odbora je pristojen in odgovoren zlasti, da:
- nadomestuje predsednika v odsotnosti,
 - opravlja naloge po pooblastilu predsednika, predvsem naloge s področja vodenja projektov splošnega pomena za Železarno.

130. člen

- Člani poslovnega odbora so pristojni in odgovorni za izvrševanje nalog in opravil s posameznih področij iz 123. člena tega sporazuma, za katere so imenovani.

131. člen

- Člani poslovnega odbora poleg opravil, ki izhajajo iz opravljanja nalog poslovnega odbora za posamezno področje, lahko vodijo tudi delo delovne skupnosti v skladu s statutom in drugimi samoupravnimi splošnimi akti.

132. člen

- Predsednik, podpredsednik in člani poslovnega odbora sklenejo delovno razmerje in uresničujejo pravice in dolžnosti iz dela v eni izmed delovnih skupnosti.

VII. SKUPNI POSLI IN INTERESI:

133. člen

- Temeljne organizacije s tem sporazumom določajo posle in interese, ki jih bodo zaradi uresničevanja skupnih ciljev in interesov skupno opravljale v Železarni, in sicer:

1. Skupno nastopanje:
 - v poslovnih razmerjih s tretjimi osebami,
 - pri gospodarski zbornici Slovenije, strokovnih združenjih, družbenopolitičnih skupnostih, družbenopolitičnih organizacijah in drugih organizacijah in skupnostih,
 - na tujem trgu;
 - uvoz, izvoz, porabništvo, zastopanje,

- b) ustanavljanje organizacij in poslovnih enot.
2. Skupna nabava surovin, polizdelkov, pomožnega materiala in storitev;
3. Skupna prodaja proizvodov in opravilo storitev s tretjimi osebami, raziskava tržišča in reklama.
4. Operativno planiranje proizvodnje.
5. Skupno opravljanje poslov v zvezi z:
 - združenjem sredstev temeljnih organizacij,
 - združenjem dela in sredstev z drugimi organizacijami združenega dela, poslovnimi skupnostmi in drugimi organizacijami,
 - sovlaganjem sredstev s tujimi poslovnimi partnerji,
 - združenjem sredstev amortizacije za rekonstrukcijo in modernizacijo ter vzdrževanje,
 - opravljanjem računovodskih in finančnih zadev,
 - cenami proizvodov in storitev v medsebojnem in zunanjem prometu,
 - izvedbo novogradenj in investicijskega vzdrževanja,
 - razvojni in raziskovalno dejavnostjo,
 - tehnično kontrolo,
 - študijem uporabe energije,
 - planiranjem proizvodnje in proizvodnih programov,
 - družbenoekonomskim planiranjem, analizo poslovanja, elektronsko obdelavo podatkov ter računalništvom,
 - izvajanjem politike delitve po delu, ugotavljanjem dohodka in delitve osebnega dohodka,
 - organizacijo in študijem dela,
 - izvajanjem dolgoročne kadrovske politike,
 - zbiranjem informacij in analiziranjem informacij o proizvodnji in poslovanju,
 - planiranjem kadrov, zaposlovanjem, strokovnim izobraževanjem,
 - izvajanjem socialne politike,
 - stanovanjsko gradnjo in družbenim standardom,
 - študijem varstva okolja in ekološkimi meritvami,
 - zdravstveno-tehnično varnostjo delavcev,
 - proučevanjem in izvajanjem samoupravljanja in informiranja,
 - ljudsko obrambo in družbeno samozastito,
 - pravnimi opravili,
 - splošno administracijo poslovanja,
 - komuniciranjem z javnostjo,
 - rekreacijsko-kulturno dejavnostjo in izvajanjem počitniškega letovanja v domovih Železarn in drugod,
 - izdajanjem internega glasila in internih publikacij.
6. Skupno določanje oblike in uporabe pečatov in stampilk temeljnih organizacij in delovne organizacije ter oblike in uporabe enotnega zaščitnega znaka.
7. Opravljanje skupnih nalog, ki so navedene v tem sporazumu in v drugih samoupravnih splošnih aktih.

134. člen

- Vsebine dela in smernice, ki izhajajo iz skupnih poslov in interesov, opredeljujejo, določajo in nadzorujejo samoupravni organi Železarn in temeljnih organizacij, poslovodni odbor na način, ki je določen s tem sporazumom in z drugimi samoupravnimi splošnimi akti delovne organizacije in temeljnih organizacij.

135. člen

- Temeljne organizacije so sporazumne, da bodo medsebojno sodelovale pri uresničevanju ciljev združevanja, uspešnega opravljanja skupnih dejavnosti ter zaštite skupnih interesov. Skupni interesi imajo prednost pred posameznimi, kar bodo temeljne organizacije pri razreševanju medsebojnih sporov upoštevale kot osnovno načelo.

- Temeljne organizacije nadalje soglašajo, da bodo svoje poslovanje usklajevale in pri tem upoštevale načelo solidarnosti.

136. člen

- Temeljne organizacije lahko same opravljajo ali poverijo drugim organizacijam izven Železarn posamezna dela iz 113. člena tega sporazuma, s pogojem, da je to zanje uspešnejše ter da ni v nasprotju z interesi in sprejeto politiko drugih temeljnih organizacij.

VIII. STATUS ŽELEZARNE:

1. Dejavnosti temeljnih organizacij in Železarn:

137. člen

- Temeljne organizacije, združene v Železarno, opravljajo naslednje glavne dejavnosti:

- Temeljna organizacija Plavž Jesenice: Proizvodnja grodlja in vsipnih surovin.
- Temeljna organizacija Jeklarna Jesenice: Proizvodnja jekla.
- Temeljna organizacija Livarna Jesenice: Izdelava jeklenih ulitkov barvnih kovin, proizvodnja jekla, izdelava in popravilo modelov.
- Temeljna organizacija Valjarna blumingštekela Bela: Proizvodnja tople valjanih polizdelkov, trakov in pločevine.

- Delegati in člani skupnih samoupravnih organov opravljajo tudi druge zadeve, katere jim delavci temeljnih organizacij poverjajo s sporazumom.

81. člen

- V temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih delavci odločajo o neodtujljivih pravicah z osebnim izjavljanjem — z referendumom, prek zborov samoupravnih delovnih skupin ter s podpisovanjem, oziroma posebnimi izjavami o zadevah in vprašanjih, ki jih določajo statuti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

82. člen

- Poleg zadev, določenih s statuti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, delavci odločajo z referendumom tudi o naslednjih skupnih zadevah:
- samoupravnem sporazumu o združitvi Železarn z drugimi delovnimi organizacijami in skupnostmi,
 - statutu Železarn in statutu Slovenskih železarn,
 - samoupravnem sporazumu o osnovah planov Železarn,
 - o osnovah in merilih združevanja in razdelitve sredstev za skupno porabo,
 - sklepih, ki se nanašajo na odpoved pravice do povrnitve združenih sredstev, oziroma do nadomestila za gospodarjenje z združenimi sredstvi,
 - o drugih zadevah, ki jih predvidevata zakon in ta sporazum.

- Pred referendumom o teh zadevah sindikalna organizacija organizira in vodi javno razpravo prek sindikalnih skupin skladno z določili statuta temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

83. člen

- Delavski svet določa predloge za zadeve, nastete v prejšnjem členu, referendum pa skliče delavski svet temeljnih organizacij in delovnih skupnosti. Predlog je sprejet, če se na referendumu izreče »za« več kot polovica vseh delavcev vsake posamezne temeljne organizacije in delovne skupnosti.

1. Delavski svet Železarn:

84. člen

- Delavci so sporazumni, da oblikujejo delavski svet Železarn kot organ, ki upravlja delo in poslovanje Železarn. Sestavljajo ga delegati temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, sorazmerno s številom delavcev v vsaki temeljni organizaciji in delovni skupnosti. Vsaka temeljna organizacija in delovna skupnost delegira najmanj dva delegata.

85. člen

- Delegati volijo delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti neposredno na tajnih volitvah, ki jih razpisuje delavski svet Železarn.

- Mandat delegatov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti v delavskem svetu Železarn traja dve leti. Nihče ne more biti več kot dvakrat zaporedoma izvoljen v delavski svet Železarn.

86. člen

- V delavski svet Železarn ne morejo biti izvoljeni predsednik, podpredsednik in člani poslovnega odbora, vodje temeljnih organizacij in računovodje temeljnih organizacij ter delavci s posebnimi pooblastili.

87. člen

- Delegati se morajo pri soodločanju o vprašanjih, ki se nanašajo na ustvarjanje materialnih obveznosti temeljnih organizacij, oziroma o drugih vprašanjih, ki jih določajo statuti temeljnih organizacij in ta sporazum, ravnati in glasovati skladno s stališči delavcev ali delavskih svetov temeljnih organizacij, katerih delegati so.

- Če delegati soodločajo o zadevah, o katerih se delavci osebno ne izjavljajo, se morajo ravnati in glasovati skladno s smernicami, ki so jih določili delavci ali delavski sveti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

88. člen

- Kadar delavski svet Železarn odloča o vprašanjih, o katerih se delavci skladno z zakonom in samoupravnimi akti osebno izjavljajo, sprejema sklepe v soglasju z vsemi temeljnimi organizacijami in delovnimi skupnostmi. Pri glasovanju se za vsako temeljno organizacijo in delovno skupnost šteje le en glas, čeprav seji prisostvuje in za sklep glasuje več delegatov posamezne temeljne organizacije ali delovne skupnosti.
- Šteje se, da je soglasje doseženo tudi v primerih, če seji zaradi opravičljivih razlogov ne prisostvuje niti en delegat določene temeljne organizacije ali delovne skupnosti, delavskemu svetu Železarn pa je predložen pisni sklep delavskega sveta te temeljne organizacije, oziroma delovne skupnosti, ki ga podpiše predsednik delavskega sveta.

89. člen

- Delegati v delavskem svetu Železarn so za svoje delo odgovorni delavcem temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, ki so jih izvolili, in njihovim delavskim svetom.

- Delegati, ki se ne ravnaajo in ne glasujejo v skladu s stališči in smernicami, ki so jih določili delavci ali delavski sveti temeljne organizacije, oziroma delovne skupnosti, ali jih ne obveščajo o svojem delu in o delu delavskega sveta Železarn, oziroma o vprašanjih, pri katerih se delegati niso zedinili, kršijo delegatske obveznosti in jih delavci lahko odpokličejo na način in pod pogoji, ki jih določa statut Železarn.

90. člen

- Podrobnosti o volitvah, o sklepčnosti seje, načinu glasovanja, ugotavljanju izida glasovanja, o večini, ki je potrebna za veljavnost sklepov, ter pravicah in obveznostih delegatov urejajo statut Železarn in drugi splošni akti.

91. člen

- Delavskemu svetu Železarn delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti določajo naslednja področja delovanja in naloge:

1. Določa predloge, usklajuje in razglasi:
 - samoupravni sporazum o združitvi temeljnih organizacij v Železarno,
 - statut Železarn,
 - samoupravni sporazum o temeljih planov Železarn,
 - samoupravni sporazum o združevanju in delitvi sredstev sklada skupne porabe,
 - poslovno politiko Železarn in ukrepe za njeno izvajanje, združevanje sredstev za skupne investicije.
2. Sprejema:
 - samoupravne splošne akte, za katere ga pooblašča ta sporazum,
 - plane Železarn,
 - smernice in stališča za plane in programe s področja ljudske obrambe in družbene samozastite,
 - ukrepe izvajanja sprejetih planov in programov,
 - zbirne periodične obračune in zbirni zaključni račun Železarn,
 - samoupravne sporazume o pristopu Železarn v poslovna združenja in interesne skupnosti s področja gospodarstva,
 - skupne sanacijske programe za Železarno ali za temeljno organizacijo, ki sanacijskega programa ni sprejela.
3. Odloča:
 - o namenski uporabi združenih sredstev za skupne investicije in skupno porabo, oziroma družbeni standard,
 - o drugih zadevah skupnega pomena za Železarno.
4. Voli in razrešuje:
 - predsednika in namestnika predsednika delavskega sveta Železarn,
 - izvršilne organe delavskega sveta Železarn,
 - delegate Železarn v organizacijah posebnega družbenega pomena, v poslovnih združenjih in v interesnih skupnostih s področja gospodarstva.
5. Imenuje in razrešuje:
 - predsednika, podpredsednika in člane poslovnega odbora Železarn,
 - delavce s posebnimi pooblastili za opravljanje skupnih zadev,
 - stalne in občasne komisije.
6. Daje smernice:
 - poslovodnemu odboru Železarn,
 - izvršilnim organom delavskega sveta Železarn in nadzira njihovo delo.
7. Opravlja druge zadeve s svojega delovnega področja, ki jih določajo zakon, ta sporazum, statut Železarn in drugi splošni akti.

2. Izvršilni organi:

92. člen

- Delavci so soglasni, da delavski svet Železarn izvoli naslednje izvršilne organe:
- odbor za gospodarstvo,
 - odbor za kadre in družbeni standard,
 - odbor za splošne zadeve,
 - odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozastito,
 - odbor za stanovanjska vprašanja.
- Po potrebi lahko delavski svet Železarn izvoli tudi druge izvršilne organe.

93. člen

- Člane izvršilnih organov voli delavski svet Železarn izmed svojih članov in izmed drugih delavcev temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, na predlog sindikalne organizacije Železarn, na konstituantni seji z javnim glasovanjem.

- V izvršilne organe ne morejo biti izvoljeni tisti delavci, ki skladno s tem sporazumom ne morejo biti izvoljeni v delavski svet Železarn.

94. člen

- Člane izvršilnih organov delavski svet voli za dve leti. Nihče ne more biti več kot dvakrat zaporedoma izvoljen v izvršilni organ.

- Člani izvršilnih organov za svoje delo odgovarjajo delavskemu svetu Železarn. Za neizpolnjevanje nalog lahko delavski svet Železarn odpokliče posameznega člana ali razreši celotni izvršilni organ, pod pogoji in na način, ki ga določi statut Železarn.

95. člen
Delavski svet Železarne lahko razveljavi sklep ali zadrži ukrep, ki ga je sprejel izvršilni organ, če sodi:

- da je s tem sklepom ali ukrepom prekršil pooblastila, ki mu jih delavski svet daje s tem sporazumom in statutom Železarne,
- da je s sklepom ali ukrepom kršil določila samoupravnega splošnega akta,
- da je s sklepom ali ukrepom kršil načrtano politiko poslovanja,
- da z ukrepom ne izpolnjuje sklepov delavskega sveta Železarne, sklepov delavcev temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, ki so jih sprejeli z osebnim izjavljanjem.

96. člen
Odbor za gospodarstvo šteje 11 članov, delavski svet Železarne pa mu poverja izvršilne zadeve za naslednja področja delovanja:

1. Sprejema stališča:
 - predlog poslovne politike Železarne,
 - zbirne periodične obračune in zbirni zaključni račun Železarne,
 - gibanje stroškov, dohodka in osebnih dohodkov.
2. Predlaga:
 - plane, programe, razvojne načrte Železarne,
 - ukrepe v zvezi z rezultati zbirnih periodičnih obračunov in zbirnega zaključnega računa Železarne,
 - ukrepe v zvezi z gibanjem stroškov, dohodka in osebnih dohodkov.
3. Daje smernice:
 - poslovnemu organu za izvrševanje sklepov delavskega sveta Železarne, ki sodijo v njihovo delovno področje.
4. Izvršuje:
 - sklepe delavskega sveta Železarne s področja gospodarjenja in poslovne politike,
 - sklepe s področja raziskav, izumov in racionalizacij ter usmerja tovrstno dejavnost,
 - ostale konkretne naloge, ki jih zahteva delavski svet Železarne,
 - naloge, ki jih podrobneje opredeljuje statut Železarne.

97. člen
Odbor za kadre in družbeni standard šteje 11 članov, delavski svet Železarne pa mu poverja izvršilne zadeve za naslednja področja delovanja:

1. Spremlja:
 - kadrovanje na delovna mesta delavcev s posebnimi pooblastili, ki upravljajo skupne zadeve,
 - namensko koriščenje združenih sredstev sklada skupne porabe.
2. Predlaga:
 - program kadrov,
 - program izobraževanja in štipendiranja,
 - program skupnih preventivnih in sanacijskih ukrepov s področja varstva pri delu in varstva okolja,
 - program gradnje objektov družbenega standarda.
3. Usklajuje kadrovske politike med temeljnimi organizacijami in delovnimi skupnostmi.
4. Odobrava strokovno usposabljanje, specializacijo delavcev doma in v tujini ter spremlja uspešnost usposabljanja.
5. Izvršuje:
 - sklepe delavskega sveta Železarne s področja kadrovske politike, kadrovske zadeve in družbenega standarda,
 - konkretne naloge, ki jih zahteva delavski svet Železarne,
 - ostale naloge, ki jih zahteva delavski svet Železarne,
 - ostale naloge, določene s statutom Železarne.
6. Sklepa o vlogah posameznih proslincev, društev in organizacij v okviru pooblastil in odobrenih sredstev v te namene.

98. člen
Odbor za splošne zadeve šteje 11 članov, delavski svet Železarne pa mu poverja izvršilne zadeve za naslednja področja delovanja:

1. predlaga statut in druge samoupravne splošne akte, ki jih sprejema delavski svet Železarne;
2. sprejema organizacijske predpise s posameznih področij delovanja, ki so skupnega pomena za vso Železarno;
3. spremlja službena potovanja v tujino in sprejema poročila o uspešnosti službenih potovanj s strokovnim mnenjem odgovornega delavca;
4. izvršuje:
 - konkretne naloge, ki jih zahteva delavski svet Železarne;
 - naloge, ki jih podrobneje določa statut Železarne;
5. obravnava in sklepa o vlogah posameznih proslincev, društev in organizacij v okviru pooblastil in odobrenih sredstev v te namene.

99. člen
Odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito šteje 15 članov. Zaradi posebnega družbenega pomena v odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito delegirajo po enega delegata družbenopolitične organizacije Železarne: zveza komunistov, sindikalna organizacija in zveza socialistične mladine.

Po svojem položaju so člani odbora: predsednik delavskega sveta Železarne, predsednik poslovnega odbora, poveljnik teritorialnih enot, načelnik štaba civilne zaščite in referent za ljudsko obrambo Železarne. Ostale člane voli delavski svet Železarne izmed delegatov v delavskem svetu Železarne in ostalih delavcev temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, ki so lahko izvoljeni v delavski svet.

100. člen
Odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito ima naslednje pristojnosti in naloge:

1. spremlja varnostne razmere in stanje v Železarni;
2. sprejema razvojni in obrambni načrt Železarne in ga dopolnjuje;
3. skrbi:
 - za organiziranje in usposabljanje enot teritorialne obrambe v Železarni,
 - za organizacijo in usposabljanje štaba in enot civilne zaščite;
4. usklajuje:
 - obrambne priprave enot teritorialne obrambe z drugimi obrambnimi pripravami Železarne in občine,
 - izvajanje družbene samozaščite in spremlja delo enot narodne zaščite;
5. predlaga pristojnim upravnim organom za ljudsko obrambo občin razporeditev delavcev, ki so vojaški obvezniki, na delovno dolžnost v enote teritorialne obrambe in civilne zaščite Železarne;
6. poroča delavskemu svetu Železarne o splošnem stanju ljudske obrambe in družbene samozaščite v Železarni;
7. izvršuje:
 - sklepe delavskega sveta Železarne s področja ljudske obrambe in družbene samozaščite,
 - ostale sklepe, ki jih predvidevajo zakon in ostali splošni akti Železarne.

Odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito deluje v obrambnih pripravah in izvajanju družbene samozaščite s krajevnimi skupnostmi, v katerih so posamezne temeljne organizacije Železarne.

101. člen
Odbor za stanovanjska vprašanja šteje sedem članov in ima naslednje pristojnosti:

1. predlaga program gradnje stanovanj,
2. sprejema predlog vrstnega reda proslincev stanovanja in ga daje v javno razpravo,
3. obravnava vloge delavcev za dodelitev stanovanj,
4. posameznim proslincem dodeljuje stanovanja iz skupnega sklada iz potrjenega vrstnega reda,
5. odobrava dodelitev posojila delavcev za individualno stanovanjsko gradnjo ali nakup stanovanja.

102. člen
Odbor samoupravne delavske kontrole šteje sedem članov in ima naslednje pristojnosti:

1. predlaga program gradnje stanovanj,
2. sprejema predlog vrstnega reda proslincev stanovanja in ga daje v javno razpravo,
3. obravnava vloge delavcev za dodelitev stanovanj,
4. posameznim proslincem dodeljuje stanovanja iz skupnega sklada iz potrjenega vrstnega reda,
5. odobrava dodelitev posojila delavcev za individualno stanovanjsko gradnjo ali nakup stanovanja.

103. člen
V odbor samoupravne delavske kontrole delavci vsake temeljne organizacije in delovne skupnosti neposredno izvolijo po enega delegata. Odbor šteje 25 članov. Delegati volijo za dve leti, nihče pa ne more biti izvoljen več kot dvakrat zaporedoma.

Za delegata v odbor samoupravne delavske kontrole ne more biti izvoljen član skupnih samoupravnih organov in tudi ne delavec, ki po določbah tega sporazuma ne more biti izvoljen kot delegat v delavski svet Železarne.

104. člen
Odbor samoupravne delavske kontrole deluje na vseh skupnih področjih poslovanja in samoupravljanja, zlasti pa nadzira:

1. Izvajanje:
 - statuta, skupnih samoupravnih sporazumov,
 - samoupravnih splošnih aktov in družbenih dogovorov,
 - sklepov delavcev samoupravnih organov in poslovnega odbora,
 - nadzor nad skladnostjo teh aktov in sklepov s samoupravnimi pravicami, dolžnostmi in interesi delavcev.
2. Uveljavljanje samoupravnih pravic in obveznosti delavcev.
3. Odgovorno in smotrno izkoriščanje ter razpolaganje z družbenimi sredstvi.
4. Uporaba načela delitve po delu pri razporejanju čistega dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke.
5. Poslovanje s tujimi in domačimi partnerji.
6. Obveščanje delavcev o vprašanjih, pomembnih za odločanje in kontrolo.

Odbor opravlja tudi druge zadeve, določene s statutom Železarne in pravilnikom o organiziranju in delu samoupravne delavske kontrole.

105. člen
Odbor samoupravne delavske kontrole deluje in sklepa na sejah. Problematiko obravnava na lastno pobudo, na poljudo

posameznega delavca, samoupravne delovne skupine, samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij, služb, družbenega pravobranilca samoupravljanja in organov družbenopolitičnih skupnosti.

106. člen
Člani odbora samoupravne delavske kontrole morajo o svojem delu in delu odbora ter o ugotovitvah občasno poročati delavcem temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, ki so jih izvolili in katerim odgovarjajo za svoje delo.

O svojem delu in delu odbora ter ugotovitvah morajo člani odbora samoupravne delavske kontrole obveščati tudi sindikalne organizacije temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

107. člen
Pravice, dolžnosti in odgovornosti članov odbora samoupravne delavske kontrole urejajo statut, pravilnik o organiziranju in delu samoupravne delavske kontrole ter drugi samoupravni splošni akti.

Statut Železarne določa tudi pogoje in način za odpoklic člana odbora samoupravne delavske kontrole pred iztekom dobe, za katero je bil izvoljen. Odpoklic predlaga sindikalna organizacija.

4. Odločanje delavcev po delegatih v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti in skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti:

108. člen
Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti so sporazumni, da ima vsaka delegacija temeljne organizacije in delovne skupnosti praviloma eno delegatsko mesto v zboru združenega dela skupščine občine Jesenice, razen temeljne organizacije Vratni podboji Javornik, temeljne organizacije Profilarna Javornik in temeljne organizacije Kovinoservis Jesenice, ki se povezujejo v konferenco delegacij z enim delegatskim mestom v zboru združenega dela skupščine občine Jesenice.

Način delegiranja delegatov v konference delegacij se določa s posebnim poslovnikom.

109. člen
Delegacija temeljne organizacije Monter Dravograd se povezuje v občini Dravograd.

110. člen
Delavci v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih so sporazumni, da na ravni delovne organizacije oblikujejo konference posebnih delegacij za delegiranje delegatov v zbor uporabnikov skupščin samoupravnih interesnih skupnosti.

Delegacija temeljne organizacije Monter Dravograd se povezuje v občini Dravograd.

111. člen
Konferenca posebnih delegacij se oblikuje tako, da posebna delegacija vsake temeljne organizacije in delovne skupnosti delegira najmanj enega delegata v konferenco.

112. člen
Konferenca delegacij je sklepčna, ko je na konferenci prisotna večina delegatov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

113. člen
Na konferenci delegatov uskladijo stališče posebnih delegacij vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti ter delegirajo ustrezno število delegatov na sejo skupščin posameznih samoupravnih interesnih skupnosti.

Konferenca delegira v zbor uporabnikov skupščine posamezne samoupravne interesne skupnosti toliko delegatov, kolikor ima delovna organizacija v njem delegatskih mest.

114. člen
Delegat v zbor izvajalcev skupščin tistih samoupravnih interesnih skupnosti, kjer se posamezna temeljna organizacija ali delovna skupnost pojavi kot izvajalec, delegira delavski svet te temeljne organizacije, oziroma delovne skupnosti.

115. člen
V organe upravljanja v poslovni skupnosti, banki, skupnosti premoženjskega in osebnega zavarovanja ter drugi samoupravni organizaciji in skupnosti delegira delegate delavski svet Železarne.

116. člen
Določbe glede pravic, dolžnosti in odgovornosti delegatov v delavskem svetu Železarne se smiselno uporabljajo tudi za delegate v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti in skupščinah družbenopolitičnih skupnosti.

5. Obveščanje:

117. člen
Poslovanje in upravljanje Železarne in temeljnih organizacij je javno ter pod neposrednim nadzorom delavcev, njihovih samoupravnih organov, sindikata, družbenega pravobranilca samoupravljanja ter družbenopolitičnih skupnosti.

118. člen
Delavci imajo pravico, da so obveščeni o delu samoupravnih in poslovnih organov.

Organi iz prvega odstavka tega člena morajo zagotoviti redno, pravočasno, resnično, popolno ter po vsebini in obliki obveščanje delavcev o celotnem poslovanju Železarne, temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, predvsem o:

- stanju proizvodnje, produktivnosti ter izpolnjevanju samoupravnega letnega plana,
- materialno finančnem stanju,
- pridobivanju in delitvi dohodka,
- kazalcih za izkazovanje delovnih uspehov,
- uporabi združenih sredstev in rezultatov, doseženih z združevanjem,
- drugih vprašanjih, ki so pomembna za njihov družbeno-ekonomski položaj.

Samoupravni in poslovnostni organi ter drugi odgovorni delavci morajo pravočasno, resnično in popolno obveščati delavce o svojem delu na način, ki omogoča delavcem oblikovanje stališč in sprejemanje odločitev.

119. člen
Temeljne organizacije so sporazumne, da se zanje strokovne naloge s področja informativne dejavnosti opravljajo skupno.

Vse notranje in zunanje informacije, namenjene samoupravnim delovnim skupinam, samoupravnim in poslovnim organom, družbenopolitičnim organizacijam ter delegacijam za družbenopolitične in samoupravne interesne skupnosti, se zbirajo v Centru za proučevanje samoupravljanja in informiranja (v nadaljnjem besedilu: CPSI), kjer strokovna služba zagotovi primerno obliko in vsebino in jih po dogovorjenem postopku posreduje ustreznim organom, hkrati pa s sprejetimi odločitvami seznanja službe ter zunanje organizacije in skupnosti.

120. člen
Delo CPSI s področja obveščanja usmerja poseben družbeni organ — odbor za informiranje, ki določa postopek za sprejem posameznih samoupravnih odločitev in udeležence v njem.

Odbor za informiranje šteje 11 članov in ga sestavljajo:

- 2 delegata sindikalne organizacije,
- 2 delegata ZK,
- 2 delegata ZSMS,
- 5 delegatov delavskega sveta Železarne.

Na sejah odbora obvezno sodeluje delavec CPSI, ki je dolžan, da za vsako sejo pripravi ustrezno gradivo s potrebnimi obrazložitvami.

Odbor za informiranje je za svoje delo odgovoren delavskemu svetu Železarne in družbenopolitičnim organizacijam Železarne.

121. člen
Temeljne organizacije soglašajo, da se s skupnim pravilnikom o samoupravnem informiranju in komuniciranju določijo informacijska sredstva in načini obveščanja, nosilci nalog in njihova odgovornost ter pristojnosti odbora za informiranje.

Temeljne organizacije prav tako določijo s skupnim pravilnikom o poslovni tajnosti vsebino in obseg poslovne tajnosti za Železarno in temeljne organizacije ter sankcije za kršitve.

122. člen
Temeljne organizacije so sporazumne, da se izdaja skupno glasilo Železarne »Železar« in druge občasne publikacije.

VI. POSLOVODNI ODBOR:

123. člen
Poslovodni organ Železarne je kolegijski poslovodni organ, ki se imenuje poslovodni odbor.

Poslovodni odbor je za svoje delo odgovoren delavcem in delavskemu svetu delovne organizacije.

Poslovodni odbor ima pet članov in ga sestavljajo: predsednik, podpredsednik in trije člani.

Predsednik poslovodnega odbora predseduje poslovnemu odboru, ki vodi poslovanje Železarne.

Podpredsednik poslovodnega odbora nadomešča predsednika v času njegove odsotnosti in opravlja druge predpisane naloge.

Člani poslovodnega odbora praviloma pokrivajo naslednje dejavnosti:

- proizvodnjo in razvojno področje,
- ekonomsko področje,
- sociološko, pravno in kadrovske področje.

124. člen
Predsednika, podpredsednika ter člane poslovodnega odbora izvoli delavski svet Železarne po javnem razpisu, ki ga opravi razpisna komisija, in sicer za mandatno dobo štirih let. Po preteku mandatne dobe so lahko ponovno imenovani za opravljanje omenjene funkcije.

125. člen
Za predsednika, podpredsednika ter člane poslovodnega odbora so lahko imenovane osebe, ki izpolnjujejo, razen z zakonom predpisanih, še naslednje pogoje:

POLITIKA PRODAJE – IZVOZA JAPONSKIH FIRM

Japonska je danes po bruto nacionalnem produktu – 549 milijard dolarjev, druga najmočnejša gospodarska sila na svetu. S svojo agresivno gospodarsko politiko je prodrla na vsa tuja tržišča in japonske firme so postale resen konkurent evropskim in ameriškim, ki smatrajo ta prodor kot dumping in zato zahtevajo od svojih vlad določeno zaščito.

Države EGS in ZDA so sicer sprejele določene ukrepe, vendar pa so v zadnjem času zahodni gospodarstveniki prišli do spoznanj, da Japonska ne izvaja dumping politike, ampak se japonske firme poslužujejo novih spoznanj managementa in prodajne strategije.

Analize so namreč pokazale, da so proizvodni stroški japonskih proizvodov dejansko pod tržnimi cenami. Zanimiv primer je japonsko jeklo. Japonske jeklarne večkrat navajajo, da so v stanju ceneje proizvajati kot evropski in ameriški jeklarji zaradi kvalitetne rude in velikih kapacitet. Statistika navaja celo primere, da so japonske firme v stanju proizvesti v enem mesecu toliko kot zahodni proizvajalci v enem letu (japonska proizvodnja jekla lani 107,4 milijona ton).

Dejstvo je, da so japonske firme prisotne na vseh svetovnih trgih – v visokoindustrijskih deželah in deželah v razvoju in to z zaviranjem vrednih količinami. Že samo nekaj primerov nam to trditve potrjuje. Japonska pokriva 20 % trga krogičnih ležajev v Zahodni Nemčiji. Oba vodilna proizvajalca krogičnih ležajev FAG in SKF sta morala zaradi nizke cene Japoncev še bolj avtomatizirati proizvodnjo, kar seveda pomeni večjo brezposelnost. SKF je od leta 1972 dalje odpustil že preko 4.000 delavcev. Japonci pokrivajo 60 % trgovine z motornimi kolesi v okviru EGS. V letu 1976 so imele japonske ladjedelnice več kot tri četrtine vseh naročil v okviru dežel OECD/24 dežel. V istem letu so Japonci povečali izvoz avtomobilov za 39 %. Japonci ponujajo ladjedelnice debelo pločevino po 252 dolarjev za tono, čeprav je njihova lastna proizvodna cena 256 dolarjev in prevoz okrog 25 dolarjev na tono; zahodnonemške jeklarne pa lahko nudijo po 280 dolarjev za tono. Agresivni nastop na tujih trgih ima svoje vzroke tudi v tem, da so Japonci prisiljeni izvažati, če hočejo plačati uvožene prehranske artikle in surovine. Tudi kapacitete so prevelike za večino proizvodov za domači trg. Uvoz teh izdelkov je zaviran z »nevidnimi« metodami oblasti in združenj in ne s carinami. Očitek dumping cen japonskih proizvodov je dvomljiv tudi zato, ker danes skoraj ni več države, oziroma proizvoda, ki se ne bi ceneje izvažal kot prodajal doma. Vprašanje je le, koliko cenejši so lahko proizvodi v izvozu. Pri tem igra pomembno vlogo veliki notranji trg (110 milijonov prebivalcev).

Kljub velikemu dosežanju povečanja izvoza (v preteklem letu se je povečal za 24 % = 69.340 milijonov dolarjev) predstavlja japonski izvoz le 11 % bruto – socialnega proizvoda Japonske (Švica 32 %). Pri takem izvozu se japonska podjetja lahko odpovedo dobičku in kritju variabilnih stroškov, kar se seveda upošteva pri kalkulacijah cen za izvoz.

Tudi japonsko gospodarstvo je občutilo recesijo v letih 1974 – 1975. Najbolj je prizadela notranje povpraševanje, kar pa je imelo posledice za izvoz, oziroma za kalkulacije cen. Zato je postala izvozna politika japonskih firm še bolj agresivna in je povsem prevzela in realizirala koncepcije »nove« strategije izvoza.

SMOTRNA SELEKCIJA PROIZVODOV GLEDE NA PROIZVODNI TRG

Japonska podjetja ne gredo na trg s svojimi proizvodi, ne da bi izvršila predhodno strogo selekcijo proizvodov. Ta selekcija se vrši sistematsko za posamezne proizvode, oziroma za skupine proizvodov, z namenom, da se ugotovi, kateri bi se lahko prodajali z agresivno politiko. Velikokrat gre pri tem za proizvode pri

katerih ima japonski proizvajalec določene prednosti pred evropskimi in ameriškimi proizvajalci.

PRODAJNI TRG JE SVETOVNI TRG

Japonski proizvajalci koncentrirajo svojo proizvodno strategijo na proizvode, katerih prodajni trg je v osnovi svetovni trg. Razvili so globalno, po deželah pa različno strategijo, ki jo uresničujejo z vso doslednostjo. Pri tem obravnavajo svetovni tržni potencial in so pri tem vključeni vsi pomembnejši konkurenti. Nasprotno pa, npr.: nemške firme, smatrajo za lastni trg samo Zahodno Nemčijo. Za nemške firme je izvoz le prodajni ventil, če se prodaja zatika na domačem trgu.

DELEŽ NA TRGU JE PRED KRATKOROČNIM DOBIČKOM

Mnoge japonske firme so prišle do spoznanja, da je velik delež na trgu najboljša garancija – dolgoročno, za finančni uspeh prodaje. Zato se tolerirajo kratkoročne izgube. Torej je prvi in tudi največji cilj take strategije, da se doseže primat na trgu in zato že v začetku izhajajo v planiranju od velikih potencialnih količin proizvodov, za katere je mogoče izvesti racionalno proizvodnjo. Tako so Japonci začeli proizvajati plemenita jekla na način, ki je v Evropi običajen za navadna jekla. Japonci so kljub veliki skepsi uspešno rešili vse probleme glede teh procesov proizvodnje jekel in so lahko proizvajali visoko vredna jekla po nižjih cenah, s čimer so postali izredno konkurenčni. To dejstvo je v ozadju uspešne ofenzive na trgu krogičnih ležajev v ZDA in v Evropi. Ko ne bi bila proizvodna strategija že od vsega začetka usmerjena na pridobitev velikega deleža na svetovnem trgu za jekla za krogične ležaje, bi bila zaprta pot do postopka za masovno proizvodnjo jekel za krogične ležaje. Torej so bile investicije usmerjene glede na bodoči tržni delež in ne glede na naložila, ki so jih že dobili. Japonski podjetniki niso obremenjeni z zahtevo, da mora vsak proizvod prinesiti povsod in vsako leto dobiček, tudi redkeje napravijo napako evropskih podjetnikov, ki pričakujejo dobiček na vsakem novem trgu takoj ali v najkrajšem času.

VISOKA KVALITETA

Kljub velikoserijski proizvodnji je japonskim proizvajalcem uspelo doseči za večino proizvodov odlično kvaliteto in jo tudi obdržati. To pa pomeni, da se stalno izpopolnjujejo v opremljenosti proizvodnje in tehnologiji proizvodov.

AGRESIVNA POLITIKA CEN

Z agresivno politiko cen so največkrat japonske firme skušale doseči primat na trgu. Pri tem ne postopajo po običajnem načelu, da se mora nov proizvod uvesti z najvišjo možno ceno, da bi se čimprej pokrili stroški investicij v razvoj, izdelavo in prodajo proizvoda. Pri visoki mehanizirani proizvodnji je manjše zlo, če se prodaja z izgubo, kot pa omejiti proizvodnjo. Agresivna politika je nujna. V ozadju so namreč prevelike kapacitete.

Japonski proizvajalci prenašajo na trg konsekvenco vse stroškovne prednosti, ki izhajajo iz visoke mehanizirane proizvodnje. Velikokrat je prednost že v tem, da domača konkurenca v deželi, kamor so se usmerili, drži notranje cene na visokem nivoju. V takih primerih japonskim proizvajalcem ni potrebno, da bi cene postavili pod izdelavnimi stroški. Obratno je možno pojasniti manjši uspeh evropskih firm na Japonskem z napačno politiko cen.

IZKORIŠČANJE ŠIBKIH TOČK KONKURENCE

Japonci postopajo po vojaški strategiji, da se napade sovražnik tam, kjer je najšibkejši. Svoj položaj na trgu gradijo najprej na trgih držav, na katerih se veliki konkurenti še niso pojavili. Ali usmerijo tržni prostor na večja tržišča, na katerih so domači konkurenti šibki, oziroma so postali šibki (primer je pridobitev trga v Veliki Britaniji glede prodaje japonskih avtomobilov, kjer so japonske firme dosegle v kratkem času 10 % delež). Ali japonske firme prodrejo na tržišča tedaj, ko so domači proizvajalci močno obremenjeni in ne morejo v celoti pokriti potreb trga. Vse te selektivne strategije imajo za cilj, da se poveča delež na svetovnem trgu in na ta način doseže proizvodnja s stroškovnimi prednostmi, ki prekašajo tiste od konkurence na svetovnem trgu.

TRŽNA SIGURNOST JE BOLJŠA KOT FINANČNA SIGURNOST

V finančnem pogledu izkoriščajo japonske firme v polni meri možnost zadolževanja. Tako je delež lastnega kapitala japonskih firm v povprečju daleč pod deležem v nemški industriji. Visoko izkoriščanje proizvodnih naprav in strokovno ugodna proizvodnja sta tista dva faktorja, ki dajeta moč obvladovanja trga in pridobitev močnega tržnega deleža. V tem pa tiči tudi razlog, zakaj nekateri japonski proizvajalci dosega dobre dobičke, kljub agresivni politiki cen, pa čeprav so se dohodki v japonski industriji, v celoti vzeto, močno zmanjšali.

Očitno nudi močan tržni položaj najmanj enako sigurnost kot velik lastni kapital. Politiko dokaj velike zadolžitve je mogoče podpirati le tedaj, če je finančna strategija v skladu s strategijo proizvodnje in prodaje proizvodov. Prav tako ni mogoče podpirati agresivne finančne strategije, če se operira in nekoordinirano brez cilja z velikim številom proizvodov na domačem trgu in na tradicionalnih izvoznih tržiščih. Takša strategija je v nasprotju z osnovnimi koncepti splošne strategije in tudi ne prenese finančne agresivnosti.

V preteklem letu je znašal trgovski preseček v izmenjavi blaga z inozemstvom 11.150 milijonov dolarjev. Tak uspeh japonske trgovinske bilance je povzročil tudi hude kritike in Tokiu so očitali, da je svoje gospodarstvo potegnil iz krize na račun izvozne ekspanzije. Ker je pa ta povzročila pri glavnih zunanjetrgovinskih partnerjih v ZDA in EGS velik trgovski primanjkljaj, sta obe strani napovedali deželi vzajemnega sonca »trgovinsko vojno«. V ZDA predvidevajo zvišanje uvoznih carin za nekatere japonske proizvode. V EGS pa se zaostruje restriktivna politika nasproti japonskim avtomobilom, ladjam, jeklu in krogičnim ležajem.

Japonci odgovarjajo, da je krivda le v tem, da je njihovo gospodarstvo bolj produktivno in da se hitreje prilagaja potrebam sodobnega trga.

D. B.

Železarski globus

ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA

V zahodnonemških železarnah nastane pri proizvodnem procesu v plavžih in jeklarnah letno okoli milijon ton prahu in gošče. Podjetje Krupp je po dolgoletnih raziskavah razvilo nov postopek, ki bo omogočil predelavo tega odpadka in vrnil v proizvodnjo 450.000 ton železa, 24.000 ton cinka in 7.000 ton svinca ponovno v proizvodni postopek. Do zdaj so lahko vrnili v ponoven postopek preko naprav za sintranje samo majhen del teh odpadkov. Vzrok je bil v tem, ker s sintranjem ni bilo mogoče odstraniti cinka, svinca in ostankov aluminija, ki so povzročili precejšnje težave pri procesu v plavžu.

VENEZUELA

Ta južnoameriška država, ki je proizvedla leta 1976 882.000 milijonov ton surovega jekla, namerava v prihodnjih letih izredno povečati svojo železarsko proizvodnjo. Do leta 1979 predvidevajo povečanje letne proizvodnje surovega jekla na 4,8 milijonov ton in do leta 1990 celo na 15 milijonov ton. Celotno povečanje proizvodnje v prvi fazi ima za osnovo proizvodnjo surovega jekla v električnih obločnih pečeh. Tu bodo uporabili v znatni meri kot vložek železovo gobo, proizvedeno po HyL in Midrex postopku.

ŽELEZAR

9

2. Neznanje in neobveščenost.
3. Neprilagojenost.
4. Ustvarjanje zaupanja in interese.
5. Ustvarjanje občutka pripadnosti delovni organizaciji.
6. Spoznavanje predlogov, pod katerimi delavec združuje svoje delo z delom drugih delavcev, in
7. seznanjanje z vlogo proizvajalca in samoupravljalca.

Delavcu je splošno v novem okolju vse neznan, kar nam zbujajo neprijeten občutek in strah pred novim, zaradi tega je fluktuacija po prvih dneh dela največja. Delavec mora biti seznanjen z okoljem, v katerega se bo vključil, in zato mora biti nudena pomoč, da se znebi neprijetnega občutka in strahu. Socialno in tehnološko okolje, v katerega se bo delavec vključil, mora delavec spoznati že v uvajalnem seminarju in s kasnejšim uvajanjem v delo.

Na novo sprejeti delavec mora spoznati tehnološki postopek, nevarnosti nesreč, organizacijo dela, vrste materialov in izdelkov itd., da bo uspešen proizvajalec, dober član delovne skupnosti in uspešen upravljalec.

Delavcu, ki prvokrat stopa v združeno delo, so proizvodna disciplina, delovni red, delovna zakonodaja, temeljne pravice in odgovornosti delavcev v združenem delu itd. povsem nekaj novega, kar mu predstavlja veliko zapreko pri hitrem in uspešnem vključevanju v združeno delo.

Delavec mora imeti zaupanje v delovno organizacijo ter svojo delovno perspektivo. Delavci, ki imajo interes in voljo do dela, postanejo veliko boljše delavce kot tisti, ki v delovno organizacijo nimajo zaupanja niti interesa in volje do dela.

Z uvajalnim seminarjem moramo delavcu tudi pomagati, da se novi delavec vživi v socialno in proizvodno okolje, da se novi delavec počuti kot pripadnik delovne skupnosti in delovne skupine, v kateri uresničuje skupne cilje in pripravljenost sodelovanja.

Novi delavec mora biti seznanjen s pogoji, pod katerimi stopa v združeno delo, s prevzemom pravic in prevzemom odgovornosti v združenem delu.

Temelj socialističnih samoupravnih odnosov v združenem delu je družbena – lastnina proizvajalnih sredstev. V sistemu socialističnih samoupravnih odnosov imamo delavci pomembno družbeno vlogo kot samoupravljalci proizvodnih rezultatov svojega dela.

Namen uvajalnega seminarja je pomoč na novo sprejetim delavcem, da se pospešeno in učinkovito seznanijo s proizvodnim okoljem in družbeno sredino, v katero se vključujejo kot proizvajalci in samoupravljalci.

Z izdelavo predloga o razporeditvi delavca na delovno mesto, ki ga pripravi komisija za sprejem delavcev

na osnovi rezultatov testiranja in pregledov kandidata za zaposlitev v združeno delo, se nam zastavlja vprašanje, kateri samoupravni organ potrdi predlog o razporeditvi delavca na delovno mesto.

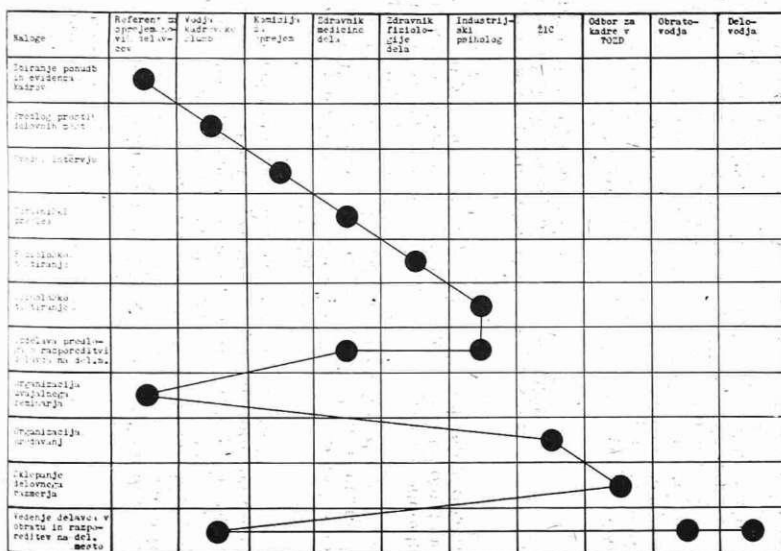
V železarni Jesenice obstaja praktično načelo, da komisija za sprejem delavcev v združeno delo velja za samoupravni organ in je taka izdelava predloga za razporeditev delavca na delovno mesto, v obrat ali delavnico hkrati tudi odločitev. Vendar pa komisija za sprejem delavcev v združeno delo sestavljajo nosilci metod sprejemnega postopka, torej strokovnjaki, ki so po svoji delovni dolžnosti ugotavljali potrebne podatke o kandidatu za zaposlitev. Čeprav komisija za sprejem delavcev v združeno delo deluje kot strokovni kolegijski organ, kar pa ni sinonim za samoupravni organ. Med komisijo za sprejem delavcev v združeno delo in odborom za kadre temeljne organizacije združenega dela kot samoupravnega organa je kadrovik temeljne organizacije združenega dela, ki kot živa vez posreduje kadrovske potrebe temeljne organizacije združenega dela komisiji za sprejem delavcev v združeno delo. Vendar pa bi morala biti relacija med odborom za kadre temeljne organizacije združenega dela kot samoupravnim organom in komisijo za sprejem delavcev v združeno delo kot strokovnim organom neposredna, tako da bi predlog o razporeditvi delavca na delovno mesto, obrat ali delavnico sprejel odbor za kadre temeljne organizacije združenega dela, kar bi zadostilo načelu samoupravnega odločanja delovnih ljudi v združenem delu.

Po podpisu izjave o medsebojnih razmerjih in odgovornostih delavcev v združenem delu postane kandidat za zaposlitev v združenem delu delavec v združenem delu. Z vpisom v kadrovske evidenco delavcev v združenem delu in z razporeditvijo delavca na določeno delovno mesto, obrat ali delavnico se sprejemni postopek delavca v združeno delo zaključuje. Prične pa se uvajanje novega delavca v delo.

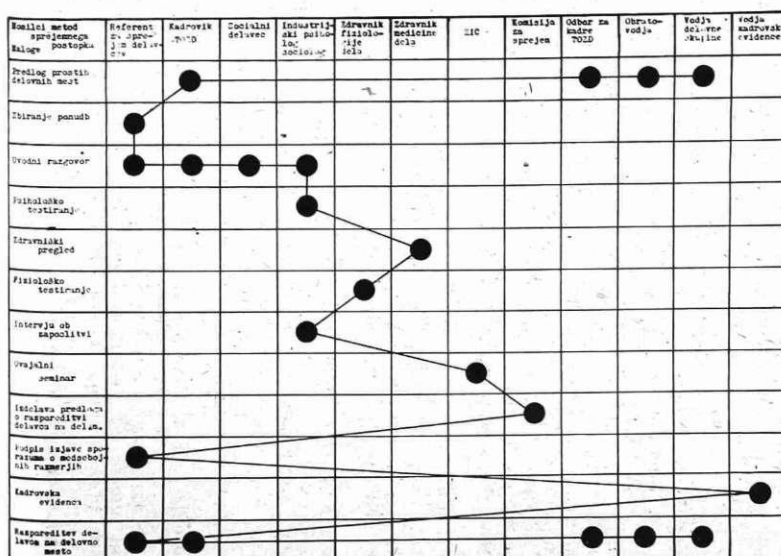
Železarski globus

POLJSKA

Danes ima ta država z japonskimi železarnami dolgoročno pogodbo o letni dobavi 800.000 ton premoga za koksiranje. Poljska stran želi to količino povečati na 1,2 milijonov ton letno. In to predvsem na račun japonskih posojil, ki bi omogočila nabavo rudarske opreme za modernizacijo premogovnikov na Japonskem. Zaenkrat so v teku pogajanja za takšno posojilo v višini 50 milij. dolarjev.

Shema 1: Sedanja organizacija metod sprejemnega postopka v železarni

Shema 2: Predlog organizacije izvajanja metod sprejemnega postopka v železarni

Proslava ob dnevu mladosti v TOZD Elektrode

ODKRITJE SPOMINSKEGA OBELEŽJA NA LANCOVEM

V nedeljo dopoldne so nad Lancovem pri Radovljici na območju Jelovice odkrili spominsko obeležje, kjer je bilo, na pobudo tovarišev Borisa Kidriča in Staneta Zagarja, 7. julija 1940. leta posvetovanje okrožnega komiteja KPS za takratno jeseniško okrožje, ter s tem počastili tudi leto jubilejev tovariša Tita in komunistične partije. Obudili so spomine na dogodke iz zgodovine delavskega gibanja in KP z območja Jesenic in Radovljice. Ob tej priložnosti so kulturne skupine radovljiške občine izvedle krajši kulturni program, pripadniki JLA iz Bohinjske Bele pa so izstrelili častno salvo.

O pomenu posvetovanja in takratnih dogodkih je spregovoril sekretar občinske konference ZKS Jože Bohinc, medtem ko je obeležje odkril in ga prevzel v varstvo predstavnik mladinskega aktiva z Lancovega.

Posvetovanje 7. julija je ocenilo tedanje politično situacijo, zlasti pa obravnavalo bliskovito dogajanje v Evropi ob izbruhu vojne in brutalnem pohodu fašizma in nacizma, ki sta grozeče pretila vsem narodom, je v uvodu dejal tovariš Bohinc ter nadaljeval: »Zaradi zaostrenih in zelo neugodnih razmer je tedanje okrožno partijsko vodstvo povečalo aktivnost ter pozivalo na enoten ter odločen nastop v obrambo in zaščito pravic delavcev zaradi divjanja fašistično usmerjenih oblastnikov. Precejšnje število vodilnih komunistov so tedaj zaprli v taborišča, organizirali so sojenje in strahovito preganjali ter mnoge tudi brez sodnih razprav obtožili in pozapirali.

Zato so udeleženci posvetovanja 7. julija 1940 pod vodstvom Staneta Zagarja izdelali protestne peticije in zahtevali, da se jih nemudoma pošlje na sresko načelstvo v Bileči, na ministrstvo za notranje zadeve v Beogradu in na hansko upravo v Ljubljani. Peticije so terjale takojšnjo izpustitev interniranih komunistov in rodoljubov iz Bileče in drugih taborišč, ki so po vzoru Hitlerja nastajala tudi pri nas.

V nadaljevanju je govoril, kako so peticije poslali preko DKD Vzajemnost, SMRJ in organizacije RK. Le-te so v nekaj dneh po zborovanju poslale peticije z Jesenic, iz Lesc, Kroke in iz Bohinja. Učinek dokaj enotnega nastopa in dobre organizirane akcije, je bil velik. Oblast je

27. julija 1940, po nalogu banske uprave, razpustila organizacijo Savez metalnih radnika, podružnica Lesce, in DPD Vzajemnost, podpisnike peticij pa kaznovala z denarnimi kaznimi.

V tem času je tudi Kranjska industrijska družba na Jesenicah pričela organizirati tako imenovane festivale ali zborovanja, ki so imela izrazito nacistično-fašistični značaj. Zato je bilo na posvetu 7. julija tudi odločeno, da je treba taka zborovanja, s katerimi so fašisti hoteli onemogočiti delavsko akcijo in zavreti revolucionarnost delavskih množic, preprečevati. Dne 11. avgusta je bil na tem mestu ponoven sestanek okrožnega komiteja partije. Ocenili so nastalo stanje ob razpustu delavskih organizacij in sprejeli nove naloge ter taktiko boja KP. Po sklepu posvetovanja so tudi na območju tega dela Gorenjske začeli komunisti akcijo za zbiranje podpisnikov, ki bi pripadali društvu prijateljev Sovjetske zveze. Taka društva so tedaj ustanavljali v podporo prvi državi socializma. Z ustanavljanjem društev prijateljev SZ so napredne revolucionarne sile dajale podporo enotnemu boju proti Hitlerju in Musoliniju, obenem pa so terjale prijateljstvo s SZ in postavitev diplomatskih odnosov.

Akcija je doživela izredno velik odmev. V zelo kratkem času so pridobili v Lesc, Radovljici, v Begunjah in drugod nad 700 podpisnikov in dokazali veliko enotnost in solidarnost. Bile so dokaz izredne borbenosti in razredne usmerjenosti, ki se je tudi na Gorenjskem močno okrepila po ustanovnem kongresu KPS na Čebinah.

UČENCI OSNOVNE ŠOLE POLDE STRAŽIŠAR USPEŠNI IN DELAVNI

V letu Titovih jubilejev in 40-letnici KPS so se izkazali tudi učenci osnovne šole Polde Stražišar (prej posebna osnovna šola) z Jesenic. Na šoli, kjer so pogoji za delo zelo zelo skromni, tako, na primer, nimajo kabinetov, ne športnih objektov in je vse odvisno le od iznajdljivosti pedagogov, so letošnje jubileje, kljub skromnim možnostim, res lepo proslavili.

Ze v torek, 24. maja, je bila v Kranju preizkušnja znanja na temo TITO - REVOLUCIJA - MIR, na kateri so poleg Jeseničanov sodelovali še učenci posebnih šol in zavodov iz gorenjske regije, in to iz Kranja, Škofje Loke in Kamne gorice. Jeseničani so se na to preizkušnjo dobro pripravili. Najprej so imeli na šoli izbirno tekmovalje, na katerem so zmagali učenci 8. b razreda, na tekmovalje v Kranju pa je zato odšlo pet učencev, ki so na vprašanja najbolje odgovarjali.

V Kranju so bili učenci osnovne šole Polde Stražišar najboljši med vsemi štirimi ekipami, saj so na vsa vprašanja odlično odgovarjali in tudi dodatna vprašanja jim niso delala težav. Vprašanja, ki so jih dobili učenci teh šol, se niso nič

razlikovala od vprašanj, ki so jih dobivali učenci ostalih osnovnih šol.

Naslednji dan, v sredo, 25. maja, je bilo prav tako v Kranju regijsko prvenstvo v atletiki za učence posebnih osnovnih šol in zavodov, z udeležbo Jeseničanov, Kranjčanov, Škofjelčanov in Kamnogoričanov. Učenci so tekmovali v teku na 60 m in 800 m, v skoku v višino in metu žogice, učenke pa v teku na 60 m in v metu žogice. V teku na 60 m in v skoku v višino (155 cm) je zmagal učenec osnovne šole Polde Stražišar, Stefan Trplan, drugo mesto je v metu žogice dosegel Mohamed Tufek, tretje mesto v teku na 800 m pa Dževad Dizdarevič. Trplan in Tufek se bosta tako lahko udeležila republiškega prvenstva posebnih osnovnih šol, ki bo 10. junija v Ptuj.

Uspeh je še toliko večji, če vemo, da so jeseniški učenci nastopili brez pravih priprav. Pred regijskim prvenstvom so imeli le šolsko prvenstvo, kaj več pa jim zaradi prostorske stiske, saj nimajo primerne telovadnice niti igrišča, ni uspelo narediti, zato je uspeh toliko večji.

V mesecu maju, mesecu mladosti, sprejemajo na vseh šolah učence sedmih razredov v mladinsko organizacijo. Da bi prijetno združili s koristnim, so se učenci osnovne šole Polde Stražišar v četrtek, 26. maja, odpeljali proti Dražgošam, kjer so pred spomenikom revolucije učenci osmih razredov pripravili kratek kulturni program. V počastitev letošnjih jubilejev, obenem pa so v mladinsko organizacijo svetovalno sprejeli učence sedmih razredov. Članske izkaznice jim je izročil predstavnik občinske konference ZSMS Jesenice.

Maj, kakor tudi ostali meseci, je bil za učence, predvsem pa pedagoge na osnovni šoli Polde Stražišar delaven in uspešen. Če vemo, v kakšnih pogojih so bili uspehi izbojevanji, potem lahko učencem in pedagogom iskreno čestitamo. Želimo jim, da bi kljub temu, da jim še nekaj časa ne bo pot »z rožicami posuta«, dosegali veliko podobnih uspehov, saj so to najlepši dokazi in zahvala za dobro delo na šoli.

— tok

DRUŠTVO UPOKOJENCEV JAVORNIK - KOROŠKA BELA V MAJU

Dejavnost članov in upravnega odbora društva upokojencev Javornik-Koroška Bela je bila v maju vsestransko zelo razgibana in uspešna.

Za 1. maja - praznik dela, so obiskali na domovih 26 bolnih članov in jih obdarili. Moški pevski zbor je 7. maja nastopil na tretjem srečanju upokojenskih zborov gorenjskih občin v Radovljici in navdušil poslušalce. Nasploh pa pevci sodelujejo pri vseh spominskih in žalnih slovesnostih.

Športniki so se 2. maja udeležili regijskega tekmovalnega društva upokojencev v streljanju na Jesenicah, na katerem so dosegli drugo mesto. Udeležili so se tudi izbirnega tekmovalja v kegljanju v Kamniku, ki je bilo 28. maja. Tudi udeležba na izletih in povezava z drugimi društvi upokojencev sta vredni omenbe. Tako so odšli 13. maja v Ziri na ogled tovarne čevljev Alpina. Ziri imajo okrog 3.800 prebivalcev in so bile med vojno znane kot osvobodeno ozemlje. Že pred vojno so bile Ziri znane po čevljarstvu, zlasti po izdelavi »gojzerjev«. Mnogi čevljarji so se kasneje združili v zadruge, nekatere čevljarke delavnice pa so imeli tudi posamezniki. Po vojni so se vsi vključili v tovarno Alpina, ki je pričela obratovati 1948. leta. Podjetje ima, vključno z osebjem prodajaln, zaposlenih 1.600 delavcev in kar 59 trgovskih poslovalnic. Tovarna ima štiri TOZD: prodajo proizvodnje, plastiko in podružnico v Gorenji vasi. Delajo v dveh izmenah 60 % je žensk, v Gorenji vasi pa, kjer jih dela 120, so v glavnem ženske delavke.

Ogledali so si celotni proces proizvodnje izdelovanja tekaške in smučarske obutve, ki jo po najnovejši metodi in mnogih predelavah izdelujejo iz termoplastične mase, ter izdelke ženskih nizkih čevljev, pripravljenih za Sovjetsko zvezo. Sicer pa tovarna Alpina, razen v SZ, izvaža svoje izdelke tudi v Kanado, Švico, Nemčijo in drugam.

Po ogledu tovarne so predvidevali še obisk planinske kočice na Goropkah, vendar so se, zaradi deževnega vremena, odpovedali načrtu in se po krajšem odpočitku in okrepilu vrnili zopet preko Škofje Loke na Jesenice.

Tudi z upokojenci iz Nove Gorice ima tukajšnje društvo že nekaj časa povezavo. Tako nas je 14. maja obiskalo 38 članov tamkajšnjega društva upokojencev. Namen njihovega izleta je bil ogled narcisnih poljan v Jeseniških rovtih. Najprej so obiskali dom društva upokojencev na Javorniku. Srečanje je bilo zelo prisrčno. S seboj so prinesli obilico dobre volje primorskega človeka, veselega in razgibanega, vendar pa skromnega in marljivega. Nova Gorica, mesto sonca in cvetja, je prav gotovo zaslugi tudi njihovih prizadevanj, volje in dejanj, da z gradnjo novega mesta nadomestijo leto 1947 krivično odvzeto matično Gorico. Zato je njihov ponos na uspeh povsem upravičen.

Po krajšem počitku od naporene vožnje so nadaljevali pot proti cilju. Spremljali so jih predsednik društva upokojencev Javornik-Koroška Bela in člana odbora za rekreacijo. Zapeleli so se do doma pod Golico, nato pa so odšli na narcisne livade v Plavškem rovtu. Niso se mogli čuditi lepoti belih zvezdic - narcis, ki so, kot bi čakale še na njihov prihod, bile še v zadnjem razcvetu.

Ko so se vrnili v dom pod Golico, se je po kosilu predsednik društva upokojencev Nova Gorica Ludvik Novak prisrčno zahvalil predsedniku društva upokojencev Javornik-

Koroška Bela Bernardu Svetlinu za izredno dobro pripravljen izlet, nato pa mu poklonil simbol njihovega mesta: umetniško izdelano plaketo s kovinsko vrtnico in posvetilom, za kar se je ta iskreno zahvalil z željo, da to srečanje ne bi bilo zadnje.

Nato so se vsi popeljali z žičnico še na razgledno točko Španov vrh, žal je bilo okoliško gorovje pokrito z meglo - dobro so se videle le Jesenice, nad njimi pa plasti rdečega in sivga smoga - toda posijalo je sonce in razbilo temno sliko našega železarskega revirja.

Čas ogleda je minil, gostje so se morali vrniti, stiski rok ob slovesu pa so bili dokaz, da so bili zadovoljni z izletom. Srečno, dragi novogoriški upokojenci in na svidenje jeseni pri vas!

25. maja je bil organiziran še en članski izlet z Viatorevim avtobusom na Koroško. Z Jesenic so se odpeljali preko Rateč do Trbiža, kjer so imeli prvi postanek. Nadaljevali so pot v Kanalsko dolino do Pontebbe in si ogledali potresno območje, na katerem so postavljene nove montažne hiše, potem so se

vrnili na tromejo Jugoslavija - Italija - Avstrija, od tu pa v Šmohor (Hermagor), kjer je v bližini velik kamnolom. V minuli vojni so v njem delali in trpeli mnogi Slovenci, nekateri tudi umrli, danes pa je to lep letoviški kraj. Marsikatero zanimivost mesta so videli, se tudi slikali, nato pa se odpeljali preko Kreuzberga v bližini Belega jezera v Dravsko dolino ter skozi naselji Greifenburg in Steinfeld do Möllbrücke pri Goričah, kjer je odepce za Grossglockner (3798 m). Izletniki pa so se obrnili v nasprotno smer in po avtocesti ob Dravi mimo Spittala ob Dravi, St. Petra, Bistrice in drugih krajev prispeli v Beljak, po krajšem oddihu pa po Ziljski dolini nazaj do Koroškega sedla in v domovino.

Z izletom so bili zelo zadovoljni, saj so obiskali košček slovenske dežele onstran meje, ugotovili, da znajo zelo skrbeti za čistočo okolja, videli marljivost našega človeka na vsaki krpi zemlje, občudovali pa so tudi prirodne lepote Koroške. Slovenski pisatelj je dejal: »Po svetu hodi z odprtimi očmi, in prav je imel!«

DEVETI ZBOR GORENJSKIH AKTIVISTOV NA HOMU

Gorenjska je edina slovenska regija, ki redno vsako leto prireja zbor aktivistov OF in s tem daje še poseben poudarek pomenu, ki ga je OF imela kljub močnemu terorju sovražnika v času narodnoosvobodilne borbe. Letošnji, že deveti zbor gorenjskih aktivistov bo 26. junija na Homu, vzpetini nad Zasipom, kjer je bila med vojno močna obveščevalna točka. Zasip in njegovi prebivalci pa so tudi sicer aktivno delovali v narodnoosvobodilnem boju. Spomnimo se samo 5. avgusta 1941, ko so trije domačini iz Zasipa minirali tlačni cevovod in tako pokazali sovražniku, da se ne bomo dali zasužnjiti. V spomin na ta dogodek bodo letos prvič proslavili tudi svoj krajevni praznik.

Na tiskovni konferenci, ki jo je v Zasipu pripravila 19. maja krajevna skupnost SZDL skupaj z medobčinskimi svetom SZDL za Gorenjsko, so povedali, kako se pripravljajo na letošnji zbor aktivistov. Ni naključje, da je bila organizacija poverjena eni najmlajših krajevnih skupnosti v radovljiški občini, saj so jo na pobudo 750 prebivalcev ustanovili šele leta 1973. Je pa zato zelo delavna, ker so s skupno pomočjo vseh krajanov že marsikaj uredili. Tudi organizacije letošnjega zbora so se lotili nad vse marljivo. Skupaj z mladimi in pripadniki JLA so tudi krajanje zelo številčno sodelovali v delovnih akcijah, saj so morali vse HOM takorekó počistiti, urediti so zajetje in napeljava pitne vode, do zbora pa bodo na sicer znani in razgledni točki uredili tudi manjše gostišče, ki bo koristno služilo tudi izletnikom.

V osnovi je pripravljen tudi kulturni program, v katerem bodo sodelovali pihalni godbi iz Gorij in Lesc, združeni pevski zbori radovljiške občine in recitatorji delavske univerze Radovljica in garnizona Bohinjska Bela. Ob tej priliki bodo v Zasipu izdali tudi poseben almanah.

Zbori aktivistov Gorenjske privabljajo posebno velik obisk, saj bodo poleg nekdanjih aktivistov in borcev vabili tudi vse tiste, ki sestavljajo naš delegatski sistem. To naj bi bil zbor ljudi, ki jih je kalila revolucija, in ljudi, ki so danes borci za nove samoupravljaljske odnose. Le tako naj bi zbori aktivistov Gorenjske ostali oblika srečanja tudi v letih, ko nekdanjih aktivistov ne bo več, pa naj bi mlajše generacije še naprej gojile tradicije revolucionarnega narodnoosvobodilnega boja.

T. L.

TITO REVOLUCIJA MIR

NOVINSKO - IZDAVAČKO
I GRAFIČKO PREDUZEČE
-BORBA-
I JUGOSLOVENSKE LIST ZA MLADE
ODLUČILI SU DA SE DODELI

diploma
ekipi

8. razreda

o. š.

UČENIKU O S

JESENICE

ZA ODLIČNO POZNAVANJE ISTORIJE
SAVEZA KOMUNISTA JUGOSLAVIJE
I REVOLUCIONARNOG
RADA DRUGA TITA

SAVEZNI ODBOR
ŠAMPIONATA ZNANJA
-TITO - REVOLUCIJA - MIR-

PREDSEDNIK
general armije Kosta Nad

Kosta Nad
BEOGRAD 1977.

Priznanje osnovni šoli Polde Stražišar Jesenice

ARHIV NA JESENICAH

ZGODOVINSKI ARHIVI

V prejšnjih dveh nadaljevanjih smo govorili o arhivskem gradivu, ki ima zaradi svojega znanstvenega značaja trajno vrednost, in o ustvarjalcih takega gradiva. Ustanove, ki se ukvarjajo z zbiranjem znanstveno pomembnega arhivskega gradiva, pa se imenujejo zgodovinski arhivi. Zbiranje arhivskega gradiva in njegovo pripravljanje za znanstvene namene, kar se imenuje tudi urejanje, sta osnovni nalogi zgodovinskih arhivov.

Beseda arhiv ima več pomenov. Služi za označevanje registraturnega gradiva, arhivskega gradiva, prostora, kjer se gradivo hrani, in ustanove, ki se bavi z zbiranjem in urejanjem arhivskega gradiva. Z namenom, da se izogne zmede, se arhivistika trudi, da bi vsak od teh pojmov imel samo en točno določen pomen. Beseda arhiv pomeni delovno organizacijo, ki se ukvarja z zbiranjem in urejanjem arhivskega gradiva. Z besedo arhiv označujemo zgodovinski arhiv kot institucijo.

RAZVOJ ZGODOVINSKIH ARHIVOV V SLOVENIJI

V splošnem je razvoj zgodovinskih arhivov tesno povezan z razvojem zgodovinske znanosti in zgodovinskega pisarstva. Do 19. stoletja so pisali zgodovino v obliki znanstveno nezanesljivih in tudi sicer netočnih kronik. Nekateri posamezniki pa so se že v 16. in 17. stoletju zavedali, kakšen pomen ima arhivsko gradivo. Eden od začetnikov arhivistike, jezuit iz Benetk in kasnejši škof v Kopru Balthasar Bonifacius, je leta 1632 v Benetkah napisal razpravo, v kateri daje starim dokumentom, ki nimajo več praktične uporabnosti, poseben pomen, saj "... iz njih poznejši rodovi, ki jim preteklo reči niso znane, črpajo izobrazbo. Dobra zbirka knjig in dokumentov je za pouk in vzgojo ljudi nadvse pomembna..." Napraviti tako zbirko dokumentov pa je naloga zgodovinskih arhivov.

Pisci zgodovinskih razprav in knjig so se šele v 19. stoletju, v dobi velikega zanimanja za zgodovino, začeli zavedati pomembnosti arhivskega gradiva, kot osnovnega zgodovinskega vira. Spoznali so, da je arhivsko gradivo zakladnica podatkov iz preteklosti. Prav to je pripomoglo k širšemu razmahu arhivistike, ki jo zgodovina neupravičeno imenuje pomožna zgodovinska veda.

Prva polovica 19. stoletja tudi na slovenskem ozemlju pomeni začetek bolj sistematičnega zbiranja arhivskega gradiva. V dvajsetih letih tega stoletja je v Ljubljani nastal Deželni muzej. Takratno Muzejsko društvo za Kranjsko je poleg muzejskih predmetov zbiralo tudi arhivalije, zlasti stare listine. Kasneje so se začeli zanimati tudi za starejše gradivo deželnih uradov in institucij na Kranjskem. Prizadevanje Historičnega društva za Kranjsko je privedlo leta 1887 do ustanovitve Deželnega arhiva za Kranjsko s sedežem v Ljubljani. Deželni arhiv je bil predhodnik današnjega arhiva SR Slovenije.

Leta 1898 je bil na pobudo takratnega ljubljanskega župana Ivana Hribarja ustanovljen Mestni arhiv Ljubljana, ki je predhodnik današnjega Zgodovinskega arhiva Ljubljana. Za prvega arhivarja v novonastalem Mestnem arhivu je bil nastavljen pesnik Anton Aškerc, ki ga štejejo za začetnika slovenske arhivistike. Na podoben način se je arhivska dejavnost razvijala tudi na ozemlju Štajerske, Koroške in Primorske.

V času Stare Jugoslavije se arhivska slika na ozemlju današnje Slovenije skoraj ni spremenila.

Druge svetovna vojna je arhivskemu gradivu napravila veliko škodo. Okupacija je uničila mnogo gradiva upravnih organov. Nemci pa so podobno kot s pomembnim knjižnim fondom na zasedenem ozemlju Slovenije napravili tudi s pomembnejšim in dragocenejšim arhivskim gradivom. S področja Štajerske so odpeljali pomembnejše arhivsko gradivo v arhiv v Gradec, z Gorenjske pa v takratni Gauarchiv v Celovec. Podobno so napravili Italijani z gradivom slovenskih primorskih mest.

Nastajajoča slovenska narodna oblast v času NOB kljub številnim nalogam ni pozabila na znanstveno pomembno arhivsko gradivo. Podlaga današnje arhivske službe v Sloveniji je nastala 12. januarja 1944. Ta dan je izvršni odbor Osvobodilne fronte slovenskega naroda na osvobojenem ozemlju ustanovil Znanstveni institut. Vodil ga je že takrat znani in danes vodilni slovenski zgodovinar dr. Fran Zwitter. Institut je začel sistematično zbirati arhivsko gradivo oblastnih organov, ki so delovali v okviru Osvobodilne fronte, gradivo vojaškega značaja, kakor tudi gradivo okupatorjevih organov oblasti in vojske. Pomen arhivske dejavnosti je le še povečal in utrdil odlok predsedstva SNOS z dne 27. januarja 1945, ki smo ga omenili v prvem nadaljevanju.

Po vojni sta se naprej razvijala že leta 1877 ustanovljen Deželni arhiv, ki se je oktobra 1945 preimenoval v Osrednji državni arhiv Slovenije in, leta 1898 ustanovljeni Mestni arhiv Ljubljana.

Leta 1950 je izšel splošni zakon o državnih arhivih. Po vsej Sloveniji so se začeli v mejah takratnih okrajnih ljudskih odborov (OLO) razvijati majhni mestni zgodovinski arhivi, ponavadi kar v okviru muzejev. Majhnost in razdrobljenost sta slabo vplivali na strokovnost in racionalnost arhivskega dela. Na osnovi zveznega splošnega zakona o arhivskem gradivu iz leta 1964 in slovenskega zakona o arhivskem gradivu in o arhivih iz leta 1966 se je začela oblikovati današnja mreža arhivskih ustanov v Sloveniji. Zakon je določal, da mora za arhivsko službo za vse ustvarjalce na svojem območju skrbeti in jo financirati skupščina občine. Te službe skupščina občine ne more opravljati sama, ampak le arhivske institucije, to je, zgodovinski arhivi. Zakon je dopuščal, da je skupščina občine lahko ustanovila svoj zgodovinski arhiv, če je lahko zagotovila zadostno strokovnost. Zgodovinski arhiv je lahko ustanovi-

lo več občin skupaj ali pa je posamezna skupščina občine sklenila pogodbeno razmerje z arhivskim zavodom iz kakšne druge občine. Novi zakon o arhivskem gradivu in o arhivih iz leta 1973 (U. I. SRS, št. 34-295/73), ki še vedno velja, je obdržal osnove iz leta 1966. Razlikuje se le toliko, da mora skupščina občine za ustanovitev arhivskega zavoda dobiti soglasje občinske kulturne skupnosti. Novost je tudi, da skupščina občine v soglasju z občinsko kulturno skupnostjo lahko pooblasti zgodovinski arhiv iz druge občine za opravljanje arhivskih nalog na svojem teritoriju.

Na osnovi takih zakonskih določil imamo danes v Sloveniji poleg Arhiva SR Slovenije še naslednje zgodovinske arhive: Zgodovinski arhiv Ljubljana, Zgodovinski arhiv v Celju, Zgodovinski arhiv Ptuj, Pokrajinski arhiv Maribor, Pokrajinski arhiv Koper, Zgodovinski arhiv Nova Gorica in Mestni arhiv Piran. Arhiv SR Slovenije zbira in ureja arhivsko gradivo republiškega značaja in nekdanjih večjih upravno teritorialnih enot, kot sta bili dežela in banovina. Vsi ostali zgodovinski arhivi pa zbirajo in urejajo gradivo lokalnega, občinskega značaja na svojem področju.

Poleg splošnih zgodovinskih arhivov imamo v Sloveniji še nekaj specifičnih arhivskih ustanov. Leta 1949 je bil pri CK KPS ustanovljen zgodovinski arhiv, ki zbira partijsko gradivo vseh stopenj. Delo Znanstvenega instituta je nekaj let opravljal Muzej narodne osvoboditve, leta 1959 pa je to delo prevzel arhiv instituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani. Med specialne arhive spada tudi arhiv republiškega sekretariata za notranje zadeve.

Po štirih letih premora sta Zveza kulturnih organizacij Slovenije in Združenje pihalnih orkestrrov Slovenije ponovno organizirala republiško tekmovanje pihalnih orkestrrov, ki delujejo na področju Slovenije. Tekmovanje je posvečeno letošnjim jubilejem. Zaradi tega je toliko bolj pomembno, ker bodo orkestri s svojim sodelovanjem dodali poseben pečat tem praznovanjem in dokazali svojo pripadnost partiji in veliko ljubezen do tovariša Tita.

Zaradi zelo velikega odziva orkestrrov iz vse Slovenije (tekmuje kar 55 pihalnih orkestrrov) je razumljivo, da tekmovanje ne more biti organizirano na enem samem mestu. Določeno je bilo, da se tekmovanje razdeli po posameznih regijah, oziroma področjih, najboljši orkestri pa se bodo pomerili med seboj v finalu 25. in 26. junija v Rogški Slatini.

Organizacijo področnih tekmovanj so prevzele občinske zveze kulturnih organizacij v Anshovem, Slovenskih Konjicah, Trzinu, Velenju, Mariboru, Domžalah, Novem mestu in Artičah pri Brežicah. Zaradi različne kvalitete pihalnih orkestrrov je bilo tekmovanje razdeljeno v štiri težavnostne stopnje, in to najtežja III. težavnostna stopnja, II. težavnostna stopnja, I. težavnostna stopnja in kot najvišja umetniška skupina, kjer naj bi nastopali profesionalni orkestri ter orkestri, v katerih ljubiteljsko sodeluje več godbenikov, ki profesionalno nastopajo v drugih sestavih – filharmoniji, radijskem orkestru in drugod. Skratka v prvih treh težavnostnih stopnjah naj bi tekmovali amaterski pihalni orkestri.

V vseh težavnostnih stopnjah je ena tekmovalna skladba obvezna, druga pa po lastni izbiri. Za začetek pa si vsak orkester izbere krajšo skladbo za uigravanje, ki se ne ocenjuje. Vse skladbe ocenjuje strokovna žirija. Elemente ocene sestavljajo intonacija, zvok, tehnika in interpretacija. Ocena je opisna in glede na število osvojenih točk orkester lahko doseže prvo, drugo ali tretje mesto v posamezni težavnostni stopnji.

Področna tekmovanja so se pričela že 15. maja v Desklah pri Anshovem, zadnje pa bo 12. junija v Artičah pri Brežicah. V soboto, 28. maja, je bilo področno tekmovanje v Trzinu, združeno s praznovanjem 50. obletnice obstoja pihalnega orkestra iz Trzina. Nastopili so pihalni orkestri iz Medvoda, Gorij, Lesc, Zidanega mosta in Trzina v tretji težavnostni stopnji, pihalni orkester Muta ob Dravi v drugi težavnostni stopnji in pihalni orkester Kranj in pihalni orkester Jeseniških železarjev v prvi težavnostni stopnji.

Celotno tekmovanje je bilo na visoki kvalitetni ravni, vendar je bila tudi strokovna žirija zelo stroga ter dodelila tretje mesto v tretji težavnostni stopnji orkestrom iz Medvoda in Gorij, drugo mesto orkestrom iz Zidanega mostu in Lesc ter prvo mesto orkestru iz Trzina. Prvo mesto v drugi težav-

REPUBLIŠKO TEKMOVANJE PIHALNIH ORKESTROV SLOVENIJE V POLNEM TEKU

nostni stopnji je osvojil orkester Muta ob Dravi. V prvi težavnostni stopnji pa sta si orkestra Jeseniških železarjev in Kranjskega priigrala prvo mesto.

Osvojitev prvega mesta v prvi težavnostni stopnji predstavlja za pihalni orkester Jeseniških železarjev enega od največjih uspehov v zadnjem obdobju in daje povsem realne možnosti za uvrstitev v finalno tekmovanje. Vendar ta uspeh ni prišel sam od sebe. Potrebno je bilo mnogo trdega dela in požrtvovalnosti. Le izredna vztrajnost in natančnost dirigenta ter volja do dela vseh članov orkestra so pripeljale k uspehu.

Priprave so bile zelo dolge. S študijem tekmovalnega programa so pričeli že v februarju. Vaje so se vrstile dan za dnem, povprečno štirikrat tedensko po dve do tri ure. Poleg tega pa so pripravljali še program za koncerte, proslave in podobno. Največ časa so porabili za študij obvezne skladbe Danila Butarja ob Kopi, pri kateri mora orkester pokazati vse svoje znanje in sposobnosti, tako v socialističnem igranju kot po instrumentalnih sekcijah in orkestralnem izvajanju. Zelo zahtevne so ritmika skladbe, zvočnost in dinamika.

Tudi Savnikova simfonična pesnitev Desant na Drvar, ki jo je orkester izbral po svobodnem izboru, zahteva preciznost izvajanja. To

SLIKARKA

IDRIJSKIH MESTNIH VEDUT

V soboto, 4. junija, bodo ob 18. uri v mali dvorani in čitalnici Delavskega doma na Jesenicah odprli slikarsko razstavo Fanči Gostiševe iz Idrije, ki je pred tem svoja dela razstavljala v Kranju. Razstavo, ki jo organizira likovni klub DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, bodo odprli s krajšim kulturnim programom, ki ga bodo izvajali učenci glasbene šole Jesenice.

FANČI GOSTIŠA je bila rojena v Idriji. Po očetu, ki je bil vsestransko umetniško usmerjen (učitelj risanja, rezbar, režiser...), je prejela smisel in sposobnost za umetniško ustvarjanje, po svoji koroški materi, ki je bila iz Bajdiš pri Borovljah, pa je prav tako poddoločila mehko in nagnjenje za umetnost.

Svoj vsakdanji kruh si je Fanči Gostiša v času italijanskega fašizma morala služiti po raznih pisarnah in za slikanje ni bilo časa. Po razpadu Italije, 9. septembra 1943, je odšla v partizane; sledilo je ilegalno delo, potem ljubljanski zapori, nemško taborišče v Gornji Sleziji, tifus, pobeg, posledice, svoboda, bolezen, operacije...

Kljub temu, da jo je vseskozi spremljala vroča želja po umetniškem izpovedovanju, je začela zares slikati šele v letih 1957–1958. Po letih neutrudnega dela je pripravila svojo prvo samostojno razstavo leta 1961 v Idriji, kjer je doživela lep sprejem in uspeh.

Umetnostni zgodovinar in likovni kritik Cene Avguštin je ob njeni razstavi v Kranju zapisal:

»Tako kot je imela Ljubljana svojega Vavpotiča, Kranj Ravnikarja ali Brežice Stiplovskega, tako se je upodobitvam idrijskih mestnih vedut z vso zagnanostjo, ki jo zmore le neusahljiva navezanost na rojstni kraj, posvetila slikarka Fanči Gostiševa. Njena olja s pogledi na Idrijo z njenimi slikovitimi mestnimi ambientii ali včasih kar fantastično arhitekturo rudniških zgradb in naprav so več kot samo kvalitetna dokumentacija stare idrijske mestne podobe, so tudi sestavni del slikarke osebne izpovedanosti in njenega verovanja v odredilno moč umetniškega ustvarjanja. V enaki meri kot nas razstavljen platna seznanjajo z izginjajočo podobo stare Idrije, smo ob njihovi spreminjajoči se barvi in kompozicijski zasnovi obenem priče slikarinih razpoloženj, pričakovanj, pa tudi dvomov in razočaranj. Prvotno trdno obrisnost predmetov na slikarskih platnih je kasneje po impresionističnem zgledu nadomestilo mehko zlivanje barvnih delcev v optično prepričljivo podobo slikanih objektov.

V okviru našega samorastniškega slikarskega snovanja predstavljajo idrijski motivi Fanči Gostiševe po svoji oblikovni in vsebinski zasnovi enega najvidnejših in najbolj privlačnih dosežkov. To je delo, ki bo ostalo, in njegov pomen bodo morda v polni meri razumeli šele znanjci, ki jim bo prizadevanje Fanči Gostiševe zagotovo pomenilo enega najbolj celovitih sporočil o slikovitosti in lepotah stare Idrije.

Razstava bo odprta vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 19.30, do vključno 15. junija.

VSESTRANSKA KORIST PLANINSKE SLIKARSKE KOLONIJE

Že sedmič so se letos zbrali slikarji na Vršču na edinstveni likovni prireditvi – na planinski slikarski koloniji, ki jo organizira planinsko društvo Jesenice v sodelovanju z likovnim klubom DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Kar šestnajst slikarjev, kot še nikdar doslej, je na svoja platna in skicirke prenašalo čudovito gorsko krajino Vršiča, Trente, Pišnice in doline Vrat.

Čeprav je slikarjem vreme v tednu od 23. do vključno 29. maja tu in tam ponagajalo s padavinami, predvsem pa z vetrom in skoraj zimskim mrazom, so izredno pridno ustvarjali, slabo vreme pa izkoriščali za razgovore in izmenjavo slikarskih izkušenj in vednosti. Vsi udeleženci so bili s kolonijo izredno zadovoljni, prav tako pa z oskrbo in toplimi odnosi personala v Tičarjevem domu na Vršču.

Udeleženci planinske slikarske kolonije so bili zelo enotnega mnenja, da ima kolonija večstranske koristi. Poleg slikanja naše gorske krajine, ki so jo v tako neposredni bližini nekateri udeleženci šele prvič spoznali, srečanje v koloniji nudi neizčrpne možnosti za izmenjavo mnenj in izkušenj s področja likovnega ustvarjanja, spoznavanja različnih stilov slikanja, spoznavanja slikarjev med seboj in utrjevanje tovarišstva in prijateljstva in – ne nazadnje – ima tudi rekreativno zdravstvene koristi, saj mnogi med njimi slikajo poleg rednega dela in imajo bolj malo možnosti za uživanje svežega gorskega zraka. Ne dvomno pa vrednost planinske sli-

karske kolonije sega tudi na področje planinske propagande in to v obliki umetniškega izpovedovanja, oziroma slikarskega sporočila lepote naših gor in alpskih dolin širokemu krogu delovnih ljudi in občanov. Slike, nastale v koloniji, bodo prešle številne razstave, mnoge pa našle svoje mesto tudi v stanovanjih, pisarnah, poslovnih prostorih in podobno. Ali bi lahko še bolj prepričljivo in masovno približevali naš edinstveni gorski svet našim delovnim ljudem?

Planinsko društvo Jesenice za edinstveno pobudo in že tradicionalno izvajanje te že ugledne slikarske prireditve zasluži vse družbeno priznanje.

V letošnji planinski slikarski koloniji na Vršču so sodelovali: Peter ADAMIČ, Janez AMBROŽIČ, Branko ČUŠIN, Daniel FUGER, Nika HAFNER, Janko KOROŠEC, Franc KREUZER, Helena HRASTNIK, Pavel LUŽNIK, Tine MARKEŽ, Adolf PEN, Tomaž PERKO, Marjan PLIBERSEK, Ernest ŠPILER, Tone TOMAZIN in Jože TRPIN.

4. srečanje PIHALNIH ORKESTROV SLOVENSkih ŽELEZARN

4. 6. 1977 VERIGA LESCE

Na že tradicionalnem srečanju bodo sodelovali: pihalni orkester ravenskih železarjev, pihalni orkester štorskih železarjev, pihalni orkester jeseniških železarjev in pihalni orkester DPD Svoboda Lesce. Slavnostni koncert posamezno in skupno bo na nogometnem igrišču v Lescah ob 14.30, v primeru slabega vremena pa v Festivalni dvorani na Bledu.

KULTURNA IZKAZNICA OBČANA JESENIC

XIV. KAM VLEČE LJUDI

V prejšnjem sestavku smo spoznali, da med našimi besedami o visoki pomembnosti aktivnega kulturnega udejstvovanja in resnično aktivnostjo ni kaj prida skladnosti. Nasprotno, viden je velik razkorak! In da ne bo prevelikih presenečenj, bomo že kar na začetku povedali, da bomo podobna neskladja med besedami in dejanji še srečali, in ne smemo se jim preveč čuditi ali zato celo zmerjati raziskavo, saj jih tudi na drugih področjih kar pogosto prakticiramo.

ŽELJE PO ČLANSTVU V ORGANIZACIJAH IN DRUŠTVIH

Zadnjič smo zapisali, da je kulturno aktivnih 22 % občanov. Ko pa smo vprašali, v katero organizacijo ali društvo bi se najraje vključili, smo dobili približno še toliko želja za kulturno prosvetno področje (18,8 %). V celoti je preglednica želja takale:

1. v telesno vzgojno ali športno organizacijo	34,7 %
2. v kulturno prosvetno društvo	18,8 %
3. v družbenopolitično organizacijo	10,8 %
4. v tehnično društvo	9,4 %
5. kam drugam (najpogostejši odgovori: hortikulturno društvo, šahovski klub, lovska družina, gasilsko društvo in sl.)	3,6 %
nikamor, me sploh ne zanima	22,7 %

Pa občane je najbolj privlačno področje telesne vzgoje in športa. Zanimanje je skoraj še enkrat večje kakor za kulturno, oziroma prosvetno dejavnost in trikrat večje kakor za družbenopolitične organizacije.

DIJAKI IN ŠTUDENTJE SE PRAV MALO ZANIMAJO ZA DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE

Zbirka želja za delo v organizacijah in društvih ni pri vseh poklicih enaka. Najbolj pasivna stališča izražajo gospodinjice, skoraj polovica (47,0 %) gospodinjic noče članstva nikjer. Sicer pa se gospodinjice še najbolj ogrevajo za kulturno prosvetna društva — in tukaj je njihov delež celo največji med vsemi poklici, najmanjši med vsemi poklici pa je njihov interes za športne, tehnične in družbenopolitične organizacije.

Med kmeti, obrtniki (in ostalimi) je 33,3 % takih, ki ne želijo članstva v nobeni organizaciji ali društvu. Občani teh poklicev izražajo največ želja za kulturnimi, oziroma prosvetnimi društvami, športno dejavnostjo, tehničnimi društvami. Posebej presenetljiv je podatek, da prav ljudje teh poklicev izražajo med vsemi drugimi največji delež želja po družbenopolitičnih organizacijah, če je rezultat zanesljiv, bi se veljalo nad njim posebej zamisliti.

Približno četrtina delavcev iz neposredne proizvodnje (24,9 %) ne želi nikakršnega članstva, medtem ko ostali kažejo zanimanje, zlasti za športno ali telesno vzgojno dejavnost.

Zanimivo je, da se delavci v neposredni proizvodnji med vsemi poklici najmanj nagibajo k članstvu v kulturno prosvetnih društvih in najbolj k tehničnim društvom.

Med uslužbenci ali delavci v režiji jih 15,1 % ne želi nikakršnega članstva, sicer pa so njihovi odgovori še najbližje povprečnim stališčem celotne skupine.

Tudi potencialno najbolj aktiven del pa so ponovno dijaki in študentje. Samo 7,9 % jih izraža pasivna stališča, vsi ostali si želijo članstva (in aktivnosti). Njihove želje so porazdeljene dokaj neenakomerno: skoraj polovico glasov so dijaki in študentje oddali za telesno vzgojno in športna društva, medtem ko so njihove želje po vključevanju v kulturno prosvetna društva čisto povprečne. Preseneča in zaskrbljuje hkrati pa njihov pasiven pogled na družbenopolitične organizacije, saj — razen gospodinjic — prav vse poklicne skupine izražajo večji interes kakor dijaki in študenti. Edina tolažba je, da je dobljeni rezultat morda (?) nekoliko umetno napihjen, pač zato, ker je pri večji splošni aktivnosti dijakov in študentov konkurenčnost drugih aktivnosti močnejša kot družbenopolitično področje.

»DOSTOPNOST« DRUŽBENOPOLITIČNEGA ŽIVLJENJA

Kakor že tolikokrat — tudi pri potencialni aktivnosti igra šolska izobrazba pomembno vlogo. Zveza je zelo izrazita, saj znaša delež potencialno pasivnih občanov, ki imajo do štiri razrede šolanja, kar 64,6 %, pri najvišje izobraženih občanah pa zgolj 6,8 %. Formalna šolska izobrazba ima še največji vpliv na potencialno članstvo v tehničnih društvih, kar je dokaj razumljivo.

Na prvi pogled nenavaden pa je podatek, da na željo občanov po delovanju v družbenopolitičnih organizacijah šolska izobrazba skorajda ne vpliva. To pomeni, da v njih želijo enako sodelovati občani vseh izobrazbenih ravni. Rezultat si lahko razlagamo na več načinov. Še najbolj verjetna je po našem mnenju domneva, da je dosedanje družbenopolitično življenje, še bolj pa mogoče prav uvedeni delegatski sistem, močno razširil »dostopnost« tega področja vsem ljudem, ne glede na njihovo formalno šolsko izobrazbo. Ob tem vsekakor lahko zapišemo velik plus našim družbenopolitičnim organizacijam ali še širše — našemu samoupravnemu socialističnemu sistemu.

In naposled je pri izobrazbi razvidno še eno dejstvo: izrazite razlike se pojavljajo med občani, ki imajo štiri razrede, in občani, ki imajo od pet do sedem razredov,

deloma tudi osem razredov. Potemtakem je pridobitev osnovnošolske izobrazbe že tisti temelj, ki daje osnove (realne) možnosti za dokaj enakopravno vključevanje v družbenopolitično življenje. Vse napore k cilju — osnovnošolsko izobrazbo naj ima vsakdo!, je torej tudi s tega vidika vredno podpirati.

RAZVESELJIVI REZULTATI NOVIH POGLEDOV ŽE NA DLANI

Čim višja je starost občanov, tem bolj upada interes za članstvo v društvih in organizacijah. Pri mladostnikih od 15 do 24 let si jih, na primer, le osem odstotkov ne želi nikakršnega članstva, medtem ko ta odstotek pri starejših občanah od 55 do 64 let naraste skoraj za šestkrat (na 46,2 %). Vendar pa ta splošni trend ni prisoten na vseh področjih.

Želje po članstvu v kulturno prosvetnih društvih so domala enake (od 18 % do 19 %) — ne glede na starost! Nekoliko večji vpliv ima starost na želje po športni ali telesni vzgojni dejavnosti. Sicer pa je prav tu potrebno poudariti, da športni, oziroma rekreacijski interesi le nekoliko upadejo po 34. letu starosti in so še dokaj visoki do 44. leta in celo do 54. leta starosti. Predpostavljamo, da je dobljena slika je jasen odraz povsem spremenjene klime, ki zelo poudarja pomen telesne aktivnosti in rekreacije za zdravo življenje — v vseh starostnih obdobjih. Razveseljivo!

Interes za tehnična društva začne pojemati po 45. letu starosti. Posebej zanimiva je slika občanove motivacije za delo v družbenopolitičnih organizacijah. Rezultati namreč kažejo večje interese v zgodnji mladosti (od 15 do 24 let), nakar sledi padec v zgodnji in zreli srednji dobi (od 25 do 44 let) in zatem ponoven vzpon. Ponujajo se številne domneve za razlago tega rezultata, vendar v omenjenem okviru zapisa o njih ne bomo razglabljali.

TRADICIONALNE POLOŽAJ ŽENSK — ŠE VEDNO!

Odgovori občanov kažejo, da je položaj žensk še vedno dokaj tradicionalen. V celoti so mnogo bolj interesno pasivne (30,4 %) kot moški (15,7 %), njihovi interesi so bolj usmerjeni v kulturno prosvetna društva, manj pa v športne in družbenopolitične organizacije, čeprav na teh področjih razlike niso tako velike. Naravnost mnogokratna pa je že »klasična« razlika na področju tehnike, saj je interesni potencial moških (15,3 %), žensk pa vsega 2,8 %. Sicer pa so natančna razmerja razvidna iz naslednje tabele:

Zveza med željami po članstvu v organizacijah in društvih ter spolom:

Pogostost (v %)	kulturno prosvetno društvo	telesno vzgojno šport. org.	tehnično društvo	družbeno politične organiz.	kam drugam	nikamor, me sploh ne zanima
moški	13,6	38,9	15,3	12,2	4,3	15,7
ženska	24,6	30,2	2,8	9,3	2,8	30,4

ZAKLJUČEK

Razgrnjeni rezultati na tem dokaj občutljivem področju torej niso niti beli niti črni. Pestri in zapleteni so — kakor samo življenje. Ponekod se stoji v ozadju tradicija, bolj negativna kakor pozitivna, druge so se novi pogledi že povsem prebili ali se še prebijajo. Vsaka organizacija in društvo bosta lahko poiskala svoje mesto v motivaciji občanov in po njej vsaj delno naravnala svojo pot. Franc Belčič in sodelavci

Proslava ob dnevu mladosti na osnovni šoli Prežihov Voranc Jesenice

DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE LIPNIŠKE DOLINE IN OBČINE RADOVLJICA, IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST IN ZKPO RADOVLJICA TER OSNOVNA ŠOLA LIPNICA

VABIJO

v soboto, 4. junija, ob 9. uri na odkritje spomenika narodnemu heroju Stanetu Žagarju pred osnovno šolo Lipnica

PROGRAM PRIREDITVE:

Ob 9. uri v telovadnici osnovne šole Lipnica zborovanje ob dnevu prosvetnih delavcev, s kulturnim programom in slavnostnim govorom.

Ob 10.30 pred osnovno šolo Lipnica koncert združenih godb na pihala Slovenskih železarn.

Ob 11. uri odkritje spomenika s slavnostnim govorom in kulturnim programom, v katerem sodelujejo: moški komorni pevski zbor Stane Žagar iz Kroke, harmonikarski orkester glasbene šole Radovljica, pevski zbor in recitatorji osnovne šole Lipnica.

SREČANJE PRIMORSKIH EMIGRANTOV NA POLJANAH

Prvo nedeljo v juniju leta 1932, torej pred 45 leti, je bilo na Poljanah srečanje primorskih emigrantov iz raznih krajev Slovenije. To srečanje je pripravilo primorsko emigrantsko društvo JOČA na Jesenicah, udeležili pa so se ga člani emigrantskih društev ZARJA iz Kranja, TABOR in SOČA iz Ljubljane, klub primorskih akademikov in zastopniki društva NANOS iz Maribora.

Tu so se zbrali primorski rojaki, ki so morali zapustiti domove in zbežati čez mejo v Jugoslavijo, da so se tako izognili aretaciji in zaporom. Mnogi pa so odhajali preko meje tudi zato, ker doma niso mogli najti zaposlitve, saj je znano, da so imeli prednost pri zaposlovanju priseljenci iz južnih krajev Italije in je bila brezposelnost med Slovenci zelo velika.

Navzoče, katerih je bilo kar lepo število, je pozdravil dr. Ivan Čok, predsednik zveze primorskih emigrantskih društev v Jugoslaviji, ki jih je bilo pred vojno več kot petdeset, in to največ v Sloveniji. Dr. Čok je v svojem govoru omenjal vedno večji pritisk pri raznarodovanju naših rojakov na Primorskem,

katerim so bile že v letih 1926/27 odvzete vse narodnostne pravice. Ukinjene so bile slovenske šole, otroški vrtci, prepovedano delovanje prosvetnih in kulturnih društev, prepovedano celo slovensko petje v javnih prostorih. Slovenci in Hrvatje pod Italijo so tako postali brezpravna raja, podvrženi namilost in nemilost fašističnemu nasilju. Na dnevnem redu so bile aretacije in pred posebnim fašističnim tribunalom so se morali zagovarjati naši najboljši ljudje, katerim so lahko očitali le to, da so se borili za narodnostne pravice zaslužnjega naroda.

Tudi drugi govorniki, tako Lado Božič, predsednik društva TABOR v Ljubljani, Ivo Višnjevec, zastopnik jugoslovanske Maticе, Drago Žerjav, predsednik društva ZARJA v Kranju, Jože Zabkar, predsednik društva SOČA na Jesenicah, so v svojih govorih omenjali težko življenje naših rojakov, ki se morajo boriti proti potujčevanju in nasilju. Velik poudarek je bil dan zbiranju pomoči za tiste naše rojake, ki so v velikem številu prihajali čez mejo, da so se tako izognili aretacijam. Seveda je bila glavna skrb teh društev, da so poskrbeli, da so dobili begunci čimprej dovoljenje za bivanje in za zaposlitev, ter seveda tudi vsaj skromno denarno pomoč.

Velika udeležba na tem srečanju je pričala o medsebojni povezanosti primorskih rojakov, ki so bili vedno trdno prepleteni, da mora napočiti čas obračuna z zakletim sovražnikom našega naroda. Med udeleženci je bilo več tovarišev, ki so pripadali protifašistični organizaciji TIGR, ki so se aktivno borili proti fašizmu in so vsa leta do začetka druge svetovne vojne prenašali čez mejo slovensko čtivo in izvajali razna sabotažna dejanja onstran meje.

To srečanje pa ni bilo edino te vrste. SOČA in druga primorska društva so večkrat prirejala podobna srečanja in tudi izlete, posebno na obmejne gore, od koder so lahko od daleč gledali svojo zaslužnjeno domovino. Vsem je ostal v lepem spominu izlet na Koroško, nekaj let pred drugo svetovno vojno, kjer so obiskovali naše slovenske rojake. Med izletniki so bili namreč tudi nekdanji prostovoljci-borci za severno mejo 1918/1919, ki so dobro poznali koroške kraje in slovenske rojake na Koroškem.

Da je bila narodna zavest med našimi primorskimi rojaki na Jesenicah res dobra, nam priča to, da so se domala vsi prijavili v začetku napada na Jugoslavijo kot prostovoljci in odšli v Novo mesto, skupaj z velikim številom zavednih Jesenčanov. Razočarani so se vračali, ko je kapitulirala trhla stara Jugoslavija, v katero so polagali toliko zaupanja. V času okupacije so po večini vsi sodelovali z odporiškim gibanjem kot borci NOV ali pa kot aktivisti osvobodilnega gibanja.

SS

V MESECU APRILU IN MAJU SO PRISPEVALI SREDSTVA ZA IZGRADNJO POKOPALIŠČA

Na 24. redni seji gradbenega odbora, na kateri so predvsem govorili o pričetku del za dokončno izgradnjo mrliških vežic, oziroma vzporednih objektov, je bila osnovna ugotovitev, da stanje razpoložljivih finančnih sredstev ne dopušča začetka del.

Na seji so se odločili, da pričnejo z akcijo za pridobitev potrebnih sredstev, oziroma, da ponovno zaprosijo delovne organizacije za odobritev dodatnih prispevkov. Istočasno so se tudi odločili, da preko predsedstva zasebnih obrtnikov zaprosijo, da pomagajo pri uresničevanju obveznosti svojega članstva.

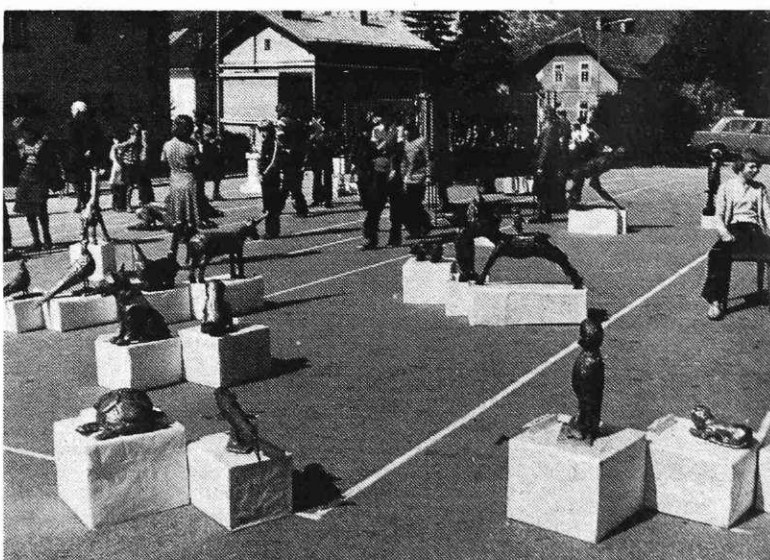
Tako so se v mesecu aprilu in maju odzvale in vplačale svoje prispevke naslednje delovne organizacije: Vatrostalna Zenica, TOZD Jesenice — 10.000 din, TP Universal Jesenice — 50.000 din, TPP Zarja Jesenice — 68.000 din in lesno galanterijski obrat Jesenice — 12.400 din ali skupno 140.400 din.

Iz zasebnega obrtništva pa so v tem času vplačali svoje prispevke: Marta Vilman, Jesenice — 400 din, Andrej Sedej, Jesenice — 400 din, Lazar Milotinovič, Jesenice — 400 din, Cveta Valjavec, Blejska Dobrava — 400 din, Metka Praprotnik, Potoki — 400 din, Franc Vavpotič, Jesenice — 400 din, Tatjana Pribil, Jesenice — 500 din, Anton Malej, Blejska Dobrava — 400 din, in Janez Kernc, Blejska Dobrava — 300 din ali skupno 3200 din.

Po pregledu vplačil za izgradnjo pokopališča na Blejski Dobravi so bila do 27. maja 1977 skupno zbrana naslednja finančna sredstva, oziroma vplačila:

Delovne organizacije so vplačale 9.044.789,95 din, zasebni sektor 63.217,70 din, od prodaje darilnih bonov je bilo zbranih 32.520 din ter od namenskih prispevkov namesto venca 5.279 din ali skupno 9.145.805,65 din.

Vsem novim vplačnikom se gradbeni odbor za njihovo razumevanje in pomoč v skupnih prizadevanjih za dokončno izgradnjo pokopališča na Blejski Dobravi tovariško zahvaljuje. C. E.

Razstava plastik učencev osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice

